

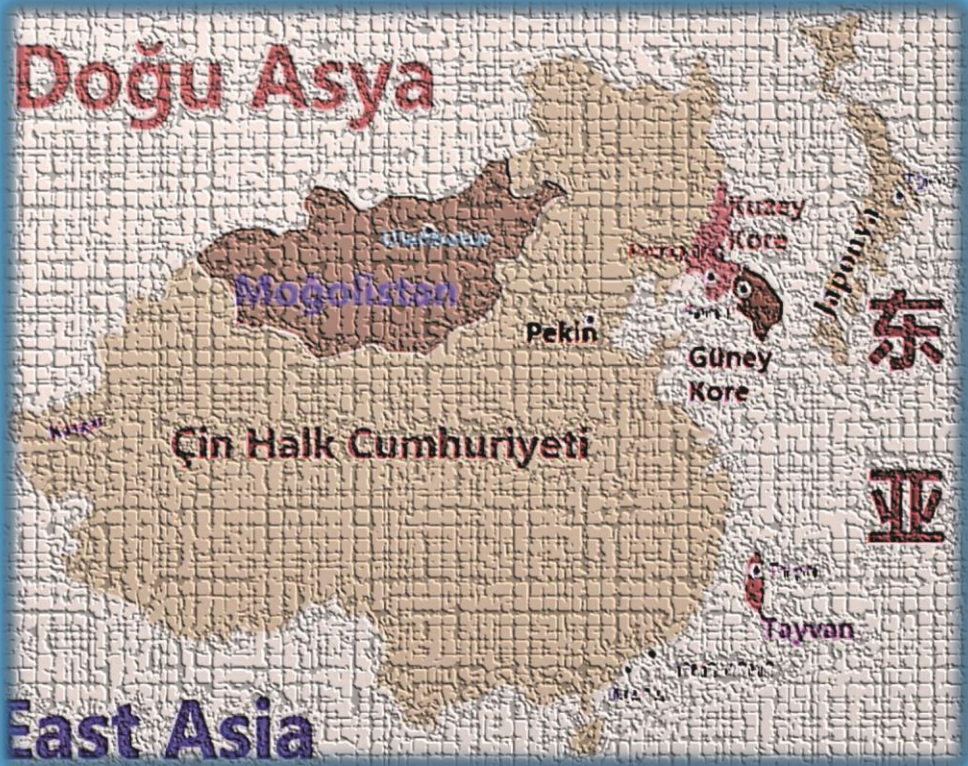

ISSN: 2587-1919

DOĞU ASYA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Journal of East Asian Studies in Türkiye

Yıl/Year/1
Sayı/Issue/1

Uluslararası hakemli dergi yılda iki sayı yayımlanır
International peer reviewed journal, Biannual

Bahar/Spring 2018

DAAD

ISSN: 2587-1919

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi
Journal of East Asian Studies in Türkiye
土耳其东亚研究学刊

Bahar/Spring 2018

Uluslararası Hakemli Dergi
International Peer Reviewed Journal

Yılda iki sayı yayımlanır/Biannual

Ankara-Türkiye

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi

Yıl/Year/1
Sayı/Issue/1
Ocak 2018

ISSN: 2587-1919

Kurucu/Founder

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Yayın Yönetmeni/Editor in Chief

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Yazı İşleri Müdürü/Editorial Assistant

Yrd. Doç. Dr. Haluk Karadağ

İngilizce Editörü/English Editor

Yrd. Doç. Dr. Ömer Faruk Cantekin

Dergi Sekreteryası/Sekretariat of the Journal

Arş. Gör. Nilgün Eliküçük Yıldırım

Haberleşme adresi: Kardelen Mh.1955. Cad. Batıstar Sitesi B Blok
D.40, Batıkent, Ankara; E-mail: editor@daadr.com,
daad2017@gmail.com, kamucam13@gmail.com

Doğu Asya Araştırmaları Uluslararası hakemli bir dergidir. Altı ayda bir yayımlanır. Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazılar yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen, basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınamaz. Yazıların yayımlanıp, yayımlanmamasından yayın kurulu sorumludur.

Yayın-Editörler Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK

Prof. Dr. Ali Merthan DÜNDAR

Prof. Dr. Mahmut Ertan GÖKMEN

Yrd. Doç. Dr. Haluk KARADAĞ

Danışma Kurulu/Advisor Board

Prof. Dr. İbrahim Maraş, (Ankara Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Luo Shujie (Guangxi Üniversitesi, ÇHC)

Prof. Dr. Saadettin Gömeç (Ankara Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Patrik Meyer (İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkiye)

Prof. Dr. Misawa Nobuo (Tokyo Toyu University, Japonya)

Prof. Dr. Zhang Mingxin (Minzu University of China, ÇHC)

Prof. Dr. Zhou Shaoqing (Chinese Social Science Academy)

Doç. Dr. Bülent Gül (Hacettepe Üniversitesi, Türkiye)

Doç. Dr. Gürhan Kirilen (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Sezgin Kaya (Uludağ Üniversitesi, Türkiye)

Doç. Dr. Tuğrul Keskin (Shanghai University, ÇHC)

Dr. Anna Hayes (James Cook University, Avusturalya)

Dr. Alessandra Cappelletti (Rome American University, İtalya)

Dr. Hidayet Sıddıkoğlu (Hiroshima University, Japonya)

Bu Sayının Hakemleri/Jury for this volume

Prof. Dr. Abdürreşit Celil Karluk, (AYBÜ)

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Saadettin Gömeç (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Tevfik Erdem (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Yelda Hatice Demirağ (Başkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Gürhan Kirilen (Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Sezgin Kaya, (Uludağ Üniversitesi)

Doç. Dr. Uğur Güngör (Başkent Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Fahri Atasoy (Kırıkkale Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Gonca Ünal Chiang (Ankara Üniversitesi)

Dr. Alessandra Cappelletti (Rome American University)

İçindekiler/Contents

Abdürreşit C. Karluk

Takdim/Editorial

Merthan Dündar

İlk Türkçe (Osmanlıca) - Japonca Dilbilgisi Kitabı ve Sözlüğü
Üzerine Notlar

1-17

On The First Turkish (Ottoman) - Japanese Grammer Book
and Dictionary

Gürhan Kirilen

Origin of the Term “Barbarian”
“Barbar” Kavramının Kökeni

18-30

Abdürreşit C. Karluk

Çinlilerin Millet Düşüncesinin Kökenleri ve Ötekilere Bakışı
Origins of China's Nation Thoughts and Perspective towards
Others

31-54

Haluk Karadağ

Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk
Cumhuriyeti'nin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları
United Nations Peace Operations and Contribution of China
to the International Peace and Security

55-74

Nilgün Eliküçük Yıldırım

Çin Uluslararası İlişkiler Akademisindeki Uluslararası
Sorumluluk Tartışmaları
International Responsibility Debates in Chinese International
Relations Academy

75-88

Ceren Urcan

The Standing of China in International Development Aid
Field And China's Uniqueness
Çin'in Uluslararası Kalkınma Yardımları Alanındaki Konumu
ve Eşsizliği

89-105

Yayın Tanıtımı / Book Review

Ulaş Başar Gezgin

Arif Dirlik'in Türkçe'ye Çevrilmemiş Kitapları
Books Not Translated into Turkish of Arif Dirlik

106-142

SUNUŞ

Değerli Okuyucular,

Türkiye’de disiplinlerarası bakış ile Doğu Asya araştırmaları alanlarında (Çin/Japon/Kore/Moğolistan/Tayvan kültürü, dil-edebiyatı, siyasî tarihi, ekonomisi, sosyolojisi, felsefesi, inanç sistemleri, dış politikası, güvenlik ve etnik/azınlıklar sorunu vb.) yapılan akademik çalışmalarını bilim dünyasına ve kamuoyuna duyurmayı amaçlayan *Doğu Asya Araştırmaları Dergisi* (DAAD) yayın hayatına başlamış olup ilk sayısını sizlerin istifadenize sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

İlk sayımızda, hakem değerlendirmelerinden geçen Çin araştırmaları ağırlıklı olmak üzere sosyal bilimlerin farklı alanlarından birbirinden kıymetli 6 makale ve bir adet geniş yayın tanıtım yazısı yer almaktadır. DAAD olarak çalışmalarını dergimize yollayan yazarlara teşekkür ederiz. Aday makaleleri inceleme işini üstlenerek özenli eleştirileri ve değerlendirmeleriyle makalelere değer katan hakemlerimize de ayrıca teşekkür ederiz. Bu sayının hazırlanmasına ve makalelerin niteliğinin arttırılmasına katkıda bulunan Editörler-Yayın Kurulu üyelerimize ve derginin teknik takip ve düzenlemeleri için teknik ekibimize de teşekkür ederiz.

İlk sayımızda yayımlanan bilimsel çalışmaların Türk okurlarına ve akademisine mutlaka faydalı olacağı inancıyla yeni sayımızın bilim camiasına hayırlı olmasını diliyoruz. Güz sayısında buluşmak umudu ile,

Yayın/Editörler Kurulu adına
Prof. Dr. Abdürreşit Celil Karluk
Yayın Yönetmeni

Dear Readers,

We are thrilled to announce that the The Journal of East Asia Studies in Türkiye (JEAST) has begun its publication life. The aim of the journal is to publish multidisciplinary work on East Asia (spanning Chinese/Japanese/Korean/ Mongolian/ Taiwanese culture, language, literature, political history, economy, sociology, philosophy, belief systems, foreign policy, security and ethno-minority) problem setc. We are also glad to announce the very first issue of the journal.

The first issue consists of 6 peer reviewed articles from different fields of social sciences focusing mainly on Chinese studies and one book review. We are grateful to all authors who submitted their manuscripts to our journal. We also thank the reviewers who contributed to the articles presented in this issue with their valuable reviews and comments. Finally, we thank the editors, the editorial board and technical support team for their contribution to the publication of this issue and the quality of the articles.

We hope that the studies published in our first issue will be useful for the Turkish readers and academia. Looking forward to meet you in the upcoming Fall issue.

On behalf of the Editorial Board
Prof. Dr. Abdürreşit Celil Karluk
Editor in Chief

İLK TÜRKÇE (OSMANLICA) - JAPONCA DİLBİLGİSİ KİTABI VE SÖZLÜĞÜ ÜZERİNE NOTLAR

A.Merthan DÜNDAR*

ÖZ: 1890'da meydana gelen Ertuğrul Faciası'ndan sonra hayatta kalan Türk denizcileri, Hiei ve Kongo adlı iki Japon savaş gemisiyle Türkiye'ye getirilmişlerdir. Onlarla beraber Jiji Shinpo gazetesinde çalışan Noda Shōtarō'da İstanbul'a gelmiştir. Noda, kazazedeler için Japonya'da toplanmış olan yardım paralarını Türkiye'ye getirmiştir. Sultan II. Abdülhamit'in talebi ile Noda, Türkçe öğrenmeye başlamış ve Türk subaylarına da Japonca öğretmeye başlamıştır. Harp Okulu'nda 1891-1893 yılları arasında iki yıl devam eden Japonca dersleri sonunda 7 Türk subayı Japonca öğrenmiştir.

Şimdiye kadar, Türkiye'de yayımlanan ilk Japonca hakkındaki kitap olarak Anesti ve İsakcalızade Ali Rıza tarafından 1908'de hazırlanan *Japon Elifbası* adlı 12 sayfalık kitapçık gösteriliyordu. Biz, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda yaptığımız araştırmada Mülazm-ı Sâni Mustafa Asım Efendi tarafından 1893 yılında yazılmış bir sözlük bulduk. Japonca hakkında bilgiler de içeren bu sözlük, yazarı tarafından dönemin Osmanlı Sultanı II. Abdülhamit'e ithaf edilmiştir.

Sözlükte girişteki ithaf ve açıklama sayfaları hariç 348 sayfadan oluşmaktadır. Yaklaşık 4.002 kelimenin anlamı Fransızca, Japonca ve Türkçe olarak verilmiş olup 3 ayrı dilde 95 alt başlık halinde 12.006 kelime sözlükte yer almaktadır. Alt başlıklar, Osmanlı İmparatorluk saray unvanları, rütbeler, renkler, eşyalar, sıfatlar, uzuvlar gibi çok gibi farklı konuları içermektedir.

Bu sözlük, matbaada basılarak çoğaltılmamış olup Mustafa Asım Efendi'nin hazırladığı şekilde tek nüsha olarak günümüze kadar bulunmayı beklemiştir.

Anahtar Sözcükler: İlk Japonca-Türkçe Sözlük, Türk-Japon İlişkileri, Noda Shōtarō, Mustafa Asım Efendi, Türk Sözlükçülüğü.

* Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, merthandundar@gmail.com, Gönderim Tarihi: 20.12.2017, Kabul Tarihi: 25.12.2017

On The First Turkish (Ottoman) - Japanese Grammer Book and Dictionary

ABSTRACT: After the Ertugrul Frigate disaster which occurred on September 16th, 1890, surviving Turkish mariners were transferred to Turkey by two Japanese battleships named Hiei and Kongo. Noda Shōtarō who worked for Jiji Shinpo newspaper came to Istanbul with them. Noda also brought the charity money gathered for survivors in Japan. He started to learn Turkish and teach Japanese to Turkish officers with the demand of Sultan Abdulhamit II. Seven Turkish officers learned Japanese at the end of two years of training, between 1891 and 1893 in the War Academy.

Thus far, the first book published in Turkey about Japanese language has been considered as Anesti's and İsakcalızade Ali Rıza's "Japon Elifbası" (Japanese Alphabet) written in 1908 which is a 12-page booklet. Upon our research at Istanbul Greater City Municipality, Atatürk Library we found a dictionary written by Lieutenant Mustafa Asım Effendi in 1893. This dictionary which consists of information about Japanese language, was dedicated to Sultan Abdulhamit II by its author.

This dictionary, without its dedication on the introduction and explanatory pages, has 348 pages. The dictionary consists of 12.006 words which are classified under 95 subtitles in 3 languages; meanings of approximately 4.002 words are given in French, Japanese and Turkish. These subtitles include Ottoman royal titles, ranks, colors, commodity, adjectives, body parts etc.

This dictionary was neither published nor duplicated; it has existed as an original single copy, written by Mustafa Asım Effendi until today.

Keywords: First Japanese-Turkish Dictionary, Turkish-Japanese Relations, Noda Shōtarō, Mustafa Asım Effendi, Turkish Lexicography.

Giriş

Türk-Japon ilişkileri tarihinin en önemli dönüm noktalarından biri şüphesiz 16 Eylül 1890'da meydana gelen Ertuğrul Faciasıdır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Japon heyetlerinin Amerika ve Avrupa'ya gidiş ya da dönüş yolunda Türk topraklarını ziyaret etmeleriyle başlayan ilişkiler, özellikle

Osmanlı Sultanı II. Abdülhamit döneminde artarak devam etmiştir. Temasların en üst düzeye çıktığı zamanda meydana gelen Ertuğrul Faciası'nı takip eden süreçte, iki ülke basının da facia ile ilgili sürekli haber yapmaları, tarafların devlet ricallerinin dışında halklarının da birbirleri hakkında ilgi ve bilgi sahibi olmasını sağlamıştır. Bu dönem, aslında ayakta kalmaya çalışan büyük bir dünya imparatorluğu; Osmanlı Devleti ile dünyaya açılmaya çalışan ve bir nevi yarı müstemleke durumundaki Japonya'nın birbirilerini yakından tanımaya çalıştıkları dönemdir. Şimdiki bilgilere göre Osmanlı topraklarında Japonya hakkında yayımlanmış ilk kitap, Mehmet Zeki tarafından yazılmış olan *Japonya'nın Mâzisi, Hâli, İstikbâli* adlı kitaptır.¹ Literatürde, Japon dili ve alfabesi hakkındaki ilk yayın olarak ise Anesti ve İsakcalızade Ali Rıza tarafından hazırlanan *Japon Elifbası* adlı 12 sayfalık kitapçık gösterilmektedir.² Ancak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda K. 751 kaydıyla yer alan ve bizim 2017 yılında keşfettiğimiz yazma formundaki bir Lügât, Japonca konusunda Türkiye'de yapılmış en eski ve kapsamlı çalışmanın, 1893 yılında *Mustafa Asım Efendi* tarafından İstanbul'da yapılmış olduğunu ortaya koymuştur. Bu kısa makalede amaç, ortaya çıkardığımız bu sözlük hakkındaki tespitlerimizi özet halinde ilim dünyasına arz edip araştırmacıların dikkatine sunmaktır. Bunu yaparken ilk olarak XIX. yüzyılın son yıllarında

¹ Mehmet Zeki, *Japonya'nın Mâzisi, Hâli, İstikbâli*, Mahmud Bey Matbaası, İstanbul 1308 (1891). Arap harfli Türk matbuatındaki Japonya konulu kitaplar için bkz., A. Merthan Dünder, "Japan in the Turkish Press: An Essay on Books Written about Japan in Ottoman Script during the 19th and 20th Centuries", *Asian Research Trends New Series*, No 7, The Toyo Bunko, Tokyo 2012, s. 55-73.

² Anesti ve İsakcalızade Ali Rıza, *Japon Elifbası*, Zaman Kütüphanesi Sahibi Misak, Dersaadet, 1324 (1908). *Nobuo Misawa, Gökür Akçadağ*, "The Beginning of the Japanese Language Education in the Ottoman Empire", *Osmanlı Araştırmaları / The Journal of Ottoman Studies*, Cilt 41, Sayı 41, İSAM, İstanbul 2013, s. 253-278.

Türkiye'deki Japonca eğitiminin tarihi arka planı hakkında bilgi verilecek, ardından sözlükle ilgili veriler aktarılacaktır³.

Türkiye'deki Japonca Öğretiminin Tarihi Arka Planı:

Ertuğrul Faciası'nın ardından hayatta kalmış olan altmış dokuz kazazede, Ocak 1891'de *Hihei ve Kongo* adlı iki Japon Savaş gemisi ile İstanbul'a getirilmişlerdir. Japonya'da yayımlanmakta olan *Jiji Shinpo* gazetesinin muhabirlerinden Noda Shōtarō (1882-1904) da çalıştığı gazetenin düzenlediği kampanya sonucunda toplanan yardım paralarını Türkiye'ye götürmek üzere onlarla beraber yola çıkmış, bu seyahat sırasında Türk yoldaşlarından Türkçe ile ilgili ilk bilgileri öğrenmeye başlamıştır.⁴ İstanbul'a gelip yardım paralarını teslim ettikten sonra Padişah II. Abdülhamit'in de teveccühünü kazanmış ve onun ricası ile Türkçe öğrenmek üzere İstanbul'da kalmıştır. Türkçe öğrenmeye başlayan Noda, Padişah'ın isteği üzerine yedi Türk subayına da Japonca öğretmeye başlamıştır. Dönemin Harp Akademisi'nde ders veren Noda'nın Aralık 1892'de Türkiye'den ayrılmasıyla,

³ Bu çalışmamızda bize uzmanlıklarıyla katkı sağlayan Prof. Dr. Nur Melek Demir'e ve Prof. Dr. Bekir Koç'a teşekkürü borç biliriz.

⁴ Noda Shōtarō'nun hayatı ve faaliyetleri ile ilgili olarak Misawa Nobuo'nun çalışmaları öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili olarak bkz, Nobuo Misawa, Göknur Akçadağ, "The beginning of the Japanese language education in the Ottoman Empire", *Osmanlı Araştırmaları*, No. 41, İSAM, İstanbul 2013, s. 253-278, Nobuo Misawa, "The first Japanese who resided in the Ottoman Empire: the young journalist NODA and the student merchant YAMADA", *地中海論集 /Mediterranean World*, 一橋大学地中海研究会, (21) 2012, pp. 51 - 69, Nobuo Misawa, Göknur Akçadağ, "The First Japanese Muslim, Shōtarō NODA (1868-1904)," *Annals of Japan Association of Middle East Studies*, 23-1, Tokyo 2007, pp. 85-109, Misawa Nobuo, 1890 ~ 93 年における『時事新報』に掲載されたオスマン朝関連記事, 東洋大学社会学部紀要第 41-2 号, Tokyo 2003, pp. 109-146, Nobuo Misawa, Göknur Akçadağ, "The first Japanese Language education in the Ottoman Empire (1891-92) : Shōtarō NODA's lectures in the Ottoman Military School", *東洋大学社会学部紀要*, 46, (1), Tokyo 2008, pp. 219-248 ve A. Merthan Dündar, "Muhayyel Tarihe İtiraz: Ertuğrul Faciası, Yamada Torajiro ve Abdülhalim Noda Shōtarō Üzerine", Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2015, s. 362- 372.

Yamada Torajiro'nun (1882-1957) ⁵, onun yerine kısa bir süre Japonca öğretmenliği yaptığı anlaşılıyorsa da sonuç olarak Osmanlı İmparatorluğu'nda Japonca öğretimi yaklaşık iki yıl kadar sürmüştür.

Noda, İstanbul'da kaldığı süre içinde Müslüman da olmuş ve Abdülhalim adını almıştır. Bu bağlamda, Abdülhalim Noda Shōtarō'nun ilk Türkçe öğrenen, ilk Müslüman olan (Japonya'ya döndükten sonra eski dinine döndüğünü düşünmek mümkündür) ve Türkiye'de ilk defa Japonca öğreten Japon olduğunun altını çizmek gerekir. Japonya'da *Toruko Daijin* (Türkiye Bakanı) olarak nam salmış olan Noda'nın Japonya'ya döndükten sonraki hayatının detaylarını bu aşamada yeterince bilmiyorsak da Tokyo'lu bir buz tüccarından hakkında kötü haber yapacağı şantajıyla 700 Yen aldığı iddiasıyla tutuklanarak bu suçtan ötürü hapse girdiği malumumuzdur.⁶ Noda üzerine çok sayıda çalışması olan Prof. Dr. Misawa Nobuo ile yaptığımız bir sohbette, Noda'nın Sultan II. Abdülhamid ile olan tanışıklığını ülkesinde nakde çevirmeye çalıştığını söylediğini hatırlıyoruz. Noda, Türk-Japon ilişkileri tarihindeki yeri sebebiyle son dönemin en önemli Japon Tarih Romanı yazarı, Son Samuray adlı eserle dünyaca da tanınmış olan Shiba

⁵ Yamada Torajiro ve faaliyetleri için bkz. Selçuk Esenbel, *Japon Modernleşmesi ve Osmanlı: Japonya'nın Türk Dünyası ve İslam Politikaları*, İletişim Yayınları, İstanbul 2016, A. Merthan Dündar- Misawa Nobuo, "イスタンブールの中村商店をめぐる人間関係の事例研究:徳富蘇峰に宛てられた山田寅次郎の書簡を中心に", *The Bulletin of Faculty of Sociology, Toyo University* Vol. 46. No.2, Tokyo 2009, pp. 181-220. Bu noktada belirtmek gerekirse, Yamada'nın Atatürk'e Japonca öğrettiği doğru değildir. Konuyla ilgili olarak bkz, A. Merthan Dündar, "Mustafa Kemal Atatürk ve Japonya", *Ertuğrul'un İzinde Deniz Kuvvetleri ve Diploması Sempozyumu16 -17 Eylül 2015 İstanbul Kitabı*, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Yayinevi İstanbul 2016, s. 52-59.

⁶ Japan Weekly Mail, 37. Cilt, 1902, s. 446, 587.

(<https://books.google.com.tr/books?id=rhVDAQAAIAAJ&q=Noda+Shotaro&dq=Noda+Shotaro&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwi8vcb7ivrYAhVFWsAKHe goDg84ChDoAQhTMAY> Son Erişim Tarihi: 23. 01. 2018)

Dündar, İlk Türkçe- Japonca Dilbilgisi Kitabı ve Sözlüğü Üzerine Notlar

Ryōtarō'nun *Saka no Ue no Kumo* (坂の上の雲) adlı romanının Türklerle ilgili kısmında karşımıza çıkmaktadır.⁷

İlk Türkçe-Japonca Sözlük

Noda'nın Japonca öğrettiği Türk subaylarında hâlihazırda isimleri malum olanlar Mülazımı Evvel (Üsteğmen) Recep Efendi, Mülazımı Sâni (Teğmen) Ali Efendi, Mülazımı Sâni (Mustafa) Asım Efendi ve Mülazımı Sâni Sabri Efendi olarak bilinmektedir. Bunlar arasından Mustafa Asım Efendi ve Recep Efendiler öne çıkmaktadır. Recep Efendi'nin Japonca olarak kaleme aldığı mektuplar daha önce Misawa Nobuo tarafından yayımlanmıştı.⁸ Bu subayın Japonca'yı, mektup yazacak kadar öğrendiğini, Japonca karakterleri oldukça muntazam bir şekilde kullanmış olduğunu söylemek mümkündür. Mustafa Asım Efendi ise büyük bir hizmet yaparak Fransızca, Japonca ve Türkçe olarak üç dilli bir sözlük hazırlamıştır. Sözlüğün ilk sayfasında Türkçe, Japonca ve Fransızca olarak sözlüğün adı yazılmış daha sonra Türkçe olarak yazar hakkında kısa bir bilgi verilmiştir: *Macmua-ı Lügât, Türkçe, Japonca, Fransızca Kanji. Muharriri Mekteb-i Harbiye-i Şahanede, Ba-iradei Seniyye Japon Lisanı Tahsiline Memur Piyade Mülazım-ı Sânilerinden Mustafa Asım Kulları*1308-1310. Bu tanıtımın ardından gelen sayfada Padişah II. Abdülhamit'e ithaf yazısı bulunmaktadır. Takip eden iki sayfada ise Mustafa Asım Efendi, kısa iki şiirle nasıl Japonca öğrendiğini anlatmıştır. Sonraki iki sayfa yine Padişah'a övgü ve ithaf sayfalarından oluşmuştur. İthaf kısmında, Mustafa Asım Efendi kısaca devletin askerî okullarında eskiden beri okutulmakta olan Almanca, Fransızca ve Rusça lisanlarının dışında Japoncanın da öğretilmesinin Padişah'ın emriyle

⁷ İngilizce versiyonu için bkz, Shiba Ryōtarō, *Clouds above the Hill: A Historical Novel of the Russo-Japanese War*, Editor: Birnbaum, Phyllis, Routledge, 2013, s. 174.

⁸ Bkz. 3 numaralı dipnot.

başladığını belirtiyor. Japonca derslerinin 1890'da ilk olarak Mekteb-i Harbiye-i Şahanede (Harp Okulu) birkaç kişiyle başladığını ve kendisinin de bu meraklılardan biri olarak küçük bir lügât hazırlamaya karar verdiğini anlatmıştır. Beş ve altı numaralı sayfalarda Japon dilinin kökeniyle ilgili olarak bilgi verilerek Japonların Çin ve Siyamlılarla beraber Moğol ırkından olduklarını, Çinlilerle çok karıştıklarını, kanjileri 1500 yıl önce Çin'den okunuşlarıyla beraber aldıklarını yazmıştır. Takip eden iki sayfada da yine Japonlar, Japonca ve Japoncanın grameri hakkında bilgiler vardır. Takip eden 7 sayfada ise Japon fırça yazısıyla bu sözlüğü neden hazırladığını anlatmış ve yine fırça yazısıyla hiragana ve katana listeleri verilmiştir.⁹

Anlaşıldığı kadarıyla, Mustafa Asım Efendi'nin 1893'de tamamlamış olduğu yazma formunda sözlük, saraya sunulmuş ve yayımlanması için izin istemiştir. Başbakanlık Osmanlı arşivinde bulduğumuz belgeye göre Sultan II. Abdülhamit'in onayı 14 Haziran 1906'da gerçekleşmiş ve sözlüğün basılması kaleme alındıktan 13 yıl sonra karara bağlanmıştır.¹⁰ Ancak, sözlük muhtemelen hiç basılmamış olup tek yazma nüshası da İstanbul Atatürk Kitaplığındadır. Girişteki ithaf ve açıklama sayfaları hariç 348 sayfa olan sözlükte 4.002 kelimenin anlamı Fransızca, Japonca ve Türkçe olarak verilmiştir. 95 alt başlık halinde 3 ayrı dilde 12.006 kelime sözlükte yer almıştır. Alt başlıklar, Osmanlı İmparatorluk saray unvanları, rütbelere, renkler, eşyalar, sıfatlar, uzuvlar gibi çok gibi farklı konuları içermektedir. Japonca kelimelerin yazılımlarında hatalar vardır. Bunların bir kısmı daha sonra muhtemelen bir Japon tarafından düzeltilmiş olup biz müdahaleleri yapan kişinin Yamada

⁹ Örnek sayfalar için Ekler kısmına bakınız.

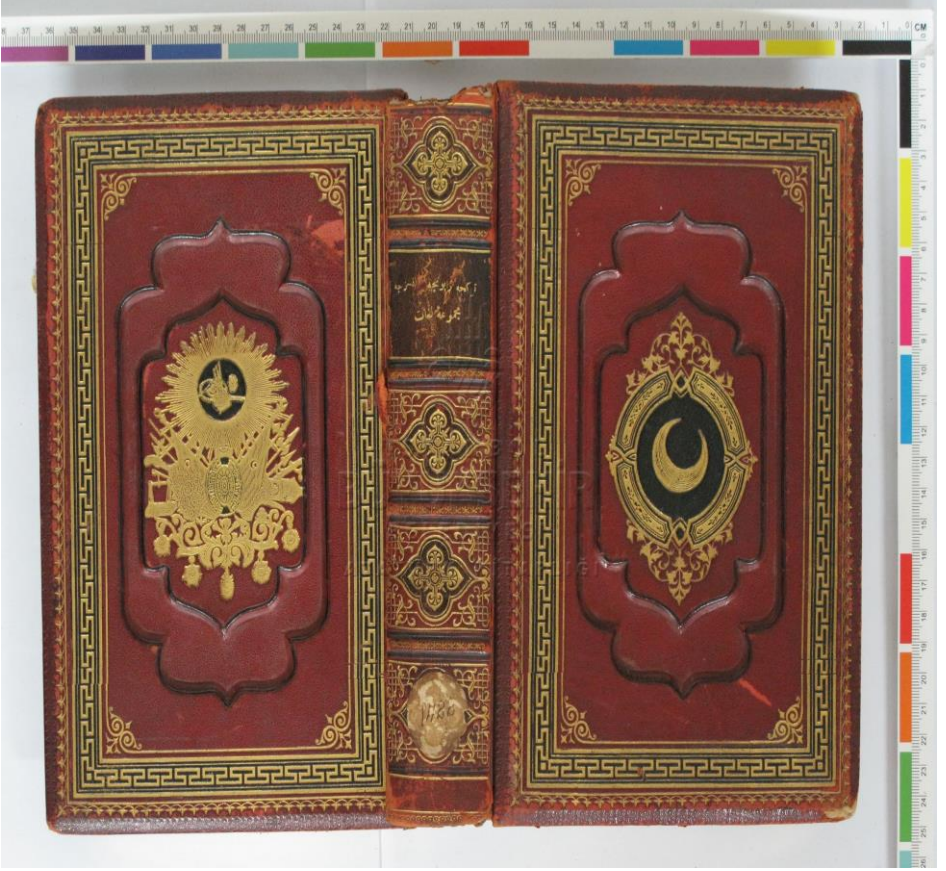
¹⁰ B.O.A MF. MKT.935,56. Tarih 24.04.1324. Mekteb-i Funun-i Harbiye Muallim Muavini Mustafa Asım Efendi tarafından telif edilen Türkçe, Fransızca ve Japonca elifba risalesinin tabına ruhsat verildiği.

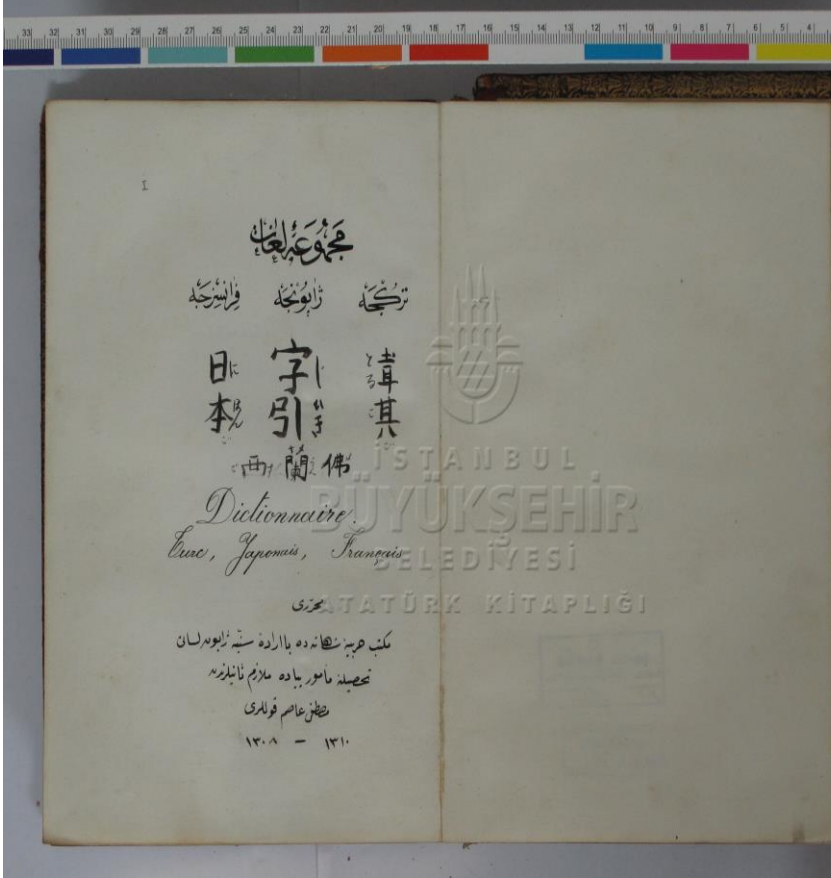
Torajiro olduğunu düşünüyoruz. Sözlüğü gösterdiğimiz Fransız Dili ve Edebiyatı uzmanı Prof. Dr. Nur Melek Demir, Fransızca kelimelerin yazımında da hatalar olduğunu tespit etmiştir. Fransızca ve Osmanlıca kısımlar ilk bakışta matbu yazı sanılacak kadar muntazam olmakla beraber Japonca kısımlar oldukça acemice kaleme alınmıştır.

Sonuç

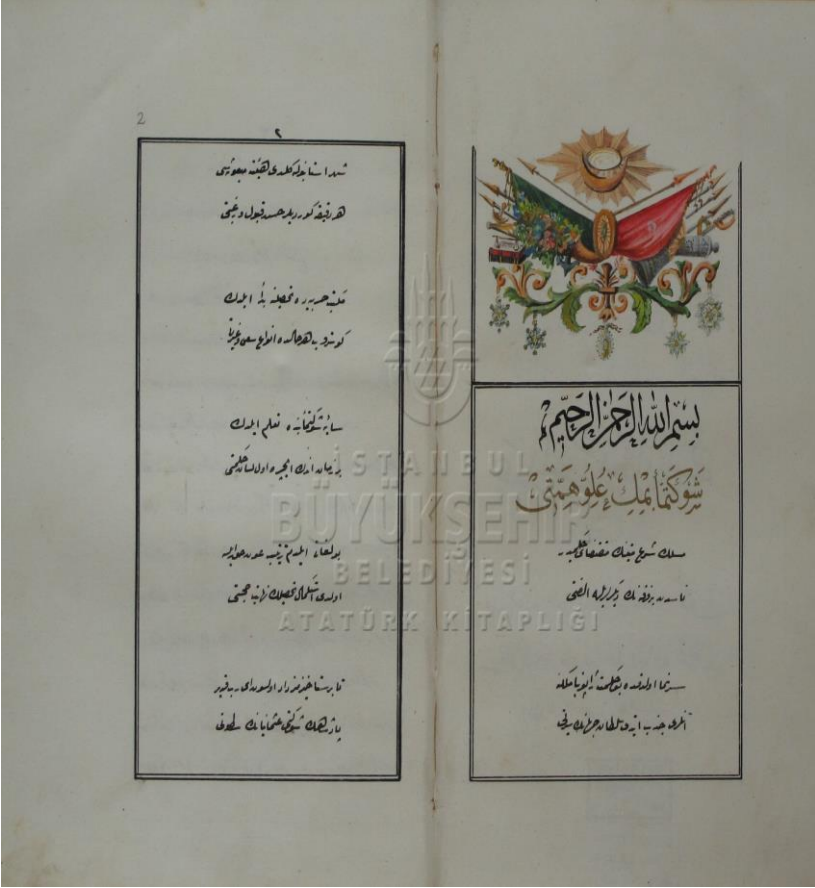
Mustafa Asım Efendi'nin kaleme aldığı bu sözlük Türkiye'de yazılmış olan ilk telif Japonca sözlüktür. Sözlüğün üç dilde hazırlanmış olması değerini artırmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında yaptığımız katalog taramalarında eldeki kayıttan dışında herhangi başka bir kayıta rastlamamız sadece tek yazma nüsha olduğunu söylememizi mümkün kılmaktadır. Bu kısa makale ile ilim dünyasına duyurmaya ve takdim etmeye çalıştığımız bu *lügât* şüphesiz daha detaylı araştırmalara konu olmayı hak etmektedir.

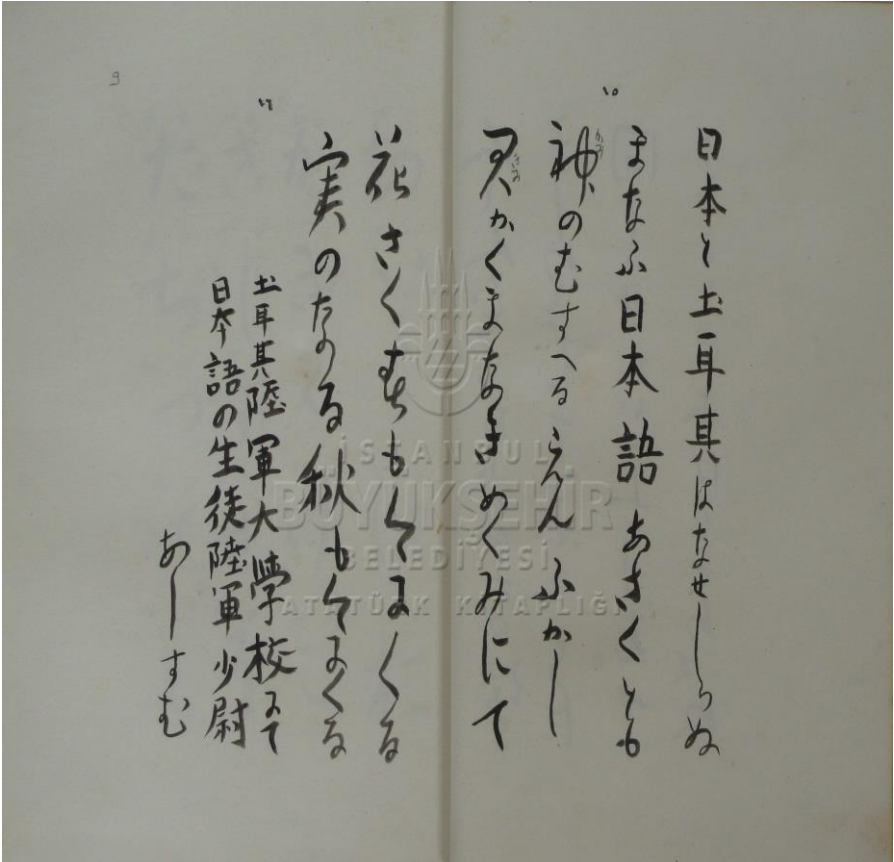
EKLER

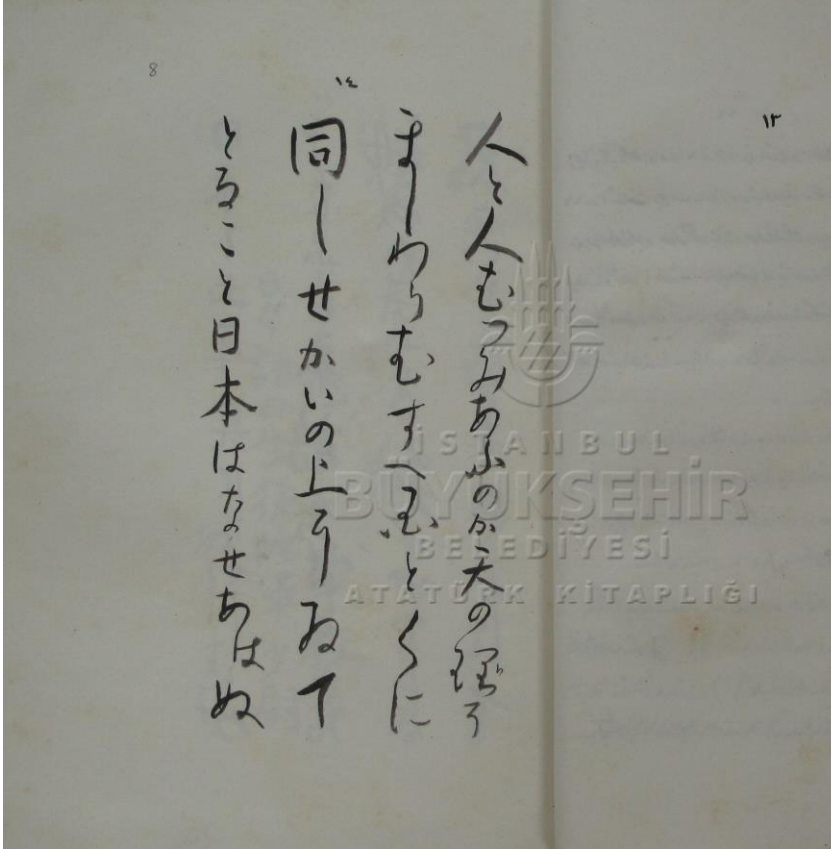

Dünder, İlk Türkçe- Japonca Dilbilgisi Kitabı ve Sözlüğü Üzerine Notlar

Dünder, İlk Türkçe- Japonca Dilbilgisi Kitabı ve Sözlüğü Üzerine Notlar

ORIGIN OF THE TERM "BARBARIAN"

Gürhan KIRİLEN*

Abstract: The concept of "foreigner" in Chinese had always been ambiguous in its patterns and substantial semantic connotations. No matter how multitudinous and substantial they used to be, in the vast corpus of Western literature, they were matched with the single term "barbarian" for a long time. Regardless of the unique connotations of each Chinese term, the whole idea of "Chinese foreigner" was constricted to a dichotomy on the civilized-barbarian fault line. This paper argues the basic idea of the term "barbarian".

Keywords: barbarian, logos, nomos, Sinology

"Barbar" Kavramının Kökeni

Öz: Çin dilinde yabancı kavramı, semantik çağrışım ve desenleriyle çok yönlü ve katmanlıdır. Buna karşın batı dillerinde yazılan eserlerin oluşturduğu zengin literatür içinde Çince terimler çoğunlukla "barbar" ile karşılanmıştır. Bunun sonucu olarak Çince terimlerin asıl anlamları göz ardı edilmiş ve Çin'in geleneksel yabancı anlayışı, batının uygar-barbar ikiliğine indirgenmiştir. Bu yazıda "barbarlık" mefhumu ele alınmaktadır.

Anahtar sözcükler: barbar, logos, nomos, Sinoloji

Barbarian Dichotomy¹

The concept of "foreigner" in Chinese had always been ambiguous in its patterns and substantial semantic connotations. No matter how multitudinous and substantial they used to be, in the vast corpus of Western literature, they were matched with the single term; "barbarian". It also seems clear that, most of the scholarship on China preferred to use the

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, DTCF, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Sinoloji ABD, gukirilen@hotmail.com; Gönderim Tarihi: 20.10.2017, Kabul Tarihi: 25.11.2017

¹ This paper was presented in Young Sinologist Program held in Xi'an in 2016. Then it was rejected for being political during the publishing period with this excuse: "涉及政治体制话题，比较敏感"

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

term "barbarian" in place of original Chinese ones.² Interestingly enough, it seems people thoroughly felt no hesitation for this rendering and freely use it without a satisfying explanation or any real debate given. However, only with a slight glimpse on this "matching practice", one may figure out that (1) the geographical and peculiar aspects of Chinese terms are neglected and made insignificant or identical; (2) the differences between the terms, which correspond to the neighboring people, recklessly turned into a conceptually "uniformed other", namely "the barbarian". Regardless of the unique connotations and aspects of each Chinese term, the whole idea of "Chinese foreigner" was restricted to a civilized-barbarian fault line and dichotomy.

Besides some other synthetic dualities, this distinction will not be discussed here. In this context, this paper's argument is that the Western discrimination of "the other" which manifests itself within the duality of "civilized" and "barbarian" did not occur in traditional China in a similar way; or even if it did, it was at least not at the same depth and sharpness. Specifically, Chinese distinction between the "self" and "the other" had occurred within the conceptualization scopes of Chinese thinking and in general, sought in a broader cosmological scale which is primarily based on *yin-yang* dichotomy.

The term "barbarian" was at first hand originated in ancient Greek. But to a common extent it gradually designated the conceptualization of "the West's other". Even though the root term "barbarian" produced more derivatives of its own; in turn, the employment of new terms strengthened the semantics and connotations of "barbarian". With the help of different

² May see different works of James Legge, Eduard Chavannes, Owen Lattimore, Marcel Granet, John K. Fairbank, Bernhard Karlgren, C.P. Fitzgerald, Michael Loewe and many others.

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

disciplines, it gradually flourished in many Latin languages and even in some others. In English only, "barbarian" has many derivatives as adjectives, adverbs and some idiomatic phrases that also have pejorative meanings. In some prominent dictionaries and encyclopedias, current explanations are available. (1) "a member of a group of people from a very different country or culture that is considered to be less socially advanced and more violent than your own" (2) "a person with little education who has no interest in art and culture". Barbaric (adj.); "extremely cruel and unpleasant"; barbarically (adv.); barbarism (n.); "extremely cruel and unpleasant behavior"; barbarity (n.), "behavior that is very cruel, or a very cruel act." In Oxford Online Dictionary we also find similar meanings which are quite naïve or mild. However, we notice that the newer the dictionary is, the softer the explanations become. So another glance into the earlier editions of the same reference guides, we see more derogatory attitudes. "Uncivilized", "cruel and savage" in noun form; "villain", "inhuman", "savage", "wild", and "uncivilized" as adjectives; and it goes on with the "barbaric", "barbarism" and more. There is also one entry which denotes its earlier connection with logos and language, that is the "grammatical error". Others, as adverbs, verbs and adjectives; barbarity, barbarize, barbarous, barbarously are also present, having the same content and explanations (Oxford, 1990: 117). Britannica has a brief explanation on it which recalls the same idea and provides earlier connections; "... [this word] through time achieved this pejorative meaning mingled with the Ancient Greeks' attribution to their neighbors" (Ana Britannica, 1987: c.3., 325).

Greeks used the term "barbarian" for peoples living a pastoral or a nomadic life, emphasizing their unregulated life styles. However, the term in Greek primarily had the meaning

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

of the "people who speak nonsense" says the editor of Aristotle's *Politics* in the preface (Aristotle, 2009: xv). Thus Aristotle used the term "barbarian" specifically to signify foreigners' improper language capabilities. In this regard, the language became the measuring criterion for discriminating "barbarians" from "civilized citizens of the polis". Even though the barbarians had their own languages, they were presumed to be unable to distinguish "the good and the bad". So the language "becomes the means for manifesting the proper and improper and the just and the unjust", that was only within the Greeks' capability of "having the sensation of the good and the bad..."³ (Aristotle, 2009: 1253a, 7-18). Overall, the "life for good" was inherent to the "polis" and beyond its actual and conceptual borders there was only the "bare life" which Aristotle named as "*zoe*". By which the life known to anyone was conceptually divided into two peculiar spheres; "*zoe* the bare life" and "*bios* the political life of the polis"⁴.

As "barbarians" were seen as primitive creatures living in a lower stage of life, the Aristotelian perception excluded them from the accredited scope of wisdom. Outside the polis, all people were destined to be deficient in merits for creating arts and philosophy. He insistently argued that the "barbarians" were rough and wild in nature. Assuming that they were primitive in quality, he labeled them as being stuck within the scopes of trivial daily behavior, which hardly secure their requirements for daily needs. (Aristotle, 2009: 1257a5) Their decentralized and hereditary administration praxis was also enough for him to justify their belonging to the same class with

³ Similarly, Epicurus also emphasized when he had said, "no one is capable of philosophizing unless he is Greek." (Wardy, 2000: 88)

⁴ Aristotle distinguishes the contemplative life of the philosopher (*bios theōrētikos*) from the life of pleasure (*bios apolaustikos*) and the political life (*bios politikos*) in *Nicomachean Ethics* (Agamben, 2006: 9)

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

the slaves. (Aristotle, 2009: 1252b2) In terms of economic activities, "barbarians" had a primitive barter economy, lacked creating any value and for this reason they were incapable of composing artistic products. (Aristotle, 2007:4-5) Regardless of their cultural and national features, for him they were mere "barbarians" as "barbarity" was inherent to their primal nature.

In this sense, *zoe* and *bios* were the concept couple which gave the primary proof and the concrete shape of the western perception of "the other". These two simply enabled a conceptual way for dividing nature and life decisively into two spheres; thus the civilized people achieved the "nomos" by means of "logos" and the others who belong to the "wilderness", not having the proper language to possess "logos", were left out. So "the other" had no right to decide on "just" and "unjust"; "the good" and "the bad". For lacking the proper tool (language) for thinking (logic), they merely did not have the right or the ability to combine power with justice (nomos), since the combination of power and justice used to be the only means for achieving *nomos*, which we may simply render as "law".⁵ However, "nomos" owes its semantic roots to the concept of "land and soil", from which we also see another term, "nomad" derived as well.⁶ Thus, in a specific sense *nomos* being the land settled by Greeks (polis), in turn gives the formative basis for "norms" and "law" which are unique to a specific land; while the "nomadic barbarians" were the

⁵ On "nomos" see Plato Republic 358–359; identification with "law, custom or convention" (Stalley, 1995, viii). But indeed, the *nomos* was more than a simple equivalent of "law", it is discussed in detail see Agamben's "Homo Sacer".

⁶**Nomad** (n.) 1550s, from M.Fr. *nomade* (16c.), from L. *Nomas* (gen. *Nomadis*) "wandering groups in Arabia," from Gk. *nomas* (gen. *nomados*, pl. *nomades*) "roaming, roving, wandering" (to find pastures for flocks or herds), related to *nomos* "pasture, pasturage, grazing," lit. "land allotted," and to *nemein* "put to pasture," originally "deal out," from PIE root **nem-* "to divide, distribute, allot". <http://www.etymonline.com/index.php?term=nomad>

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

wanderers of all lands, having no "land" of their own where they may create established values. One can clearly see that, "barbarians" were condemned just for speaking some other language. Similarly, Aristotle presumed a distinction between "Europeans and Asians", derogating Asians for being "servile" by nature. He also drew a parallelism that leads to the Asian=barbarian and European=civilian match, but Greeks still had a higher degree over them in a conceptual manner (Aristotle, 2009: 1285a16). As a result, Asians were destined to be servants for good (Aristotle, 2009: 1327b18) .

When the Roman Empire inherited the worldview of Ancient Greeks, the same discriminatory practices were implemented within their imperial ideas. Through the Roman period, the dichotomy of "civilized" and "barbarian" has grown sharper. Even after the Roman Church had seized power, pagans who were destined to comply with the religion, took their place between the "barbarians" and the Christians. By then the "barbarians" had already been pushed a lot further down, so much so that they no longer had the chance of achieving salvation". (Fabian, 1999: 50) Centuries later, by means of Classical and Romantic ideologies, Enlightenment Movement also adopted the intellectual heritage of Ancient Greece and Rome. As Susan P. Mattern said earlier, "Ancient Greeks invented... [and] ...Romans began a long tradition of western perception of 'the barbarian'. The relation between these perceptions and later imperialist efforts such as the Crusades, the conquest of the New World, or nineteenth-century European imperialism is obvious..." (Mattern, 2002: 70). So we see the concept of "the barbarian" continued to rise with Crusaders, geographical discoveries and Western imperialism. It elevated on the same basis and within the same ideological perspective.

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

Greeks and Romans modelled the understanding of the foreigner in the Western world, which was refined and labeled on the centerline of the term "barbarian". And it was not a simple word used for addressing "the other" in a narrow sense because it was also a useful tool for categorizing, contempt and humiliation. "The humiliation of barbarian peoples was not only worthwhile but [had] very important goals in it..." (Mattern, 2002: 163). Through "the Dark Ages", scholastic thought dominated the intellectual spheres of Europe for a thousand years. During this period, the same cultural heritage was processed, refined and improved. The legacy from the ancient world passed through the Enlightenment Movement, left a heritage to the modern nation-states and finally showed its beastly face in 19th and 20th century imperialist expansions. On its peak point, Europe's discriminatory discourse reached its limits to the worst: the anti-Semitism of the Second World War.

In the beginning of the Modern Age, on different parts of the world a similar approach brought about some different terminology in addition to the "barbarian". "Primitive", "undeveloped" and "savage" were only a few. This was soon adopted and developed by some esteemed schools of Anthropology. We see that in the vast corpus of literature, the term had a widespread use just as in politics.⁷ In political theory, a very crucial distinction was drawn between Europe and the rest of the world. For the non-state parts of the world, terms such as "uncivilized", "barbaric", and "despotic" were attributed to most of the pre-modern territories and peoples. Even though in Europe wars were codified and regulated,

⁷ After the 19th century, we see that the "barbarian" was connected to the idea of the "despotic east" and to the debates on "orientalism" -during the 20th cent. seeing the change of undeveloped - underdeveloped - developing is also interesting-

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

beyond the borders they were fighting unconventionally (Mattern, 2002: 6). It is seen that towards the so called "barbarians", most of their acts were unregulated, easily justified, greedy and cunning beyond thoughts.⁸

In the 19th century's context, the term "barbarian" within the evolutionist discourse of Anthropology, was assigned as a name of a technically primitive stage. (see. Morgan, 1877: viii) No matter how technical the term "barbarian" used to be, any attempt to liberate it from its ethical, aesthetic, and political pejorative connotations now seems impossible. Its semantic load has already become 'the primary meaning' and the wicked associations of "the barbarian" have overtaken its initial meaning. Now it is no more an "ordinary other" like someone who can be negotiated with or worthy of a relationship of any kind, on the contrary it is "the evil" because it is "the barbarian" and the timeless enemy.⁹

⁸ We see the same approach in a recent paper by Grygiel. Although Grygiel claims that, his enrollment of the "barbarian, implies no moral judgment" but he ties up Huns, Mongols with the "present-day jihadist barbarians". This phrase shows the familiar discriminative presumptions are available in present day political literature. It is clear that for some, others are still standing on the same second stage of the world; first one is higher, elegant, has the tools (the language and all the media infrastructures with other tools) deciding who is good and who is evil (the "nomos" as the threshold of power and law connection), the second one is simple: inferior.

⁹ Even today in many texts from different disciplines, we see the same approach. No need to mention the strategy and politics of the "axis of evil" discourse of Bush administration, but a quite recent paper we may take as an example, Jakub Grygiel says, "The similarity between pre-modern barbarians and their contemporary counterparts lies in three key domains: the way they are organized, how they assault..., and the challenges they inherently pose to the states..." (Grygiel; 2007). Nevertheless, a year earlier warned us for this new-usage of "barbarian" was on the way. He says, "...The setting of distinctions, formulations of in/out, marks also the return of the enemy both internally as the disturber of peace and externally as the barbarian" (Grygiel, 2006)

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

In this respect, studies on Chinese history in western languages recall a survey for the usage of Chinese terms. We need to keep in mind that there is an established presumption in scholars' minds for the Chinese terms of "yi", "di", "hu", "rong" and such which are somehow associated with "the barbarian". Although the Chinese terms have different meanings, due to this mismatch practice they had to inherit a heavily loaded legacy of abusive and discriminative approaches. Worst of all is that the ideas have been imposed virtually to different historical and geographical environments. To accept this approach, we need to overlook this political intention behind the Western scholar's mind. Following this argument, if we were to match the terms "yi-di-rong and hu" with "barbarian", we would still need to settle a similar basic dichotomy of *zoe-bios* term couple as in Aristotle's works. On the contrary, the fundamental conceptual duality and the most profound philosophical term couple in old China, the *yin-yang*, urges us to ask whether it had ever implied any discrimination on "human nature". Or was it merely the two phases of the same "nature" which is inherent to all beings in all realms of life, readily intact in Chinese (Huaxia) and foreign peoples' nature (Yidi and the others) both. To Chinese eyes were the neighboring foreigners really different by their nature?

There is another practice, habitually maintained by Western scholars, which couples Chinese terms with "barbarian". Instead of dealing with peculiar meanings, most of the scholars prefer the simplest way of putting original names together with "barbarian" as in "Yi barbarians" or "barbarian Rongs" etc. It is comprehensible to a certain extent and we may provide some autonomy to Chinese terms in this way. These term couples seem to be able to slightly distinguish themselves from the Europeans' "barbarian" at first sight. Obviously this

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

kind of coupling was intentionally made for the ease of comprehension and designed for the sake of surpassing 'unnecessary discussions' on whether these terms were indeed equal matches for "barbarian" or not. Nevertheless, by doing so, many scholars also neglected the possible conceptual consequences in a long-term period. That is; the synthetic and syncretic matches of "yi/di/rong/ man/hu=barbarian" couples, eventually created their own irreversible *super-signs*. These *super-signs* are abundant now in almost every study on related subjects. Besides the usage of "barbarian" alone -with or without quotation marks freely-, phrases as "*yi-barbarians*", "*di-barbarians*" or "*barbarian rongs*" are also common. Needless to quote the intentions behind it any further; the simple aim in the beginning seems to be 'the alignment of Chinese terms with Western terminology', which looks quite harmless. But whatever the reason may be, addition of the term "barbarian" with its morphological and semantic strength, seems to have repressed the other part of the term couples in time. Thus the original meanings of the Chinese terms were forcibly reduced to a uniformed and pejorative idea, and the original connotations of the terms became unreachable for many people who cannot read related original texts in Chinese. As for common history-readers and even in many scholars' minds, these terms are equal to "barbarian" and the peoples mentioned with them are mere "barbarians" no matter who they used to be to Chinese eyes.

On matters related to Chinese history, we may also assume that in different countries, hundreds of scholars that cannot read Chinese occasionally refer to Western studies. This calls the question whether the discriminative terminology could stay within the scopes of English and French (etc.) speaking countries. The permanent usage of "barbarian" for neighboring

Kirilen, Origin of The Term "Barbarian"

people of China, has been transported to other places to be transplanted without consideration via translations. Therefore, with all its humble status and inferiority, "the barbarian" which is known from Ancient Greece and Rome reappears on East Asiaas if it is an original idea from China herself. Moreover, many scholars and common readers from different countries are unaware that such a semantic distortion exists. In Western studies the term "barbarian" is used so frequently and crudely that even if a sprout of doubt sprang in the reader's mind about the true contextual meaning, it would soon be repressed and constrained under the intensity of use.¹⁰

Conclusion

Some may assume that, "using 'barbarian' instead of 'foreigner' is just a language habit". This might be an excuse but is also the recognition of this fact at the same time. In this sense, ifthe meaning of a word in a language is bound to its usages, and the usages produce a value total, then accommoda-ting "barbarian" for this or that term, even though we disregard the expense of distortion in the signified word, it still leads to inevitable consequences in itself. The expansion of semantic area of "barbarian" brings new connotations. By transplanting the term "barbarian" to different languages, the original meaning becomes indistinct and loses its primary connections, contaminating Chinese terms in return.

¹⁰ See; Granet 1929; 6- 286, v.d.

BIBLIOGRAPHY

ARİSTOTLE, (1995/2009), *Politics*, (R. F. Stalley ed.) Oxford University Press.

AGAMBEN, Giorgio (2001), *Homo Sacer: Sovereign Power and Bare Life*, California, Stanford University Press.

- (1987), *Ana Britannica*, Ana Yayıncılık c.3. İstanbul.

CLARK, S. R. L. (1985), "Slaves And Citizens", *Philosophy*, S.60, s. 27-46.

FABIAN, Johannes (1999), *Zaman ve Öteki: Antropoloji Nesnesini Nasıl Oluşturur*, İstanbul, Bilim ve Sanat Yayınları.

FRASSETTO, Michael (2003), *Encyclopedia of Barbarian Europe: Society in Transformation*, California, ABC_CLIO, Inc..

GRANET, Marcel (1929), *La Civilisation Chinoise*, Bibliothèque de l'évolution de l'humanité.

GRYGIEL, Jakup (2007), "Empires And Barbarians", *Civilization and Order*, Spring (March/ April) s.13-21.

LIU, H. Lydia (2004), *The Clash of Empires: The Invention of China in Modern World Making*, Harvard University Press.

HALL, Edith (2004), *Inventing the Barbarian: Greek Self-definition Through Tragedy*, Oxford University Press.

MORGAN, Lewis Henry (1877), *Ancient Society*, New York, Henry Holt &Compan.

MATTERN, Susan P. (2002), *Rome and the Enemy: Imperial Strategy in thePrincipate*, University of California Press.

WARDY, Robert (2000), *Aristotle in China: Language, Categories and Translation*, Chambridge University Press.

ÇİNLİLERİN MİLLET DÜŞÜNCESİNİN KÖKENLERİ VE ÖTEKİLERE BAKIŞI

Abdürreşit Celil KARLUK*

ÖZ: Küreselleşen çağda, çoğu Batı dışı ülkelerin tersine Çin, milli kültürünü daha etkin ve yayılabilir kılmıştır. Aynı zamanda çoğu ulus-devletler çoğulculuk veya çokkültürcülüğe yönelirken, Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) tam tersine çoğulcu ve çokkültürlü ülke gerçeğini tek uluslu, tek kültürlü yapıya dönüştürmeye başlamıştır. Bu süreçte ÇHC'nin farklılıklara karşı uygulamaya devam ettiği sıfır tolerans politikaları eleştirilmeye, tartışılmaya başlanmıştır. Bu makale, Çin'in farklılıklara karşı mevcut zihniyetini anlayabilmenin tek yolunun işbu zihniyeti ortaya çıkartan millet düşüncesinin kökenlerini iyi okumaktan geçeceği görüşünü ileri sürer. Bu çalışma, Çin'in millet düşüncesinin kökenleri ve ötekilere bakışı üzerine sosyolojik bir deneme niteliği taşımaktadır.

Anahtar Sözcükler: Çin, Farklılık, Huaxia, Siyi, Barbar, Zhongyuan, Tianxia, Ötekiler

Origins of China's Nation Thoughts and Perspective Towards Others

Abstract: In the globalizing era, contrary to most non-Western countries, China has become more efficient and expandable in his national culture. At the same time, while most nation-states are oriented toward pluralism or multiculturalism, the People's Republic of China (PRC), on the contrary, has begun to transform from the pluralistic and multicultural reality of the country into a monolingual, monoculturalist structure. In this process, China's zero tolerance policies, which the PRC continues to apply against the disparities, have been criticized and debated. This article argues that the only way to understand China's present mentality against the disparities is to fully comprehend the origins of the nation's thought that has revealed the mindset. This work is a sociological assessment of China's roots of national sense of community and the point of view towards others.

Key Words: China, Diversity, Huaxia, Siyi, Barbarians, Zhongyuan, Tianxia, Others

* Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İTBF, Sosyoloji Bölümü; kamucam13@gmail.com, Gönderim Tarihi: 22.09.2017, Kabul Tarihi: 12.10.2017

Giriş

Fransız devrimi sonrası özellikle kuzeybatı Avrupa'da gelişen ulus ve ulusçuluk anlayışı kademeli olarak Avrupa'nın diğer bölgeleri başta olmak üzere, Batıdaki toplumları etkisi altına almış, "geleneksel" toplumlar "modern" ve "millet olma" sürecine girmiştir. Kadim medeniyetinden beslenerek kendine özgü gelişme ve evrilme tarzına sahip olan, Çin medeniyetinin en önemli varisi konumundaki Han Çinliler, Doğu Asya'daki en büyük İmparatorluk--Mançu Qing İmparatorluğu (满清帝国) - içinde zamanla baskın hale gelmiştir. Mançu-Qing imparatorluğu Adyon Savaşları sonrasında yarı sömürge durumuna düşmüştür. Bu süreçte Batı ile zorunlu olarak etkileşime giren Çinli elitler, Japonya üzerinden ithal ettikleri Batı tarzı ulus anlayışını geleneksel Çin'in politik ve kültürel mensubiyet anlayışı ile yoğurarak (Çince konuşan yığınlardan) modern fakat kökleri binlerce sene öncesine dayanan, güçlü bir Han Çinli milleti inşa etmeyi başarmışlardır.

Günümüzde Han Çinli veya Huaxia kimliğinde Çin dili ve yazısını kullanan insanların sayısı dünyadaki herhangi bir milletten daha fazladır. Neredeyse dünyadaki 6 kişiden biri Çince konuşmaktadır. Bu grup insanlardaki kültürel mensubiyet duygusu üst seviyede olmakla birlikte kendinden olmayanlara karşı oluşturdukları kültürel ve psikolojik sınırlar daima belirgindir. Egemen olduğu politik sınırlar içindeki farklılıkları istikrarlı bir şekilde kendi yörüngesinde eriterek, zamanla ülkesini homojen yapıya büründürdüğü Çin'in geçmişinden ve mevcut durumundan bellidir. Kültürel bütünlüğünü koruma ve nesillere aktarabilme refleksi aslında, Çin medeniyetinin en önemli özelliklerindedir. Bundan dolayı, Çin'in kültür ve medeniyet merkezinden asırlar önce ayrılmış diaspora

toplulukları da kültürel kimliklerini günümüze kadar koruyabilmişlerdir. Bu durum, Batı'da oluşturulan "Çin Mahalleri" veya "Çin şehirleri" ile belirgin iken, Güney ve Güneydoğu Asya ülkelerinde ise başta kültür olmak üzere ekonomi ve politika alanlarında daha belirleyiciliği ile göze çarpar. Çinli göçmenlerin, diğer göçmen milletler gibi egemen toplum içinde bütünleşmek yerine göç ettikleri bölgelerde kendi adacıklarını şekillendirdikleri hatta göçmen olarak kabul edildikleri ev sahibi toplumların dilini ve kültürünü etkileyerek merkezi konuma geçmeye çalıştıkları da özellikle Güney ve Güneydoğu Asya toplumlarındaki örneklerden bilinmektedir.

Diğer taraftan, küreselleşen dünyada Çin sadece ekonomisini büyütmemiş, siyaset, eğitim ve kültür alanında yayılmaya, öteki kültürleri etkilemeye başlamıştır. Çoğu ulus-devletler bu süreçte modernitenin tektipçiliğinden sıyrılarak daha çoğulcu ve farklılıklara saygı gösteren hoşgörülü toplum olma yönünde ilerlerken, Çin var olan çok milliyetli dolayısıyla çokkültürlü toplum yapısını süratle tek milletli, tek kültürlü yapıya dönüştürme girişiminde ısrar etmektedir. Bu süreçte, özellikle Uygur, Tibet ve Moğol özerk bölgelerinde yükselen huzursuzluklara ve dolayısıyla içeriden ve dışarıdan gelen eleştirilere, daha yapıcı önerilere kulağını tıkadığı gözlenmektedir. Azınlık bölgelerinde uygulamaya devam edilen etno-kültürel silme ve sindirme sürecinin ülke sınırları dışında gündeme gelmesini, başarılı diplomasi girişimleri ve ilgili ülkelerde oluşturdukları lobi ağları ile ilgili milletlerin akrabası ülkelerden veya evrensel hakların sözcüsü konumundaki Batılı ülkelerden engelleyebilmiş veya onların ilgisini, eleştirilerini asgari düzeyde tutabilmiştir.

Günümüzde kendilerini Han milleti(汉族) veya Huxia(华夏) diye adlandıran Çin milletinin köklü kültür-medeniyetindeki sürekliliği anlayabilmek için, bu kültür ve medeniyetin

oluşumunu etkileyen norm ve değerleri, dolayısıyla işbu süreçte oluşturulan “biz” ve “öteki” anlayışını kavramak, anlamak önemlidir. Ayrıca, günümüz Çin Halk Cumhuriyeti'nin kendi sınırları içindeki farklılıklara yönelik hoşgörüsüz, orantısız uygulamalarını anlamak; ülke sınırları dışındaki farklı ülkelerde, özellikle yatırımları ile ön plana çıktığı Afrika kıtasında neden yeni sömürgecilik ile etiketlenmeye başlandığını (Kasongo, 2011), Pakistan hariç bütün komşuları ile neden ciddi sınır anlaşmazlıkları yaşadığını (Elleman ve Schofield, 2015: XIV) veya Uygur Türkleri başta olmak üzere diğer azınlıklar hatta siyahi insanlar için neden çok incitici etiketler¹ kullandıklarını, Çin'in ulusal kanallarında yayımlanan reklamlarda gayet normal olarak sunulan görüntülerin neden uluslararası arenada ırkçı görüntü veya davranış olarak nitelendirildiğini² anlamak açısından da önemlidir.

¹ Uygur Türklerine yönelik incitici, aşağılayıcı etiketleme için bakınız: Abdureşit Jelil Qarluq, Donald Hugh McMillen, Towards a 'Harmonious Society'? A Brief Case Study of the post-Liberation Settlement in Beijing of Uygur Intellectuals and Their Relations with the Majority Society, Asian Ethnicity, 2011/1, P: 1-31, London, Sayfa: 4 ve 27.; Çinlilerin Afrikalılara yönelik aşağılama veya incitici dışlayıcılığı akademik çalışmalara konu olmuştur. Bakınız: Pfafman, T. M., Carpenter, C. J. and Tang, Y. (2015), The Politics of Racism: Constructions of African Immigrants in China on ChinaSMACK. Communication, Culture & Critique, 8: 540-556. doi:10.1111/cccr.12098; Sautman, B. (1994). Anti-Black Racism in Post-Mao China. The China Quarterly, (138), 413-437. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/654951>

² Çin'de ulusal kanallardan birinde yayımlanan deterjan reklamında Afrikalı siyahi bir gencin kullanılması ile gündeme gelen Çin ırkçılığı için bakınız. Racism With Chinese Characteristics: The Laundry Detergent Ad and Han Privilege, <https://thediplomat.com/2016/06/racism-with-chinese-characteristics-the-laundry-detergent-ad-and-han-privilege/> (Erişim: 25.12.2017); What Was with that Laundry Ad?: A History of Anti-Black Racism in China, <https://daily.jstor.org/what-was-with-that-laundry-ad-history-of-anti-black-racism-in-china/> (Erişim: 25.12.2017)

Klasik Çin Düşüncesinde Çinli ve Ötekiler

Bugünkü Çin Halk Cumhuriyeti'nin bulunduğu Çin anakarasında, çok kadim tarihlerden beri farklı etnik kökenlere mensup, birbirinden farklı kültürleri yaratan ve yaşatan çok sayıda insan topluluklarının yaşamış olduğunu bizzat Çince kaynaklar teyit eder. Çince Kaynaklar, bundan 2000 sene öncesinde bugünkü anlamda "Çinli- 汉族" olmadığını, fakat zamanla farklı kökenlerden kabilelerin çeşitli nedenlerden ötürü birbirleri ile karışarak bir birlik teşkil ettiğini kaydetmiştir. Çinli, işte bu çeşitli kavimlerin ve kabilelerin kaynaşması sonucunda ortaya çıkmış bir kültürel birlikteliktir (Eberhard 1995: 1). Başka bir deyişle, 3000 sene öncesinden başlayarak Sarı Irmağın orta kesimlerinde ortaya çıkan çok sayıda farklı topluluklar birleşerek veya kaynaşarak bir çekirdek oluşturmuşlardır. İşte bu çekirdek zamanla *Huaxia* diye anılmıştır (Fei, 1999: 4).

Kendini Tanımlama: *Huaxia*, bugünkü Çinlilerin ataları var sayılan, eski dönemlerdeki insan topluluklarının genel adıdır. Günümüzde ise, dünyada genelinde Çince konuşan ve Çin milliyetinden olan kimselerin (genellikle) kendi kendini adlandırması olup bir tarz grup içi isimlendirmedir. Ünlü sosyolog ve etnolog Fei Xiaotong'a göre (1999: 4), "*bundan 3000 sene öncesinde, Sarı Irmağın orta kesimlerinde yaşayan birçok milliyetler birleşerek tedricen kaynaşmış ve nihayetinde bir çekirdek oluşturmuşlardır. Bu çekirdek zamanla "Huaxia" diye anılmıştır. Tıpkı kar topu yuvarlandıkça büyüdüğü gibi, Huaxialar da çevresindeki yabancı halkları sürekli olarak bu çekirdeğe çekmiştir. Sarı Irmak ile Uzun Irmağın orta ve aşağı kesimlerindeki doğu Asya düzlüğünü ele geçirdikten sonra, (bu kar topu gibi büyüyen Huaxialar) başka milletlerce Hanzu (汉族) diye anılmaya başlanmıştır*".

Huaxia adı ile anılan bu insan topluluğunun yoğun olarak yaşadığı bölgeler, yine bu grup tarafından Zhongyuan (中原)

olarak adlandırılmıştır. Zhongyuan'ın sözlük anlamı “Orta Düzlük, Orta Ova” manasında olup günümüzdeki Henan eyaleti merkez olmak üzere Sarı Irmağın orta ve aşağı vadisindeki tarıma elverişli bölgelerin genel adıdır. Zhongyuan, sadece tek bir coğrafi kavram değildir. Aksine, Sarı Irmağın orta ve aşağı kesimlerindeki sarı topraklarda tarım kültürüyle uğraşarak “Huaxia Uygarlığı”nı yaratmış olan insanlara da gönderme yapar (Wang, 2001: 43). Dolayısıyla Zhongyuan, Han Çinlileri için ana yurttur ve Çin medeniyetinin beşiğidir. İster klasik çağda olsun ister modern çağda, Zhongyuan Çin literatüründe çok sıklıkla tekrarlanır ve Çin ile eşanlamlıdır. Aynı zamanda, Zhongyuan Çinlilere göre, Cihan'ın merkezidir³. Çin'e yabancı olanlar açısından çok ilginç bir durum da söz konusudur. İlginç olan bu durum ise, Çin resmi tarihçiliğinde Çin tarihi olarak gösterilen ilk üç sülale Xia (夏, Takriben 2100-M.Ö.1600), Shang (商, M.Ö. 1600-M.Ö.1050) ve Zhou (周, M.Ö.1046-M.Ö.256) sülalelerinin Zhongyuan'da kurulmamış olmasıdır. Bu sülaleler, ancak genişleme evresinde Zhongyuan'ı sınırları içine almışlardır. Örneğin, Xia sülalesinin kurucuları Doğu Yi (东夷)⁴

³ Çin devletinin Çince söylenişi “Zhongguo- 中国” olup merkez(i) ülke manasındadır. Bu çeşit anlayışın kökleri antik çağlara kadar uzanan bir çeşit Çin merkezci zihniyetten kaynaklanıyordu. Böyle bir zihniyet ve kültürel değerler temelinde şekillenmiş olan üstünlük anlayışı baskın ve yaygın olarak Batı'nın yarı sömürgesine döntüşene kadar devam etmiştir. Öyle ki, Batı'nın top ve tüfekleri Mançu-Qing imparatorluğunun kapılarına dayanana ve orduları dağıtılarak, sarayları yakılana kadar Çinliler hala kendilerini dünyanın en güçlü imparatorluğu olarak telakki ediyorlardı.

⁴ Doğu Yi (东夷), Eski Çin tarihi ve kozmolojisine göre, Zhongyuan'ın doğusunda yaşayan yabancılardır. Doğu Yiler Huangzhun (黄淮, Sarı İrmak-Zhun Nehri) nehirlerinin orta ve aşağı vadileri ile Haidai (海岱: günümüzdeki Shandong eyaletine bağlı Bohai ile Taishan arasında bölgelerin genel adıdır) bölgesi ile Doğu Çin denizi sahillerinde yaşayan bir halktır (Gong, 1989: 65). Çin Klasiklerinde geçen Yi ile ilgili Türkçe literatür için bakınız: Gürhan Kirilen, Klasik Çin Metinlerinde Yabancı Halklar: Bahar ve Güz Yıllıklarına Göre Diler, Ronglar ve Hunlara Kalan Miras, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53, 2 (2013), Sayfa: 267-272.

değil, aksine Batı Rong'lar (西戎) ⁵ idi. Zhou sülâlesinin kurucuları da Batı Qiang (西羌) ⁶ olup sonraları Huaxiaların içinde erimişlerdir (Wang, 2001: 43). Bu tarihten itibaren farklı uluslar kaynaşarak bir taraftan Çin uygarlığını yaratmış, diğer taraftan Huaxialar yavaş ama istikrarlı bir şekilde çevresindeki yabancı kavimleri Huaxia kültürü ve değerleri ekseninde eriterek melez bir Çin milletini inşa etmiştir. Farklı kavimlerin Huaxia'laşma süreci, Han sülalesi (M.Ö. 206-M.S. 220) döneminde hızlanmış, Tang dönemindeki (618-906) nispeten hoşgörülü kültürel çoğulculuğun kaynaştırıcı özelliğiyle devam etmiş, Moğollar döneminde (1279-1368) yavaşlamış fakat Moğolların yerine gelen Etnik Çinliler tarafından kurulan Ming döneminde (1368-1644) icra edilen dayatıcı Çinlileştirme politikalar ile üst seviyede devam etmiştir. Ming döneminin ortalarına gelindiğinde, Zhongyuan ve çevresinin Huaxia'laşma süreci tamamlanmıştır. Ming sülalesini yok ederek Çin'de Qing imparatorluğunu (1644-1911) kuran bir diğer Altay milleti olan Mançular, Ming Sülalesinin politik sınırlarına Mançu, Moğol, Türk, Tibet bölgelerini dahil etmekle kalmamış, Çin'in kültürel sınırlarının bu bölgeleri içine almasına olmuştur. Bu bağlamda Mançuların da kendilerinin kültürel olarak yok olduğu ve

⁵ Batı Rong (西戎), Rong Çin klasik metinlerinde Çin'in Batısında yaşayan halklar için çokça kullanıldığı anlaşılmaktadır (Kirilen, 2013: 282). Zhou Sülalesi döneminden itibaren kullanılmaya başlanmış olup Huaxiaların Batısındaki yabancı kavimlerin tamamına Xi rong, yani Batı Rong denmiştir. Çin Klasiklerinde geçen Ronglar ile ilgili Türkçe literatür için bakınız: Gürhan Kirilen, *Klasik Çin Metinlerinde Yabancı Halklar: Bahar ve Güz Yıllıklarına Göre Diler, Ronglar ve Hunlara Kalan Miras*, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53, 2 (2013), Sayfa:282-290.

⁶ Batı Qiang (西羌), Tarihte yaşamış olan Qiang kavminin bir koludur. Qianglar Milattan önceki dönemlerde Zhongyuan'ın batısında yaşadığı tahmin edilen bir halktır. Tarihte Batı Qianglar günümüzdeki Gansu ve Qinghai eyaletlerinin bulunduğu yerlerde yaşamıştır. Ayrıca, günümüzde Çin Halk Cumhuriyeti'nin Sichuan eyaletinde sayıları 310 bin civarında Qiang (羌族) adına bir milliyet vardır. Qianglar kendilerinin tarihte aynı ad ile anılan Qiangların devamı olarak görürler.

Çinlileştiğini hatırlamak yerinde olsa gerek.

Han sülâlesi (M.Ö. 206-M.S. 220) döneminden itibaren Huaxialar kedilerini daha çok Hanren (汉人) yani Hanlılar (汉 Pinyin yazısı ile “HAN” yazılsa da okunuşu “Hen” şeklindedir. Dolayısıyla *Henliler* olmalıdır), Han milleti şeklinde isimlendirmeye başlamıştır. Yani ilk olarak “Han” adı, Han sülâlesi döneminde, resmî topluluk ve sülâle adı olarak ortaya çıkmıştır. Çünkü, Han sülâlesinin yöneticileri tarafından uygulanan kültürel farklılıkları ve çeşitlilikleri yok edici politikalar sonucunda, Han sülâlesinde sosyal ve kültürel olarak nispeten homojen bir Han topluluğu ortaya çıkmıştır. Bu topluluk daha sonra Hanren (Hanlılar) adını almıştır (Tian, 1984: 76-77). Bu dönemlerden itibaren, “Han” adını alan Çinliler, sürekli olarak Çinli olmayanları asimile etmiş ve sayısal olarak büyümüştür. Egemen olduğu sınırlar içinde, kendi kültürünün tam egemenliğini sağladıktan sonra, Çinli olmayan “Çevre” bölgelere taşarak, merkez Çin bölgesi (Zhongyuan) ile Çinli olmayan “Çevre”nin, Çin ile bağlantısını ve Çin’e bağımlılığını pekiştirmenin yollarını aramıştır. Çabalar genellikle geç de olsa sonuç veriyor ve “Çevre”nin merkezileşmesi sağlanıyordu. Bir “Çevre” Çinleşince, “Çevre” ikinci bir kuşağa taşınır ve bu Çinli olmayan “Çevre”nin bir önceki “Çevre” gibi merkezileştirilmesine çalışılırdı (Fei, 1999: 4).

Görüldüğü gibi, Çin tarihinin ilk dönemlerinden itibaren önemli tarihî olaylara imza atmış olan grupların çoğu aslı Çinlilerden olmayıp sonradan Huaxialaşan ya da Huaxia kültürü ve değerlerini önemli ölçüde benimsemiş olan yabancı gruplar idi (Xu, 1962: 54). Fei Xiaotong’un belirttiği gibi Çinlilik aslında bir kar topu gibidir. Çevresindeki yabancıları kendine yapıştırmak suretiyle büyüyen, çekirdeğinde Huaxialığın bulunduğu, politik sınırları içinde kalan öteki yabancıların sosyal ve kültürel olarak asimile edilmesi sürecidir.

Kutsal Ecdat: Yandi ve Huangdi, Çinli toplumunda kökenleri çok eskilere dayanan kuvvetli bir nesep ve soy şuuru mevcuttur. Çinliler kendilerini “*Yan-Huang Torunları/炎黄子孙*” olarak tanımlar ve bu şekilde çok köklü bir geçmişi olduğuna inanır hem bundan ziyadesi ile iftihar ederler. Bu anlayış, Çin rivayetlerinde geçen Yandi/ 炎帝 ve Huangdi/ 黄帝 ile bağlantılıdır (Wei, Wang, 2000: 255).

Yandi ve Huangdi Çin'in en eski efsanelerinde geçen kahramanlardır. Yandi ve Huangdi, geçmişte kendi soyunun güçlenmesi ve gelişmesi için sağladıkları büyük katkılarından ötürü ilâhlaştırılmış ve boylarının sembolü olmuştur. Rivayetlerdeki bilgilere göre (Wei, Wang, 2000: 256-259), Huangdi'nin bulunduğu boy, ilk önceleri Ji nehri (姬水) kenarında yaşamıştır. Yandi'nin boyu ise, Jiang nehri (姜水) civarında yaşamıştır. Ji nehri ise, Wei (渭水) nehri'nin⁷ bir yan kolu olduğu tahmin edilir. Jiang nehrinin günümüzdeki hangi nehre isabet ettiği hususunda farklı görüş olmakla birlikte tarihi ve arkeolojik verilerden hareket edenler(Zhang, 1997: 9-11) işbu nehrin Shanxi(陕西) eyaleti sınırları içindeki Baoji(宝鸡) şehrinde olabileceğini belirtmiştir. Buna göre, Jiang nehri (姜水) Baoji şehrine bağlı Weibing bölgesindeki (渭滨区) Qingjiang nehri (清姜河) veya Baoji Şehrine bağlı Qishan(岐山县) ilçesi sınırlarından geçen Qi nehri(岐水) olmalıdır. Günümüzde Huangdi'nin mezarı olarak bilinen mezar harabesi ise, Shanxi eyaletinin Huangling ilçesi sınırları içindedir.

Huangdi ve Yandi Boyları, sonraki dönemlerde birlik olmuş ve sürekli doğuya genişleyerek Zhongyuan'da belirleyici

⁷ Wei nehri (渭水) Sarıımağın en büyük koludur. Kansu (甘肃) eyaletinin sınırları içindeki Weiyuan (渭源) ilçesinden başlayarak Shanxi(陕西) eyaleti sınırları içinde bulunan Guanzhong ovasındaki Baoji(宝鸡), Xi'an(西安) gibi kentlerden geçerek Weinan (渭南) şehrine bağlı Tongguan (潼关) ilçesinde tekrar Sarı Irmağa dökülen bir nehirdir. Wei nehrinin toplam uzunluğu 818 kilometredir.

güç olmuştur. Daha sonraları Yandi boyları ile Huangdi boyları arasındaki üstünlük mücadelesinde, Huangdi boyu galip gelerek çevresindeki kendilerinden olmayan topluluklara karşı sürekli yayılcı politika izlemiştir. İşte bu süreçte, Huangdi kendi halkı arasında “Biz” ve “Öteki” şuurunu şekillendirmiş, kendilerini “Hua/ 华 ” ya da “Huaxia/ 华夏 ” olarak tanımlamışlardır. Xia döneminden itibaren şekillenmeye başlayan Huaxia toplumu, Shang ve Zhou dönemlerinde sürekli gelişme kaydetmiştir. İlkbahar- Sonbahar (春秋, M.Ö 772- M.Ö 481) ve Savaşan Beylikler (战国, M.Ö 475-M.Ö 221) dönemlerinde özellikle kültürel alanda büyük gelişmeler elde eden Huaxialar, çevresindeki yabancılar üzerinde kültürel üstünlük kurmuştur. Sosyal ve kültürel üstünlük, çok sayıda yabancıların hızla Huaxialaşmasını sağlamıştır. Bu dönemdeki Huaxialaşma ve Huaxialaştırma Çin tarihindeki farklı kökenden insanların ilk büyük karışması (Huaxialaşması= Çinlileşmesi) olarak tarihe geçmiştir. Üstelik, Huaxia-Barbar ayırımı (华夷之辨) bu dönemdeki fikri ve felsefi çalışmalar ile desteklenerek işlenmeye başlamıştır.

Yandi-Huangdi boylarından oluşan birlik şüphesiz, Huaxia milletinin en temelini, en çekirdek kısmını oluşturmuştur. Yandi-Huangdi çekirdeği, Zhou sülâlesinin sonlarına doğru, özellikle İlkbahar- Sonbahar ile Savaşan Beylikler döneminde olabildiğince genişlemiş ve büyümüştür. Bu durum, aslında Huaxia’ların sürekli olarak çevresindeki Huaxia olmayan toplulukları kendi içinde eritmesi durumu idi (Wei, Wang, 2000: 258). Dolayısıyla, bugün Çinli/Han milletinin gelişmesi ve genişlemesi, özellikle nüfusça emsali bulunmayan derecede kalabalık olmasının temelinde Çinli olmayan nüfusun sürekli olarak Çinlilere karışmasından ve nihayetinde Huaxialarca asimile edilmesinden ayrı değerlendirilemez (Wei, Wang, 2000: 255).

Farklılıkların İsimlendirilmesi ve Yazılması: Bugünkü Çin literatüründe farklılıkların tanımlanması için yaygın olarak kullanılan Minzu/民族 kavramı, 20. yüzyıl öncesinde (bugünkü anlamı ile) hiç kullanılmamış olduğu, Çin yıllıklarından, Çince tarihî eserlerden malumdur. Daha doğrusu, bugünkü manada "Millet" sözcüğünün Çince karşılığı yoktu, bugünkü anlamı ile Millet/Minzu kavramı Çin literatüründe ilk olarak, 1899 yılında Liang Qichao (梁启超) tarafından kullanılmıştır. 1903 yılından itibaren Çince fikri ve politik eserlerde yaygın olarak tüketilmeye başlanmıştır. Özellikle bu dönemlerde, Çin milliyetçiliğinin önemli simalarından Zhang Taidan (章太炎), Zuo Rong (邹容) ve modern Çin devletinin kurucusu Sun Yatsan (孙中山) gibi ünlü düşünürlerinin yazılarında, nutuklarında "Minzu" kavramı bol bol gözükmeye ve işlenmeye başlanmıştır (Liu, 1995: 3-4). *Minzu* kavramı, Çin literatürüne yerleşmeye başladığı ilk dönemlerde, nispeten karışık kullanılmış ve çoğu zaman ırk/zhongzu/种族 ile karıştırılarak kullanılmıştır (Yin, Xu, 1996: 1-2).

ÇKP iktidarı sonrasında (1949-), *Minzu* kavramı Marksist Çin literatürüne iyice yerleşmiş olmasına karşın, soğuk savaşın sona erdiği, küreselleşmenin yoğunlaştığı dönemde tekrar yükselişe geçen Çin milliyetçiliği tarafından tartışmaya açılmış, özellikle Çin sınırları içindeki (Çin anayasası tarafından tanınan ve özerklik hakkı olan) azınlık milliyetlerin, Çinliler ile aynı statüde *millet* olmaması gerektiği dile getirilmiş, Batı literatüründe yaygın kullanılan *Etnik Grup* kavramı ile isimlendirilmesi için yeni bir Çince kavram *Zuqun/族群* önerilmiş ve yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır.

Bahsi geçen akımın öncülerinden Hui/Döngen kökenli sosyolog Ma Rong (2004a: 61), Çin'deki 55 azınlık milletin "Millet" değil, "Etnik grup" olarak isimlendirilmesinin ülke

çıkarları açısından daha uygun olacağını savunmuştur⁸. Bu görüştekiler, Çin'in Batı tarzı Ulus-Devlet olması gerektiğini, devletin çok milliyetli ve çok kültürlü yapısından hızla tek milletli (Çin milleti) ve tek kültürlü (Han-Çinli kültürü) yapıya dönüştürülmesi gerektiğini ısrarla savunmuşlardır. Ma Rong ve benzeri görüşü savunan aydınlar⁹, Çin'deki azınlıkların, azınlık milliyet olarak tanımlanmasının küreselleşen çağda daha kolayca sosyo-kültürel ve politik hak iddiasında olabileceğini, bunun ileride ülkeyi bölünmeye götürebileceğini işlemekle birlikte bu durumun, geleneksel Çin devlet anlayışına aykırı olduğunu vurgulamışlardır. Mevcut durumun, Çin devletinin çıkarları doğrultusunda düzeltilmesi için, azınlık milletlerin statülerinin sadece alt kültür grupları seviyesinde "etnik grup" olarak yapılandırılmasının ve Han Çinli millet anlayışını üst kimlik olarak kabul ettirilmesinin önemini vurgulamışlardır. Bunun için geleneksel Konfüçyanist anlayışın tekrar hâkim kılınması görüşü devlet yetkililerine önerilmiştir¹⁰. Azınlık

⁸ Ma Rong'un görüşüne göre, Çin'deki 55 azınlık, 1950'li yıllarındaki "Milliyetleri Tanımlama" çalışmalarında, aslında ne olduğu belirsiz toplulukları da "milliyet" olarak tanımlanmıştı. Ma Rong, Çin'deki azınlık sosyolojisinin öncülerinden biri olarak, "o dönemlerde yapılan hatalar sonucunda, özerk azınlık bölgeleri oluşturuldu ve onlara bölgesel özerklik hakkı verildi. Bunun sonucunda azınlıkların siyasal haklar elde etmesinin önü açıldı" görüşünü çeşitli platformlarda dile getirmekle kalmamış, bu durumun devlet çıkarlarına zarar verdiğini, Çin'in geleneksel milliyet anlayışına faydasız olduğunu vurgularken, Azınlıkların mevcut yasalarca tanınmış haklarının ve statüsünün azaltılması veya düşürülmesini açıkça önermektedir. Detaylı bilgi için bakınız: 马戎/Ma Rong, 理解民族关系的新思路/Lijie Minzu Gunaxi de Xin Silu (Milliyetler İlişkisini Anlamanın Yeni Düşüncesi), 北京大学学报--哲学社会科学学科/Beijing Daxue Xuebao --Zhaxue Shehuixue Xueke (Pekin Üniversitesi Dergisi --Felsefe, Sosyoloji Bilimleri), 2004年, 第六期/2004.Yılı, 6.Sayı.

⁹ Di Shengde (翟胜德, 1999) ile Ning Sao (宁骚, 1995) gibi ilgili araştırmacılar da Çin'deki azınlıkları "milliyet" değil, "etnik grup" olarak tanıma kanaatinde ve bu görüşe destek çıkmaktadır.

¹⁰ Ma Rong'a göre (2004b: 122-133), "Çin'in geleneksel *You Jiao Wu Lei* (有教无类: Öğretilecek olanın kökeni önemsiz. Gizil anlamı farklılıkları merkez Han Çinli Uygarlığı ve kültürü içinde eğitilerek dönüştürülmesi "bütünlük" için yararlıdır. Çin tarzı eğitim-öğretim farklı sosyal grupları, etnik grupları

bölgelerinde son 15 yıl içinde hızla uygulanan uygulamalar, Çin anayasası ile özerklik yasası başta olmak üzere azınlıkların dini inanç, eğitim-kültürel hakları ile ilgili kanunları neredeyse tedavülden kaldırıldığını göstermekle birlikte yukarıda bahsi geçen görüş ve önerilerin devletin resmi görüşü haline geldiğinin bir göstergesi olsa gerek.

Mevcut Çin düşüncesinde farklılıkların tanımlanmasında kullanılan *Minzu* veya *Zuqun* kavramları yaygın kullanılmadan önce, Çinliler bugünkü millet benzeri farklı insan topluluklarını tanımlamak için şu kavramları kullanmışlar idi (Pan, 1999: 138): “*Zu* (族), *Ren* (人), *Zhong* (种), *Bu* (部), *Lei* (类), *Minren* (民人), *Minzhong* (民种), *Buren* (部人) ve *Zulei* (族类)”. Bunların içinde ise, çok açık olmamakla beraber daha çok şu iki kavramın sıkça kullanıldığı görülmektedir (Liu, 1995: 1-2): “*Min* (民)” ve “*Zu* (族)”. Bu iki kavram içinde “*Zu*” daha yaygın kullanılmıştır. Çağdaş Çince “*Min*” daha çok “halk” anlamına gelirken, “*Zu*” ise, “kandaş topluluk, akraba, klan” gibi anlamları taşıyor.

Çinli ve Ötekiler

Çin klasik düşüncesini yansıtan klasik metinlere bakıldığında, farklılıkları tanımlamanın çok eski kökleri olduğu

kaynaştırarak yönetimin istediği formata getirebilir) milliyet-etnik anlayışı ve *Yong Xia Bian Yi* (用夏变夷 : Doğrudan çevirisi: Han Çinlisi ile Barbarları/Yabancıları dönüştürme) yöntemi ise genellikle milliyetlerin eşitlik kategorisindeki ‘asimilasyonist’ alt kategoridir. Çin’in geleneksel milliyet anlayışında, farklı ‘milliyetler’ karşı karşıya geldiklerinde ve pratik etkileşimlerinde daima ‘kültürleşme’ sürecinden geçerler. Daha doğrusu, bu süreç ötekilerin Han Çinli kültürü ile ‘kültürlenmesi’ şeklinde cereyan eder. ‘Kültürleme’, Zhongyuan bölgesinde bulunan ve ötekilere nazaran daha gelişmiş konumdaki çekirdek Han milliyetinin, çevredeki grupları Huaxia merkeziyle kaynaştırmasındaki mucizevi bir düşünsel büyüdür” (Ma Rong, 2004b: 125, Ayrıca bakınız: Ma Rong, 2008, 人民论坛/Renmin Luntan/Halk Forumu, 14.Sayı).

kolayca anlaşılacaktır¹¹. Yukarıda da üzerinde durulduğu gibi, Huaxia merkezli bir etnik bilincin kökenleri çok eski çağlardan itibaren vardı. Ayrıca, işbu bilincin günümüz tabiri ile etnik merkezci tutum içerdiği, çevresindeki Çinli olmayan halklara yönelik adlandırmalarından ve işbu adlandırmalar için kullandıkları Çince karakterlerden de anlaşılmaktadır. Tarihte, Çinli yönetici seçkinler özellikle, Zhongyuan'ın kuzeyindeki konar-göçer milletleri kendileri için tehdit unsuru olarak görmüş, bunun için bir taraftan onlara yönelik savunma amaçlı tedbir alırken (örneğin Çin seddi), diğer taraftan onlar hakkında sürekli bilgi toplayarak strateji geliştirmiştir. Bunun aksine, doğusundaki Yi'lerin erken dönemde Huaxialaştırılmış olmasından ötürü, deniz her zaman onlara doğal bir güvenlik/emniyet duygusu vermiştir. Çin'deki çoğu kâinat ile ilgili görüşlerde ifade edilen dünya, top şeklindedir ve tüm yerleşilebilir bölgeler denizlerle kuşatılmıştır. Çin ise, bu evrenin merkezinde yerini almıştı¹². Zhongyuan'a dışarıdan gelen gruplar kovalanarak dış kenarlara itilmeli, içeride kalanlar kesinlikle asimile edilmeliydi. Bu çevredekilere “Dört barbar/Siyi (四夷)¹³” deniliyordu (Dikötter 1999: 6).

¹¹ Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmalar çok olmamakla birlikte Gürhan Kirilen tarafından Ankara Üniversitesi DTCF Sinoloji Bölümünde savunulan “Çin klasik metinlerinde yabancılar: Yi, di, rong ve hu terimleri” (2012) doktora tezi önemlidir. Aynı zamanda Kirilen doktora tezinden ürettiği şu makalesi de bu konuları işlemiştir: Klasik Çin Metinlerinde Yabancı Halklar: Bahar ve Güz Yıllıklarına Göre Diler, Ronglar ve Hunlara Kalan Miras, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53, 2 (2013), Sayfa:282-290.

¹² Çin, Çince çok eskiden beri, “Zhongguo/中国” denilmekte olup, anlamı “merkezi devlet/orta devlet” demektir.

¹³ Siyi (四夷), Çin’in klasiklerinde, yıllıklarında sık sık rastlanılan kavramdır. Genellikle etrafındaki Çinli olmayan millet ve toplumları kasteder. Siyi (四夷), müspet manada anlamlandırılmak istendiğinde Dört yabancı, dört taraftaki yabancılar şeklinde Türkçeleştirilebilir. Bu Dört Yi ayrı ayrı olarak ve bugünkü ortak Çincedeki okunuşuyla (klasik Çince’deki okunuşu ve telaffuz farklıdır): Yi (夷)、Man (蛮), Rong (戎), Di (狄) lerdir. Çinliler göre, doğuda olan millet, devletler veya topluluklar genel olarak Yi (夷) diye, güneyinde bulunan

Çin tarihinde ilk birleşik hanedan veya imparatorluk olarak kabul edilen Qin (秦) sülalesi döneminde (M.Ö 221-M.Ö. 206) Çinliler, kendilerini çevreleyen “dört yabancı-barbar”¹⁴ 1 birbirinden ayırt etmiş ve buna göre isimlendirerek Çince karakterler ile adlarını yazmışlardır (Chen, 2005: 36). Buna göre, dört yabancı adları şöyledir: Yi (夷), Man (蛮), Rong (戎) ve Di (狄). Eski Çinliler bu gruplardan Doğuda yaşayanlara “Yi/夷”, Kuzeyde yaşayanlara “Di/狄”, Güneyde yaşayanlara “Man/蛮” ve Batıda yaşayanlara ise “Rong/戎” şeklinde isim takmış ve ona uygun pek de müspet anlamı olmayan Çince karakterler ile kaydını tutmuştur (Wang, Ning, 1995: 85). Bunları birbirinden ayırt ederken, ölçüt olarak yaşam tarzı, üretim tarzı ve bu temelde şekillenmiş olan davranış tarzları ile değer anlayışını esas almışlardır. Çinliler açısından aslında önemli olan kültürel kalıplar idi (Wang, 2001: 35, 55; Liu, 1995: 5; Chen, 1999: 338). Bu tarz ayırt etmenin kökenleri Xia, Shang ve Zhou sülaleleri dönemine kadar uzanmaktadır (Chen, 1999: 335). Bu ayırımı, siyasette ve fikrî hayatta da kendi ifadesini bulmuştur. Huaxia’lar kendilerini, her zaman merkez olarak kabul etmiş ve buna göre kendinden olmayanlara, “Çevre/kenar” unsuru

devletler veya topluluklar ise Man (蛮) diye adlandırılmıştır. Man için kullanılan Çince karakter menfi anlamı olup vahşi, duygusuz, kaba anlamındadır. Çinlilerin batısında yaşayan halklar Rong (戎) şeklinde adlandırılmış olup Rong için kullanılan Çince karakter, “ordu, silah” anlamındadır. Her zaman “Vahşi kurt ile özdeşleştirilmiştir. Çinliler kendilerinin kuzeyinde bulunan kavim ve halkları için Di (狄) isimlendirmesini kullanmıştır. Kelimenin anlamı köpek ve benzeri hayvanlar ile özdeşleştirilmiştir.

¹⁴ Dipnot 13’te belirtildiği üzere “夷” iki çeşit anlam taşımaktadır. Çinlilerde var olan kendini merkeze koyma ve üstünlük psikolojisi ve ötekiler için Çince karakter kullanma alışkanlıklarından hareketle kavramın daha çok menfi içerikli olduğu anlaşılacaktır. Fakat, “夷” aynı zamanda “yabancı, ecnebi” anlamında da kullanıldığı dikkate alınarak, işbu yazımızda olabildiğince nötr tonlama vurgusu ile “yabancı” olarak kullanılacaktır. Ama bu Çin düşüncesindeki “Etno-kültürel” merkezilik bağlamında ötekilere yönelik “barbar” etiketlemesini İNKAR etmek anlamına gelmez.

olarak bakmışlardı. Onlara göre, çevredekiler kendilerinden aşağıda olup “barbar” idiler ve bunlar içeriye (Zhongyuan’a) zorla gelirlerse dışarı atılmalıydılar (Dikötter 1999: 6; Wang, 2001: 17).

Çin’in erken çağlardaki devlet yapısı Çinlilerde “Tianxia(天下)¹⁵” yani cihan düşüncesini ortaya çıkartmıştır. Bu düşüncede, Çin’in “Tianxia”daki konumu açıklanırken, etrafındaki Çinli olmayan milletlerin bu sistem içindeki konumu da belirlenmiştir. Ortodoks açıklamalara göre (Wang, 2001: 28), “Tianxia” coğrafi olarak, Jiu zhou¹⁶ (九州部分) ve Jiuzhou ile Çinli olmayanların yaşadığı bölgelerden ibaret iki parçayı gösterirken, taraf olarak ise, merkezdeki Çin ve çevredeki dört barbar’ı kast eder. İnsanlar topluluğu olarak yine, Huaxia ve Man, Yi, Rong, Di’lere ayrılıyordu. Yabancı millet toplulukları olarak adlandırılan Man, Yi, Rong, Di halkları Çin’in, “Tianxia” düşüncesindeki derecelerin, en aşağı katmanından yerini alıyordu. Bu durum, tabaka ayırımı değil aksine bir çeşit etno-kültürel sınıflandırma niteliğindedir.

15 “Tianxia 天下”, doğrudan anlamı: Göğün altıdır. Çinliler kendilerinin Tianxia’da tek uygarlığa sahip ülke veya millet olduğuna inanırlar. Tianxia’nın sınırları, Çin’in etkisinin ulaştığı yere kadar uzatılıyordu (Cagnat, Jan, 1992: 177). Tianxia içinde Huaxialar, Doğudaki Yi’ler, Kuzeydeki Di’ler, Batıdaki Rong’lar ve Güneydeki Man’lardan ibaret beş büyük insan topluluğundan kurulu çok sayıda devlet ve boy birlikleri bulunuyordu (Tian, 1984: 72). Çin’in geleneksel Tianxia düşüncesinde, bu “Dört barbar/Siyi (四夷)”, “Çin Tianxia”nın olmazsa olmaz parçasıdır. Onlar, Huaxia’ların çevresinde yaşarlar, Huaxia’ların içine alındığında, “Huaxia”ya dönüştürülebilir (Wang, 2001: 31). Ayrıca, Tianxia düzeni ile ilgili olarak bakınız: Chang Chishen (2011) Tianxia system on a snail’s horns, *Inter-Asia Cultural Studies*, 12:1, 28-42, DOI: 10.1080/14649373.2011.532940.

16 Jiu zhou(九州), aslında tartışmalı olmakla birlikte Çin’in çok eskilerde “Çin/zhongguo” adını almasından önceki adıdır. Yani eski sülalelerin yönettiği bölgeler veya gerçek olarak sözünün geçtiği bölgelerin adıdır. “Chunqiu/春秋” ve “Zhan guo/战国” dönemlerinde olduğu gibi alınması gereken ama alınamayan toprakları da kastediyordu (Wang, 2001: 15). Daha geniş bilgiler için “Shangshu/尚书”, “Shijing/诗经”, “Guoyu/国语” ve “Liji/礼记” gibi klasiklere bakılabilir.

Çinlilerde, Çinliden başkasını yabancı olarak gören ve kültürü beden tipleriyle bağdaştıran bir ırk düşüncesinin varlığına dair kanıtlar çok daha eski tarihlere kadar gider. 4. Yüzyıla ait mitolojik ve etnolojik bir çalışmada, tek gözlü insanlardan, üç başlı barbarlardan ve üç gözlü tek kollu kabilelerden oluşan ve Çin uygarlığının ötesinde yaşayan, insanlıktan çıkmış barbarların varlığından bahsedilir (Fenton, 2001: 119). Çin klasiklerinde bu tarz kendinden olmayanları hayvanlar ile ilişkilendirerek düşünme alışkanlığı ise sıkça rastlanırdı (Dikötter 1999: 5): “*Rong’lar kümes hayvanlardır...*”. Dikötter bu tarz zihniyet üzerine yaptığı analizinde şu bilgileri vermiştir (1999: 6): “*bu tarz betimleme, Rong’lara yönelik sıradan bir gururuna dokunmak değildir: bu medenî terimler ile insan düşüncesinin birleştiği zihniyetin bir kısmıdır. Çinliler, Çin toplumundan ibaret kareli parmaklıkların dışında yaşayan farklı grupları, ıraklardan dolaşan, hayvanî nitelikteki çevrenin barbarları olarak betimler. Çevredeki grupların adları, Çince hep hayvanlar için kullanılan menfi anlamlı karakter ile kaydedilmiştir. Çinlilerdeki bu alışkanlık 20. Yüzyılın 30’lu yıllarına kadar devam edegelmiştir. Di (狄), Çin’in kuzeyinde yaşayan bir kavim olup, köpeğe benzeştirilerek yazılmıştır. Yi (夷) ve Man (蛮) Doğu ve Güneydeki milletlerdir, onlar ise yerde sürünerek hareket eden böceklerle özdeşleştirilmiştir. Yine eski bir ulus olan Qiang (羌)lar ise koyun ile özdeşleştirilmiştir”. Batıda yaşayan Rong (戎) lar ise her zaman vahşi kurt ile özdeşleştirilmiştir (Wang, Ning, 1995: 85). Bu çeşit örnekler rahatlıkla çoğaltılabilir. 19. yüzyılın ilk yarısında İngilizler ile ilk defa karşılaşan Çinliler, onları “*Ecnebi şeytan/İblis (Yang guizi 洋鬼子)*”, “*Şeytan kölesi (Gui nu 鬼奴)*”, “*Adalı barbar (Dao yi 岛夷)*”, “*Mavi gözlü barbar köle (Bi yan yi nu 碧眼夷奴)* ve “*Kırmızı tüylü ejnebi (Hongmaofan 红毛番)*” gibi çeşitli adlandırmalarda bulunmuştur. Güncel dilden resmî yazışmalara kadar bu şekilde gerçekleşmiştir (Dikötter 1999: 34). 20. Yüzyılın başlarına kadar, Çinliler yabancıların fizyolojik yapılarıyla ilgili çok farklı*

düşünceleri de geliştirmişlerdir. Onlara göre, yabancıların sindirim sistemi çay ve revene dayanıyordu. Bu iki terkip olmadığı zaman, Barbarlar kör oluyorlar ya da bağırsak hastalığına yakalanıyorlardı. Böyle yanlış düşünceler afyon savaşı sonralarında da çok yaygındı. Çinliler ile Çinli olmayan yabancıların fizyolojisi hakkında da şöyle yaygın bir kanaat daha vardı (Dikötter 1999: 40-41): *“Yabancı şeytanların akciğeri dört yapraklıdır, Çinlilerininki ise altı yapraklı, Yabancı şeytanların karaciğeri sağda, Çinlilerininki ise soldadır, yabancı şeytanların testisi dörttür, Çinlilerin ise ikidir”*.

Klasik Çin düşüncesindeki ötekilere yönelik tutumlar yazılı kültürünün de desteği ile sürekliliğini koruyarak pekişmiştir. Bundan dolayı Çinliler yabancı bir tehdit ile karşı karşıya kaldığında insanlığı hemen ikiye bölmüştür. Buna göre, bir tarafta insan olmayan yabancı ve diğer tarafta ise insan olan Çinli vardır. Böylelikle, Çinliler, kendi toplumundaki grup şuurunu pekiştirerek sıkı birlikteliği gerçekleştirebilmişlerdir (Chen, 1999: 334). Dünyanın dört köşesindeki sömürgelerinde başarılı olan Hristiyan misyonerlerinin Çin’de umduğunu bulamayışının temelinde aslında yukarıda bahsi geçen kültürel savunma refleksi ile Çin merkezci zihniyeti vardır¹⁷.

Milattan önceki dördüncü yüzyıllara ait Çin klasik yıllığı olan “Zuo chuan (左传)” adlı eserde farklılıklar ile ilgili olarak daha sonraki süreçte Çinlilerin ötekilere bakışını kökten etkileyecek olan *“Bizden olmayanın, niyeti kesinlikle faklıdır (非我族类，其心必异， doğrudan tercümesi: Benim türümden/milletimden olmayanın, niyeti kesinlikle başkadır/kötüdür)”* felsefi görüş vardır. Bu felsefi görüş, Çin medeniyetinde mevcut

¹⁷ Bu konular hakkında daha geniş bilgi için bakınız: Cohen, Paul. A. China and Christianity: The Missionary movement and the growth of China Antiforeignism, 1860-1870, Harvard University Press, 1963; Gernet, Jacques. China and the Christian Impact: A conflict of Cultures, Cambridge University Press, 1985.

olan belirli düzeydeki “İrkî önyargı”ın başlangıç dönemlerdeki kesin belirtileridir (Dikötter 1999: 5). Buna benzer felsefi düşünceler, Çinli elitlerin veya yöneticilerin kendileri ile diğer kavimleri, kesin olarak ayırmalarının psikolojik temellerini teşkil etmekteydi. Böyle anlayışın hâkim olduğu Çinli elitler veya yöneticilere göre, *Man, Yi, Di, Rong* gibi çevredeki Çinli olmayan kavimler, merkezde bulunan Çin Sülâlesinin Padişahına değerli hediyeler armağan etmesi, Padişahın egemenliğini kabul etmesi ve hukuken ona itaatte bulunması zorunluydu. Ters durumda silahlı saldırıya, şiddetli baskılara maruz kalabilirdi (Wang, Ning, 1995:85-86). Huaxia kökenlilerin hakimiyet kurduğu dönemlerde, bu ırkî merkezci yaklaşım diğer Huaxia olmayanları dışlama, hatta kıyıma tabi tutma girişimi, açıkça su yüzüne çıkıyordu. Örneğin, Moğolların Çin’de kurduğu Yuan sülâlesinin idaresini yıkan ve Ming sülâlesini kuran Han Çinliler, Moğolları dışlamak ve onları tamamen etkisiz hale getirmek için şöyle bir ferman çıkarmıştı (Timur, 1999: 32): “*Kim ki, bir Moğol öldürürse, 50 ser¹⁸ altın ile ödüllendirilecektir*”. Ayrıca, Moğolca konuşmayı ve Moğollara özgü giyim-kuşam ile kültürel davranışları tamamıyla yasaklamıştı (Fei, 1999: 18). Benzeri Uygulama, Mançu-Qing imparatorluğunu devirmek için organize olan Milliyetçi Çinliler tarafından 20. Yüzyılın başlarında “*Mançuları kır-yok et (杀满灭满)*” ve “*Mançu¹⁹ kölelerini dışarı at, Çin’i dirilt 驱除鞑虏, 恢复中华*” sloganları eşliğindeki icraatlarda görülmüştür (Mackerras, 1994: 54). Aslında, Sun

¹⁸ Ser, Çincesi “Liang (两)” olup, Türkistan Türkçesindeki karşılığı “Ser” dir. Çin’de yaygın kullanılan ağırlık birimidir. Geçmişte bir kilo 32 ser idi. Bugün ise, bir kilo 20 serdir.

¹⁹ Dalu (鞑虏), Da, aslında “Dadaren 鞑鞑人” yani Tatarların kısaltmasıdır. Ming döneminden sonra Çinliler Çin seddinin kuzeyinde yaşayan Moğol ve Tunguz halklarından olan Mançuların da dâhil olduğu konar-göçer halkların hepsine bu şekilde hitap ettiği, özellikle Mançuların Han Çinliler tarafından kurulan Ming sülâlesini yok ederek Mançu-Qing imparatorluğunu kurmasıyla artan nefretini Dalu (鞑虏) yani Tatar tutsakları şeklinde ifade etmiştir.

Yatsan önderliğindeki milliyetçilerin işbu sloganı Moğol Yuan imparatorluğunu yıkan Ming Sülalesinin kurucusu Zhu Yuanzhang (朱元璋) tarafından ortaya atılan “*Hu²⁰ tutsaklarını dışarı at, Çin’i dirilt, düzeni yeniden kur ve halkını kurtar /驱逐胡虏, 恢复中华, 立纲陈纪、救济斯民*” sloganının taklit edilmesi idi (Wang, 2005: 9). Yani bir çeşit milletin zihinlerinde var olan duyguların yeni çağda canlandırılması ve modern Batı tarzı milliyetçilik ile birleştirilmesi idi. Genel olarak Çin tarihine baktığımızda, Zhongyuan bölgesinin dışından gelerek daha geniş ve büyük toprak parçasında devlet kuran Çinli olmayan milletler Çin’e hâkim olduktan sonra, yüz yıllarca nispeten hoşgörü ile Çin’i yönettiyse de Zhongyuan sakini olan Çinlilerce (aradan asırlar geçse de) benimsenmeyerek yıkılmıştır. Yıkılan yönetici hanedan mensubu milletler maruz kaldıkları sert dışlama ve baskı sonucunda ya Çin’i terk etmiş ya da çaresizce kederine razı olarak yok olmuştur. Şiddetli zulüm ve baskı dozunu artırdığında Çinli olmayan çoğunluk kimliğini gizleyerek ya da vazgeçerek Çin kültürünü benimsemek zorunda kalmıştır.

Huaxia kökenli yöneticiler, kültürel yapılarından dolayı çoğu zaman koyu etnik merkezci şüura sahip olabiliyorlardı. “Huaxia” adının kendisi, bu noktayı kanıtlamaktadır. Bu husus ile ilgili “Erya shıgu/而雅释诂” da şöyle bir bilgi vardır (Wang, Ning, 1995: 86): “*Huaxia yer yüzündeki en büyük kavimdir. Başka kavimler, onun sınır bölgesinde yaşayanlardır ya da ona bağımlı olan topluluklardır ki, onların hepsi Huaxia’ya itaat etmesi gerekir*”. Bu çeşit güçlü kendini üstün tutma ve özgüven duygusu yönetici

²⁰ Hu (胡), Qin ve Han Sülalesi dönemlerinde Hunlar için kullanılmış bir kavramdır. Hulu 胡虏, Hun tutsakları anlamında olup, daha sonraki dönemlerde ise, Çin’in kuzeyindeki Türkler başta olmak üzere Hun kökenli kavimlerin tamamına kullanılmış, Zhongyuan için tehdit olarak görülmüştür, Çinliler nefretini aşağılık köle, tutsak manasına gelen “Lu 虏 sözcüğünde ifade etmiştir. Yuan ve Ming Dönemlerinde Hu’nun karşılığı Türkler ve Moğollardır.

sınıfın, yabancılar karşısında özellikle, her alanda kendileri ile eşit veya aşağı durumlarda olanlara karşı daha sert ve hoşgörüsüz olmasını temin etmiştir.

Sonuç

Özetlemek gerekirse, köklü ve değişmeyen yazılı kültür temelinde oluşan Huaxia mensubiyeti, Çince konuşan insanlar topluluğunda ortak bir benlik ve köken anlayışını şekillendirmiştir. Batı'da gelişen modern ırk ve millet anlayışlarının farklı bir varyantının aslında, Çinlilerde çok erken zamanda adına Sino-centric veya Han-centric (Çin merkezci) diyebileceğimiz bir süreç ile Tianxia düzeni örneğinde gayet istikrarlı bir şekilde günümüze kadar geliştiği görülmektedir²¹. Kendini daima merkeze koyan, kültürel olarak güveni tam, kendinden olmayanları küçümseyen, aşağılayan bu anlayış, Çinlilerde sınırları çok net Huaxia-yabancı ayırımı yapan psikolojiyi şekillendirmiş, kültürel farklılıkların ve Çinli olmayan halkların, Çin toplumundaki ya da Çin egemenliğindeki mevcudiyetinin daimiliğini imkânsızlaştırmıştır. Nihayetinde, Çin'in, kuvvetli "Çin kültür özcülük" refleksini yaratmış, öteki kültürleri ve farklılıkları tehdit olarak görme zihniyetini kültürel kodlara yerleştirmiştir. İşbu refleks veya zihniyet zaman zaman Ming dönemi veya 1990 sonrası ÇKP dönemi örneğinde olduğu gibi farklılıklara karşı tahammülsüz ve hoşgörüsüz düşünce sistemi ile kültür anlayışına kaynaklık edebildiği görülmüştür.

²¹ Bu konuda son araştırmalardan en çok dikkat çeken çalışma ise FRIEND, John. M., and THAYER, Bradley tarafından *Studies in Ethnicity and Nationalism* dergisinin 2017 yıllık ilk sayısında yayımlanan "The Rise of Han-Centrism and What It Means for International Politics" konulu çalışmasıdır.

KAYNAKÇA

CAGNAT, René- JAN, Michel. (1992), *İmparatorlar Beşiği SSCB, Çin ve İslam Arasında Orta Asya Yazgısı*, (Çev: E. Akbulut, T.A. Şensilay), İstanbul: Alan Yayıncılık.

COHEN, Paul, A. (1963), *China and Christianity: The Missionary movement and the growth of China Antiforeignism, 1860-1870*, Harvard University Press.

CHANG Chishen (2011), Tianxia system on a snail's horns, *Inter-Asia Cultural Studies*, 2011/12:1, Sayfa: 28-42, DOI: 10.1080/14649373.2011.532940.

CHEN Liankai/陈连开 (1999), "Genleneksel Milliyet Anlayışı ve Çin Milliyeti Tek Gövde Anlayışı / 传统民族观与中华民族一体观", Feixiaotong/费孝通: *Çin Milliyeti, Çok Kökenli Tek Gövdeli Desen/中华民族多元一体格局*, Merkezi Milliyetler Üniversitesi Yayınevi/中央民族大学出版社, Sayfa: 332-353.

CHEN, Zhimin (2005), "Nationalism, Internationalism and Chinese Foreign Policy", *Journal of Contemporary China* 14(42), February, Sayfa: 35-53.

CHESTER, Holcombe/何天爵 (2000), *Gerçek Çinli/ 真正的中国*, Çev.: Ju Fang'an/鞠方安译, Pekin: Işık Gazetesi Yayınevi 光明日报出版社.

DİKÖTTER, Frank (1999). *Yakın Çağ Çin'in Irk Anlayışı 近代中国之种族观念*, Jiangsu Halk Yayınevi/江苏人民出版社.

Dİ, Shengde/翟胜德. (1999). "Milliyet" in Tercümesi Üzerinde / "民族" 译谈, *Dünya Milletleri/世界民族*, Sayı:2, Sayfa: 66-79.

EBERHARD, Wolfram (1995), *Çin Tarihi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 3. baskı, 1995.

ELLEMAN, B., Kotkin, S., & Schofield, C. (2015). *Beijing's power and China's borders: twenty neighbors in Asia*, ME Sharpe.

FEİ Xiaotong/费孝通 (1999), *Çin Milliyeti, Çok Kökenli Tek Gövdeli Desen/中华民族多元一体格局*, Merkezi Milliyetler Üniversitesi Yayınevi/中央民族大学出版社.

FENTON, Steve (2001), *Etnisite, Irkçılık, Sınıf ve Kültür*, (Çev. Nihat Şad), Phoenix Yayınevi, Ankara.

FRIEND, John. M., and THAYER, Bradley. A. (2017), The Rise of Han-Centrism and What It Means for International Politics. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, Sayı: 1, Cilt 17, Sayfa: 91-114. doi: [10.1111/sena.12223](https://doi.org/10.1111/sena.12223).

GERNET, Jacques (1985), *China and the Christian Impact: A conflict of Cultures*, Cambridge University Press.

GONG, Weiyong/ 龚维英 (1989), "Doğu Yi Kavimlerinin Parçalanması ve Gaoyao Kavminin Güneye Göçü Üzerine/ 论东夷族团的分化及皋陶族的南徙", *Jiangnan Antropolojisi/ 江汉考古*, Sayı: 1, Sayfa: 65-69.

KASONGO, Lumumba, T. (2011). China-Africa relations: A neo-imperialism or a neo-colonialism? A reflection. *African and Asian Studies*, Cilt: 10, Sayı: 2-3, SAYFA: 234-266.

KIRILEN, Gürhan (2013), *Klasik Çin Metinlerinde Yabancı Halklar: Bahar ve Güz Yıllıklarına Göre Diler, Ronglar ve Hunlara Kalan Miras*, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: 53, Sayı: 2, Sayfa: 263-293.

LIU'E/ 刘鄂 (1995), "Milliyet ve Onun Gelişme Kanuniyeti/ 民族及其发展规律", *Çin'in Milliyetleri Tanımlaması/ 中国的民族识别*, Ed.: Huang Guangxue/ 黄光学, Pekin: Milliyetler Yayınevi/ 民族出版社.

MACKERRAS, Colin (1994), *China's Minority, Integration and Modernization in the Twentieth Century*, Oxford: Oxford University Press.

MA Rong/ 马戎. (2004a). *民族社会学 – 社会学的族群关系研究/ Minzu Shehuixue – Shehuixue de Zuqun Guanxi Yanjiu (Azınlıklar Sosyolojisi – Sosyolojideki Etnik Gruplar İlişkisi Araştırmaları)*. Pekin: 北京大学出版社/ Beijing Daxue Chubanshe (Pekin Üniversitesi Yayınevi).

(2004b). "Milliyetler İlişkisini Anlamanın Yeni Düşüncesi/ 理解民族关系的新思路", *Pekin Üniversitesi*

Karlık, Çinlilerin Millet Düşüncesinin Kökenleri ve Ötekilere Bakışı

Dergisi --Felsefe, Sosyoloji Bilimleri/北京大学学报-- 哲学社会科学学科, Sayı: 6,Sayfa:122-133.

(2008). 强化中华民族的“民族意识”/Qianghua Zhonghua Minzu de “Minzu Yishi” (Çin Milletinin ‘Millet Bilinci’ni Güçlendirelim). *人民论坛/Renmin Luntan (Halk Forumu), 第14 期 (14.Sayı)*

Ning, Cao/ 宁骚 (1995), *Ulus ve Devlet/ 民族与国家*. Pekin: Pekin Üniversitesi Yayınevi/ 北京大学出版社.

Pan, Zhiping/ 潘志平 (1999), *Kendi Kaderini Kendi Belirleme veya Etnik Bölücülük/ 民族自决还是民族分裂*, Ürümçi, Xinjiang Halk Yayınevi/ 新疆人民出版社.

PFAFMAN, T. M., CARPENTER, C. J. and TANG, Y. (2015), “The Politics of Racism: Constructions of African Immigrants in China on China SMACK”, *Communication, Culture & Critique*, Sayı: 8, Sayfa: 540-556, doi:10.1111/cccr.12098

Sautman, B. (1994). “Anti-Black Racism in Post-Mao China”, *The China Quarterly*, Sayı: 138, 413-437. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/654951>

TİAN Xüzhou/ 田继周 (1984), “Çin’in Milliyetler Tarihi Araştırmasındaki Bazı Teorik Meseleleri/ 我国民族史研究中的某些理论性问题”, *Çin Milliyetler İlişkisi Tarihi Araştırmaları/ 中国民族关系史研究*, Ed.: Weng Dujian/ 翁独健, Pekin: Çin Sosyal Bilimler Yayınevi/ 中国社会科学出版社, Sayfa: 70-94.

TİMUR/ 铁穆尔 (1999), *Sarı Uygurların Bin Yıllık Tarihi/ 裕固族尧熬尔千年史*, Pekin: Milliyetler Neşiryatı/ 民族出版社.

Wang Chunxia/ 王春霞 (2005), “Anti Mançu” ve Milliyetçilik/ “排满”与民族主义, Pekin: Çin Sosyal Bilimler Yayınevi/ 社会科学文献出版社.

WANG Jubao, NİNG Xiao/ 王炬堡, 宁小 (1995), *Çindeki Milliyetlerin Yapısı ve Dağılımının Tarihsel Değişimi/ 中国各民族组成和分布的历史演变*, *Çin’in Milliyetleri Tanımlaması/ 中国的*

Karluk, Çinlilerin Millet Düşüncesinin Kökenleri ve Ötekilere Bakışı

民族识别, Ed.: Huang guangxue/ 黄光学, Pekin : Milliyetler Yayınevi / 民族出版社.

WANG Ke/ 王柯 (2001), *Ulus ve Devlet: Çin'in Çok Uluslu, Birleşik Devlet İdeolojisinin Seçeresi/民族与国家: 中国多民族统一国家思想的谱系*, Çin Sosyal Bilimler Yayınevi/ 中国社会科学出版社.

WEI Dongzhao, Wangruilian/ 韦东超, 王瑞莲 (2000), *Çin'de Milliyetlerin Değişim Tarihi/中国民族流变史/Zhongguo Minzu Liubianshu*, Wuhan: Hubei Halk Yayınevi/ 湖北人民出版社.

XU Xusheng/ 徐旭生 (1962), *Eski Çin Tarihindeki Rivayetler Dönemi/中国古代史的传说时代*, Bilim-Fen Yayınevi/ 科学出版社.

YIN Falu, XÜ Shu'an ve diğerleri/ 阴法鲁、许树安等(1996), *Çin Eski Kültür Tarihi/中国古代文化史*, Cilt I, II, III, Pekin Üniversitesi Yayınevi/ 北京大学出版社, 5. baskı.

Zhang Xumin/ 张序民(1997), Baoji: Yandi Milletinin Yurdu/ 宝鸡: 炎帝族之源, *Xungen/寻根*, Sayı: 1, Sayfa: 9-11.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Racism With Chinese Characteristics: The Laundry Detergent Ad and Han Privilege, <https://thediplomat.com/2016/06/racism-with-chinese-characteristics-the-laundry-detergent-ad-and-han-privilege/> (Erişim: 25.12.2017);

What Was with that Laundry Ad?: A History of Anti-Black Racism in China, <https://daily.jstor.org/what-was-with-that-laundry-ad-history-of-anti-black-racism-in-china/> (Erişim: 25.12.2017)

MA, Rong, Çin Milletinin 'Millet Bilinci'ni Güçlendirelim/ 强化中华民族的“民族意识”
http://paper.people.com.cn/rmlt/html/2008-07/16/content_65504.htm, (Erişim: 20.10.2017) (Erişim: 12.12.2017)

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BARIŞ OPERASYONLARI VE ÇİN HALK CUMHURİYETİ'NİN ULUSLARARASI BARIŞ VE GÜVENLİĞE KATKILARI

Haluk KARADAĞ*

Öz: İçinde bulunduğumuz yüzyılın başında 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül saldırılarının neticesinde pek çok ülkenin desteğini arkasına alan ABD'nin önce Afganistan'a müteakiben de Irak'a müdahalesi birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Özellikle Irak'a yapılan müdahale uluslararası ortamda meşruiyet sorununu ortaya çıkarmış, ancak buna rağmen harekât ABD liderliğindeki koalisyonla gerçekleşmiştir. Müteakip süreçte Taliban, El-Kaide ve IŞİD gibi terör örgütlerinin ortaya çıkması ve işgale uğrayan ülkelerin terör kaynaklı kaos ortamına sürüklenmesi uluslararası toplum nezdinde mülteci akımı gibi diğer birçok sorunun yaratılmasına sebep olmuştur. Bir yandan küresel askeri faaliyetler nedeniyle ekonomik zorluk yaşayan ABD, diğer taraftan prestij kaybına uğramıştır. Bu nokta nazarı itibarıyla Soğuk Savaş sonundan itibaren tek kutuplu görünüme sahip dünya Rusya ve Çin gibi iki güçlü aktörün sahneye çıkmasıyla çok kutupluluğa doğru geçiş yapmaktadır. Dünyadaki güç dengelerinde meydana gelen değişimlerin neticesinde Çin ülke dışındaki topraklarda Rusya'nın Gürcistan, Ukrayna ve Kırım ile Suriye'de yaptığı gibi askeri müdahalelere girişmemiş ve kendi toprakları dışında meydana gelen hususlarda uluslararası meşruiyet ilkesini göz önünde tutmaya özen göstermiştir. Özellikle Birleşmiş Milletler gibi resmi örgütlerin rol oynadığı hususlarda aktif biçimde görev almaya gayret etmektedir. Bu makale BM barış operasyonlarına son yıllarda ciddi oranda katkı sağlayan Çin Halk Cumhuriyeti'nin vermiş olduğu desteği ne şekilde ve hangi saikle gerçekleştiğini açıklığa kavuşturma amacını gütmektedir.

Anahtar Sözcükler: Pozitif barış, negatif barış, Çin Halk Cumhuriyeti, BM barış operasyonları

United Nations Peace Operations and Contribution Of China To The International Peace and Security

* Yrd. Doç. Dr. Haluk KARADAĞ, Başkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, hkaradag@baskent.edu.tr, Gönderim Tarihi: 21.11.2017, Kabul Tarihi: 29.11.2017

Abstract: The United States received a lot of foreign support in struggle with terrorism aftermath of 9/11 terrorist attacks in 2001, however the invasion of Afghanistan and Iraq had created a number of growing problems. Even though intervention to Iraq revealed the legitimacy issue in international arena, the operation was carried out by leading United States military forces with the other coalition forces. Just after the invasions, religious terrorist organizations such as Taliban, Al-Qaeda, ISIS/ISI and terror originated problems such as refugee crisis emerged in those chaotic environments. Having faced with economic problems, the United States was also losing prestige in international area. Since the end of the Cold War mono polar international system has been transformed into the multipolar system due to the new world powers Russia and China. Because of the major shift in the balance of power, China did not interfere to the other problematic areas in the world on the contrary to Russia, and tried to follow a stable and legitimate foreign policy abroad. Especially China wants to take more active responsibility under the UN flag, and other official organizations. This article seeks to identify the main idea and motives of People's Republic of China, one of the significant contributors to UN peace operations in recent years.

Keywords: Positive peace, negative peace, People's Republic of China, UN peace operations

Giriş

Dünya üzerinde 1946 yılından 2014 yılına kadar 159 bölgede 259 çatışma cereyan ettiğini belirten Uppsala Üniversitesi Çatışma Data Program analizi çarpıcı bir istatistik ortaya koymaktadır (Pettersson-Wallensten, 2015: 537). Bunlardan bazıları uzun soluklu ve günümüzde halen devam eden çatışmalar olup bir kısmı sonradan ve kısa süreli olarak ortaya çıkmıştır. Bütün bu çatışma ve savaş olgusu diyalektik biçimde barış kavramının ortaya çıkmasına yol açmış ve bu durum sistematik olarak yirminci yüzyıldan itibaren barışı koruma konusunda kolektif çabaların meydana gelmesini

sağlamıştır. Bugün uluslararası toplumda *pozitif barış* ve *negatif barış* şeklinde iki farklı barış tanımı bulunmaktadır. Pozitif barış iyi yönetim, çatışmaların diyalog yoluyla çözümü, uyum ve sevgi (Boulding, 1978: 3) gibi kavramlarla ifade edilirken, negatif barış savaş, çatışma ve şiddetin yokluğu (Cambridge Online Dictionary, "Peace") biçiminde tanımlanmaktadır. Her iki kavram arasındaki ayrım barış çalışmalarının kurucusu olarak kabul edilen Johan Galtung tarafından ortaya konulmuş ve Galtung negatif barışı Batı'nın barışa bakış açısını yansıttığı gerekçesiyle eleştirmiştir (Özerdem, 2013: 6). Barış inşası ve barışı koruma gibi kavramlar ise gerçek anlamıyla Birleşmiş Milletlerin kurulmasının ardından kurucu sözleşmede yar alan hükümlerine dayanarak 1950'lerden sonra ortaya çıkmıştır (Bellamy-Williams-Griffin, 2014: 1). Özellikle Soğuk Savaş döneminde artan bölgesel çatışmalar bu dönemin ardından farklı boyutlarda devam etmiştir. Anılan dönemde ABD ile Sovyetler Birliği arasında ortaya çıkan Küba Füze Krizi (Bernstein, 1980: 97-125), Hindistan ile Pakistan arasındaki bölgesel rekabetten kaynaklı çatışmalar (Betts, 1979: 1053-1072), Arjantin ile İngiltere arasında cereyan eden Falkland adalarının aidiyeti (Pearce, 1982: 161-165) üzerine ortaya çıkan çatışma gibi birçok silahlı çatışma meydana gelmiştir. Bütün bu irili ufaklı çatışmalar dünya barışının ve insanlığın tehlikeye girdiği dönemler olarak tarihe geçmiş ve Birleşmiş Milletleri kurtarıcı bir aktör olarak ortaya çıkaran önemli bir etken olmuştur.

Bu itibarla BM kurulduğu günden beri dünya barışına katkı yapma çabası içerisine girmiş ve kararlılığını BM Sözleşmesinin birinci bölümünün ilk maddesinde BM'in temel amacının uluslararası barış ve güvenliği korumak olduğu ve gerekirse uluslararası barışa yönelecek tehditlere karşı kuvvet kullanılabileceğini ifade ederek göstermiştir (BM Sözleşmesi, Bölüm 1, Madde 1: "Amaçlar ve Prensipler"). Bu anlamda ilk

BM Barışı Koruma misyonu 1948 yılında cereyan eden ve İsrail devletinin kurulmasıyla neticelenen Arap-İsrail savaşlarının ardından ilan edilen ateşkes uygulamalarını gözlemlemek amacıyla Ortadoğu bölgesinde teşkil edilmiştir (Coulon, 1999: 8). İlk defa gözlemci misyonu dışında silahlı kuvvet görevlendirmesi yine Ortadoğu bölgesinde Mısır devlet başkanı Nasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi üzerine çıkan krizde UNEF I (UN Emergency Force- BM Acil Durum Kuvveti) adıyla yine bu bölgede gerçekleşmiştir (BM Resmi İnternet Sitesi: "BM Acil Durum Kuvveti"). Aradan geçen süre zarfında BM'in barışı koruma anlayışı önemini giderek artırarak günümüzde Afrika, Asya, Avrupa ve Amerika kıtaları ile Ortadoğu bölgesinde icra edilen toplamda 100,231 askeri personel ve polis kuvvetinin görev yaptığı 16 barışı koruma harekâtı ve 8 özel politik misyona ulaşmıştır (BM Barışı Koruma Harekâtı: Aylık Özet Toplam Görevli Personel Listesi). 125 ülke tarafından desteklenen BM barışı koruma misyonlarına uluslararası toplum tarafından sağlanan katkının önemli bir bölümü BM Güvenlik Konseyi (BMGK) daimî üyesi olan Çin tarafından verilmektedir (BM Resmi İnternet Sitesi: Barışı Koruma Harekâtlarına Personel Katkısı Sağlayan Ülke Listesi).

Çin'in BM Barışı Koruma Harekâtlarına İştirakinin Perde Arkası Söylemleri

Günümüzde birçok akademisyen ve düşünce kuruluşu Çin'in son yirmi yılda yakaladığı ekonomik ve teknolojik ivmenin politik bir güce dönüşeceği üzerine çeşitli varsayımlar üretmektedir. Siyasi gücünün de gelişmekte olan askeri gücü ile birleşerek gelecekte ABD'ye rakip olarak onun yerini alacağı konusunda giderek artan bir görüş hâkim olmaktadır. Bu konuda Çin Halk Cumhuriyeti "barışçıl yükseliş" gibi pasifist argümanlar üretse de özellikle Batı dünyasında bu tür

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

sloganların pek fazla etkisinin olmadığı görülmektedir. Acaba gerçekten Çin'in gizli bir amacı ya da emeli var mıdır? Çin BM başta olmak üzere uluslararası kuruluşları milli hedefleri doğrultusunda bir araç olarak kullanmakta mıdır? Bu ve bunun gibi soruları iki farklı perspektiften değerlendirmek gerekmektedir. Bunlardan birincisi Çin'in uluslararası kamuoyunu ikna ve kendisini ifade etmeye çalıştığı dünya barışına katkı sağlayacağı düşüncesi ve söz konusu çabaların gelecekte hegemonik bir güce dönüşmek suretiyle dünya liderliğini ele geçirmek istediği görüşü olarak ifade edilebilir.

Özellikle Hu Jintao ve ardılı Xi Jinping ile ivmelenen topyekûn kalkınma sürecinin dünya barışına katkı sağlamak amacını taşımakta olduğu iddiasında olan Çin hükümeti kendisini barışçıl bir güç olarak nitelendirmektedir. Bu nedenle dünya barışına hizmet etme amacıyla kurulmuş olan Birleşmiş Milletler Teşkilatı içerisinde son yıllarda daha aktif rol oynamaya başlamıştır. Birleşmiş Milletler barış ve kalkınma fonu ile az gelişmiş ülkeler kalkınma fonuna 2020 yılına kadar toplam 3 milyar ABD doları tutarında katkı yapma arzusunda olduğunu ifade eden Xi Jinping ayrıca 8,000 kişilik bir barışı koruma kuvveti kurmayı hedeflediklerini açıklamıştır. Bununla birlikte Afrika Birliği örgütüne barışı koruma operasyonları için 100 milyon ABD dolarlık bütçe ayırdıklarını ifade eden Jinping böylece ülkesinin uluslararası topluluğa karşı sorumluluk almaktan kaçınmadığını ve bu büyük sorumluluğa hazır olduğunu belirtmiştir (Tiezzi, 2015). Karşıt görüşte olanlar ise Çin'in barışı koruma misyonlarını kamuflaj olarak kullandığını ve asıl amacının hammadde olarak yararlandığı doğal kaynakların güvenliğini sağlamak olduğunu iddia etmektedir. Bu görüşe sahip olan kesim ekonomik çıkarlarını koruma güdüsünün yanında Çin askerlerinin uluslararası operasyonlara iştirak etmesinin müteakip dönemler için Afrika Kıtasında nüfuz

alanlarını genişletmek maksadıyla BM şemsiyesi altında tecrübe kazanması biçiminde algılanması gerektiğini ifade etmektedir (Conference Paper, 2015: 1). Bu görüşü paylaşılanlar ayrıca “Tek Çin” politikası adı altında Tayvan’ın Afrika ülkeleri tarafından tanınırlığını azaltmak ve mümkünse bu ülkelerle olan irtibatını tamamen kesmek için bölgede etkinliğini sürdürmenin Çin’in örtülü çıkarları arasında olduğu görüşü iddiasındadır (Li-Dottin, 2015: 5). Ancak her ne kadar yukarıdaki iddialar akademik ve siyasi camiada tartışılabilir de gerçekte Çin’in uluslararası sorumluluğa sahip süper güç olma niyeti belirginleşmekte ve Birleşmiş Milletler’e yaptığı katkılar gün geçtikçe artmaktadır.

Çin’in BM Barışı Koruma Harekâtlarına İştirakinin Tarihsel Süreci

1971 yılına kadar BMGK daimî üyesi olmayan Çin Halk Cumhuriyeti’nin uluslararası toplum nezdinde söz konusu harekâtlarda giderek artan sayılarda görev alması aslında Çin dış politikasındaki değişimi gözler önüne sermektedir. 1989 yılında gerçekleşen Tiananmen meydanındaki olaylarda bazı kaynaklara göre on bin civarındaki insanın hayatını kaybetmesi Çin’in dış dünya ile olan münasebetlerinde sorun yaratmış ve birtakım yaptırımlara maruz kalmasına yol açmıştır (Lusher, 2017). 2002 yılında Hu Jintao’nun göreve gelmesiyle birlikte Çin’in ekonomik kalkınması hız kazanmaya başlamış ve ülke Dünya Ticaret Örgütü’ne katılma kararı almıştır (Liu, 2011: xxix). Xi Jinping’in 2012 yılında göreve gelişiyle birlikte ise küresel sorunlara daha fazla müdahil olan Çin, iklim değişikliği, yeşil enerjinin yaygınlaştırılması, yoksullukla mücadele ve nükleer güvenlik konularında BM ile işbirliği yapmaktadır (Jinpin, 2017: 259-300). Özellikle son yıllarda ortaya atılan “barışçıl yükseliş” sloganı başta Birleşmiş Milletler olmak üzere tüm dünyada merakla takip edilen bir politika haline dönüşmüştür. Bu

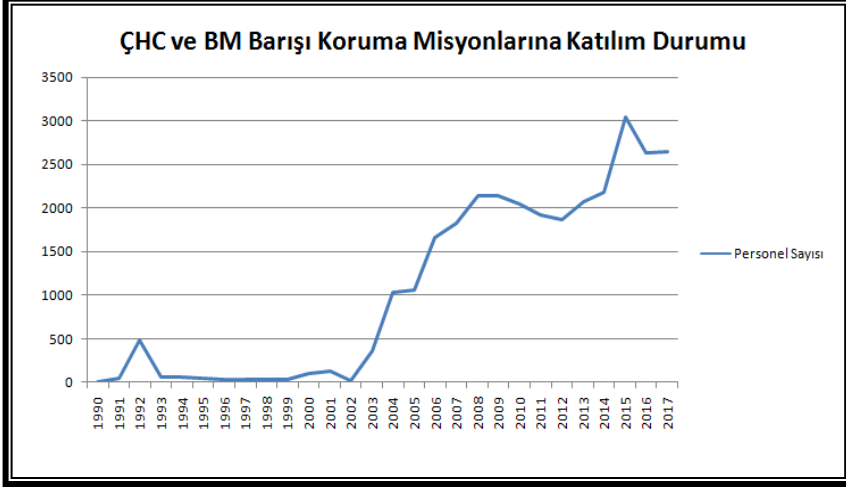
*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

durumun bilincinde olan Çinli yetkililer uluslararası ortamda özellikle barışı koruma harekâtlarında Çin ordusunun görev aldığı bölgelerde tarafların hassasiyetlerini göz önünde bulundurmakta ve özenle hareket etmektedirler.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ilk defa BM barışı koruma harekâtında görev alması 1990 yılına rastlamaktadır (Li-Dottin, 2015: 5). Anılan tarihte Çin ordusundan beş askeri personel BM Ateşkes Sağlama ve Denetleme Teşkilatı (UNTSO) bünyesinde görev yapmıştır. 1991 yılından itibaren bu sayı 44'e yükseltilmiş ve gözlemcilerin yanı sıra BM Irak-Kuveyt Gözlem Misyonu (UNIKOM), Batı Sahra'daki Referandum için Gözlem Misyonu (MINURSO) ve BM Kamboçya'daki Gelişmiş Misyon (UNAMIC) gibi misyonlara da personel görevlendirmesi yapılmıştır (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları). Ancak aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere Çin'in barışı koruma misyonlarındaki ağırlığı 2002 yılından itibaren artmaya başlamıştır. 2002 yılında 17 kişi görevlendiren Çin Halk Cumhuriyeti bir yıl sonra bu rakamı yirmi katı oranında artırarak 358'e çıkarmıştır. 2004 yılında ise söz konusu oran üç katı artarak 1,036 rakamına ulaşmıştır. Misyonlara en yüksek katılım 3,045 personel ile 2014 yılına, yani Xi Jinping dönemine rastlamaktadır. Anılan süreçte 2016 ve 2017 yıllarında ise bahse konu mevcutlar 2,600'ün üzerinde seyretmiştir. Burada asıl ifade edilmesi ve üzerinde durulması gereken husus BMGK'nin beş daimi üyesinin barışı koruma harekâtlarına katkıları bakımından bir değerlendirme yapıldığında Çin'in 2009 yılından itibaren diğer üye ülkeleri açık farkla geride bırakması olmaktadır. 2008 yılında en son Fransa Çin'den fazla personel görevlendirmiş ancak bir yıl sonra Çin liderliği ele geçirmiş ve halen liderliğini sürdürmektedir (BM Resmi İnternet Sayfası, Birlik ve Polis Katılım Miktarları).

Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları

Tablo -1: ÇHC ve BM Barışı Koruma Misyonlarına Katılan Personel Miktarı (1990-2017)

Çin'in Katkı Sağladığı BM Barışı Koruma Misyonları

Yukarıda bahsedildiği üzere Çin'in Birleşmiş Milletler nezdindeki barışı koruma harekâtlarına iştiraki 1990 yılında BM Ateşkes Sağlama ve Denetleme Teşkilatı (UNTSO) ile başlamıştır. Ne var ki Çin'in söz konusu harekâtlara desteği sadece personel ile sınırlı kalmamakta, bunun yanı sıra vermiş olduğu maddi destekle BM barışı koruma harekâtları bütçesine en çok katkı veren ülkeler sıralamasında ABD'den sonra ikinci sırayı almaktadır (BM Genel Kurulu'nun 28 Aralık 2015 tarihli ve 55/235 ile 55/236 sayılı kararı). 27 yıl boyunca BM harekâtları kapsamında yapmış olduğu görevler sırasında toplam 18 insanını kaybetmiş olan ÇHC (BM Resmi İnternet Sayfası, Ülkelere Göre Kayıplar) bugün on farklı barışı koruma misyonuna toplam 2,644 personel ile iştirak etmektedir (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları). Tablo-2'de 2017 yılı itibarıyla icra edilmekte olan

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

barışı koruma misyonlarına Çin tarafından görevlendirilen personel miktarları görülmektedir. Tabloda dikkati çeken en önemli husus Çin askeri birliklerinin Güney Sudan'daki misyona (UNMISS) vermiş olduğu yoğun destek olmaktadır. Söz konusu barışı koruma misyonlarının büyük çoğunluğu Afrika Kıtası'nda yer almakta ve bu durum Çin-Afrika ilişkisinin boyutunu gözler önüne sermektedir. Tablo-2'de genel hatlarıyla verilen Çin'in katıldığı barışı koruma harekâtlarına ayrıntılı biçimde göz atmak bu ülkenin BM barışı koruma operasyonlarına yaptığı katkıyı anlamak bakımından yerinde olacaktır.

Tablo-2: ÇHC 2017 yılı itibarıyla BM Barışı Koruma Misyonlarına Katılım Durumu

Batı Sahra'daki Referandum için BM Misyonu (MINURSO)

Kuzey Afrika'nın 1976 yılına kadar İspanya'nın idaresi altında bulunan ülkesi Batı Sahra, İspanya çekildikten sonra Fas ile sorun yaşamaya başlamıştır. Fas'tan bağımsızlığını veya Fas

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

ile birleşmesini sağlayacak olan referandum için oluşturulan bahse konu misyon 1991 yılında BMGK'nin 690 sayılı kararı ile teşkil edilmiştir. Bilhassa Fas ile olan sorunlarının çözümü için oluşturulan BM misyonu bugün itibarıyla ateşkesin gözlenmesi, mayın ve patlayıcı madde kaynaklı tehditlerin azaltılması gibi görevleri ihtiva etmektedir. 2017 yılı sonu itibarıyla toplam personel mevcudu 229 olan misyonda kuruluşundan günümüze kadar MINURSO'da personel bulunduran Çin'in halen 12 personeli görev yapmaktadır. 2017 yılı başında Çin ordusunda Tümgeneral rütbesinde görev yapan Wang Xiaojin MINURSO'ya kuvvet komutanı olarak atanmıştır (Benslimane, 2016). Afrika'daki çok uluslu gücün başına Çinli bir generalin göreve getirilmiş olması Çin açısından bakıldığında büyük öneme haiz ve prestij sağlayan bir husus olarak göze çarpmaktadır.

BM Mali Çok Boyutlu İstikrar Kuvveti (MINUSMA)

Afrika kıtasının bir diğer ülkesi Mali'de meydana gelen çatışmaların önlenmesi için BMGK tarafından çıkarılan 2100 (2013) sayılı karara istinaden Mali'de teşkil edilen BM Çok Boyutlu İstikrar Kuvveti (MINUSMA) çokuluslu bir yapı arz eden ve 13,000 personele sahip olan bir kuvvettir. Bu barışı koruma kuvvetinin 395 kişilik grubunu Çin askerleri oluşturmaktadır. 2016 yılında Çinli patlayıcı uzmanı bir personel Mali'nin Gao şehrindeki MINUSCO BM askeri üssüne teröristlerce düzenlenen havan saldırısında hayatını kaybetmiştir (BBC, 2016). Bu duruma rağmen Çin Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı inşaat ve mayın ve patlayıcı temizleme ekipleri MINUSMA'da askeri varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

Demokratik Kongo Cumhuriyeti BM İstikrar Misyonu (MONUSCO)

Afrika'nın diğer bir sorunlu bölgesi olan Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde artan iç çatışmalar neticesinde BMGK tarafından oluşturulan Demokratik Kongo Cumhuriyeti (DKC) BM Misyonu (MONUC) yerini 2010 yılı Haziran'ında BMGK'nin 1925 (2010) sayılı kararı ile DKC BM İstikrar Misyonu (MONUSCO)'ya devretmiştir (Herman, 2015). 2017 yılı itibarıyla MONUSCO bünyesinde 218 kişilik askeri birlik, sekiz kişilik uzman ekip ve MONUSCO'nun ana karargâhında görev yapan üç kişilik heyet olacak şekilde toplam 218 personelden oluşan Çin askeri gücü görev yapmaktadır (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

Darfur'daki Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği Misyonu (UNAMID)

Sudan'da meydana gelen iç çatışmalarda ölen binlerce insanın ardından Birleşmiş Milletler'in Afrika Birliği ile müştereken duruma müdahale çabaları neticesinde kurulan UNAMID misyonu Darfur merkezli olarak teşkil edilmiştir. BMGK'nin 1769 (2007) sayılı kararı ile oluşturulan hibrid kuvvet 31 Temmuz 2007 tarihinde Afrika Birliği Darfur Misyonu AMIS'in yerini almıştır. Çin UNAMID'e 375 personel ile katkı sağlamaktadır (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları). 2017 yılında ilk defa Çin Silahlı Kuvvetleri (PLO)'den bir helikopter filosu (iki adet Mi-171 helikopteri) ile takviye edilen misyon (Dibie, 2017) Darfur'da görevini sürdürerek bölgesel barış ve güvenliğe katkı sağlamaktadır.

Güney Sudan Birleşmiş Milletler Misyonu (UNMISS)

Sudan'ın batısında yer alan Darfur bölgesindeki BM misyonu (UNAMID)'nin yanı sıra Güney Sudan'daki çatışma ortamının uluslararası barış ve güvenliğe tehdit teşkil etmesi üzerine BMGK'nin 2011 yılında çıkardığı 1996 (2011) sayılı karar ile kurulan UNMISS misyonu 14,500 kişilik kuvvetiyle dünyadaki ikinci en kalabalık BM barışı koruma harekâtını teşkil etmektedir. Misyonun kuruluş amaçları arasında sivillerin korunması, insan hakları ihlallerinin gözlenmesi ve soruşturulması hususları yer almaktadır (BM Resmi İnternet Sayfası, UN Mandate). UNMISS'e en fazla katkı sağlayan ülkelerden birisi Çin Halk Cumhuriyeti'dir. Bu itibarla misyonun bünyesinde 2014 yılına kadar yaklaşık 350 kişilik varlığı bulunan Çin Silahlı Kuvvetleri'nin personel mevcudu bu tarihten itibaren 700 kişilik bir artışla üç katına çıkarılmış (Tiezzi, 2014) ve 1,061 kişiye ulaşmıştır (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

Birleşmiş Milletler Liberya Misyonu (UNMIL)

Afrika'nın bağımsızlığını ilk kazanmış devleti olan Liberya'nın yaşadığı 14 yıllık iç çatışmalar neticesinde çoğunluğunu sivillerin oluşturduğu 250,000 kişi hayatını kaybetmiştir. Böylesine büyük bir yıkım ülkedeki sosyal, siyasi ve hukuki düzeni yerle bir etmiş ve barışa geçiş çabalarını sonuçsuz kılmıştır. Bu durum üzerine BMGK almış olduğu 1509(2003) sayılı kararla ülkeye barış gücü gönderilmesine karar vermiştir (BM Resmi İnternet Sayfası, "Background"). Yirmi dört ülkenin katkı sağladığı misyona Çin Halk Cumhuriyeti tarafından yaklaşık beşte birlik bir oran ile destek verilmekte ve görev yapan 142 personel ile Çin Liberya'da Nijerya'nın ardından ikinci büyük askeri varlığı oluşturmaktadır (BM Resmi

İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

Birleşmiş Milletler Kıbrıs Barışı Koruma Kuvveti (UNFICYP)

Birleşmiş Milletler Kıbrıs Barışı Koruma Kuvveti (UNFICYP) Kıbrıs adasında Kıbrıslı Türkler ile Rumlar arasında yaşanan çatışmaların önlenmesi ve adadaki hayatın normal akışının sağlanması amacıyla 1964 yılında BM tarafından alınan 186 (1964) sayılı kararla teşkil edilmiştir. Bugün herhangi bir çatışma ortamı yaşanmamasına rağmen çoğunluğu yeşil hat üzerinde görev yapan bahse konu kuvvet yaklaşık bin kişilik bir mevcuda sahiptir. Kuvvete yedi kişilik bir polis grubu ile katkı sağlayan Çin'in bölgedeki varlığı sadece bundan ibaret olmaktadır (Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

United Nations Mission in Lebanon (UNIFIL)

Bir zamanlar Ortadoğu'nun en renkli ülkelerinden birisi olan Lübnan bir yandan İsrail ile Suriye arasında cereyan eden çekişmeler, diğer yandan etnik ve dini ayrılıkçı hareketler neticesinde iç çatışmalara sürüklenmiştir. Bu durumun neticesinde BMGK'nin 1978 yılında almış olduğu 425 ve 426 sayılı kararlar neticesinde UNIFIL teşkil edilmiştir. 2006 yılına gelindiğinde özellikle İsrail'in Güney Lübnan'a askeri müdahalesi nedeniyle Birleşmiş Milletler tarafından İsrail ile Lübnan arasındaki sınır bölgesinde görev yapmak üzere bölgeye barışı koruma birlikleri gönderilme kararı alınmıştır. BMGK'nin 1701 (2006) sayılı kararına istinaden Çin hükümeti inşaat, mayın temizleme, lojistik ve sıhhiye unsurlardan oluşan yaklaşık 200 kişilik askeri birliği güney Lübnan'a UNIFIL emir ve komutasında görev yapmak üzere görevlendirmiştir (Masuda, 2010). 2017 yılı sonu itibarıyla Çin ordusunun bölgedeki askeri

Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları

varlığı 418 rakamına ulaşmıştır (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

BM Ateşkes Sağlama ve Denetleme Teşkilatı (UNTSO) ve BM Afganistan Yardım Misyonu (UNAMA)

Çin ordusunun Birleşmiş Milletler barışı koruma harekâtları kapsamında ilk katıldığı görev olma özelliğine sahip BM Ateşkes Sağlama ve Denetleme Teşkilatı (UNTSO) teşkilatın en eski misyonlarından birisidir. 1948 yılında yeni kurulan İsrail devleti ile Filistin arasındaki çatışmaların sona erdirilmesi için sürdürülen çabalar neticesinde ilan edilen ateşkes dönemlerinin gözlenmesi maksadıyla teşkil edilen UNTSO, BMGK'nin 50 (1948) sayılı kararına istinaden 1948 yılında kurulmuştur (BM Güvenlik Konsey Kararı). Çin 1990 yılında beş personel ile başladığı görevi kesintiye uğratmadan desteklemeyi sürdürmüştür. 2017 yılında dört Çinli askeri gözlemci misyona katkı sağlamaya devam etmektedir (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

UNAMA misyonu ise ABD'nin Afganistan harekâtı sonrasında Afganistan İslam Cumhuriyeti'nin talebi üzerine Birleşmiş Milletler'in bölgedeki duruma müdahalesi sonucunda ve BMGK'nin 1401 (2002) sayılı kararına dayanarak oluşturulmuştur (BM Resmi İnternet Sayfası, Mandate). Çin'in, Lübnan ve Filistin'i saymazsak Afrika kıtası dışında katıldığı tek BM misyonudur. 2004 yılında bir personel ile desteklediği misyona değişiklik olmaksızın halen bir personel ile iştirak etmeye devam etmektedir (BM Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları).

Çin Silahlı Kuvvetleri'nin Katıldığı Diğer Barış Misyonları

Çin Silahlı Kuvvetleri (PLO) sadece Birleşmiş Milletler nezdindeki harekâtlara iştirak etmemektedir. 1990'larda

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

uluslararası alandaki askeri görevlerde tecrübe kazandıktan sonra iki binli yıllardan itibaren kendi başına barışı koruma/destekleme harekâtları icra etmeye başlamıştır. Bunun en güzel örneği Somali açıklarında ticaret gemilerini ele geçirip kaçıran korsanlara karşı görevlendirdiği deniz unsurları ve Çin'in askeri kamu diplomasisi kapsamında orijinal adı "harmonious mission" olan Çin toprakları dışındaki ülkelerde devasa hastane gemisi ile ziyaretler düzenlemek suretiyle icra etmektedir.

Çin donanması (PLAN), General Zheng He'den yaklaşık 600 yıl sonra ilk defa Hint Okyanusu bölgesine gelerek burada faaliyet göstermektedir (Henry, 2016). Somali açıklarında Somalili korsanlara karşı ABD'nin Görev Gücü-151 (Task Force-151), NATO'nun Okyanus Kalkanı (Ocean Shield) ve Avrupa Birliği'nin Atalanta Operasyonu (Operation Atalanta) görevlerine iştirak etmeyen Çin Deniz Kuvvetleri bu bölgeye savaş gemilerinden oluşan bir filo göndermek suretiyle kendi ticaret gemilerinin güvenliğini sağlamaya çalışmaktadır (Karadağ, 2016: 14-15). Bunun yanı sıra dev bir nakliye gemisini 300 yataklı ve sekiz ameliyathaneye sahip bir askeri hastane gemisine dönüştürmek suretiyle her yıl birkaç aylık sürelerle yurtdışında çeşitli ülkelere göndererek barışı destekleme harekâtı benzeri faaliyetler icra etmektedir (Zhang, 2017). "Barış Kanalı" (Peace Ark) adını verdiği gemiyle birlikte özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri ziyaret ederek yüzlerce kişiye tedavi imkânı sağlamakta ve binlerce sağlık taraması gerçekleştirmektedir. "Ahenkli Görev" (Harmonious Mission) adı altında gerçekleştirdiği bahse konu faaliyetleri ilk defa 2010 yılında gerçekleştirmiş ve o yıldan sonra her yıl yaz dönemlerinde farklı coğrafyalarda olacak şekilde yaklaşık üçer aylık periyotlarla bu görevi sürdürmektedir (Diehl-Major, 2015: 276-290).

Sonuç

Birleşmiş Milletler barış operasyonları uluslararası barış ve güvenliğe kısacası dünya barışına doğrudan katkı sağlayan önemli bir enstrümandır. Ayrıca klasik terörizmin boyut değiştirdiği belirsizlik, istikrarsızlık, çok yönlü tehdit ve risklerden oluşan 21. yüzyıl uluslararası ortamında özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ulus devletlerin kendi başlarına çözemediği silahlı çatışmaları sona erdirmek yönünde irade sergileyerek sorumluluk almaktadır. Bu sorumluluk bağlamında BMGK daimî üyesi olan Çin Halk Cumhuriyeti diğer gelişmiş ülkelere kıyasla daha fazla sorumluluk üstlenmektedir. Bu görevi özellikle Afrika Kıtası'nda yerine getirmesi elbette ki tesadüf değildir. Mao döneminde 1960'lardan itibaren Tanzanya-Zambiya arasında gerçekleştirdiği demiryolu inşaatından itibaren Çin ile Afrika ülkeleri arasında birçok alanda işbirliği yapılmaktadır. Afrika ülkelerinden pek çok öğrenci Çin devletinin verdiği burslarla Çin'de yükseköğrenim görmektedir. Bu nedenden dolayıdır ki Çin hükümeti dış politikası ile uyumlu olacak şekilde Afrika ülkelerinde icra edilen BM barışı koruma operasyonlarını tercih etmektedir. Çinli yetkililerin Birleşmiş Milletler barışı koruma harekâtlarına katılan askerlerini “üniformalı diplomatlar” biçiminde nitelendirmesi bahse konu politikanın realize edilmesinin ipuçlarını vermektedir (Zhang, 2017). Önümüzdeki yıllarda barışı koruma misyonlarında Çin'in Afrika ülkeleri başta olmak üzere çatışma yaşanan diğer bölge ülkelerinde Birleşmiş Milletler teşkilatı ile işbirliğinin artarak devam edeceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

BELLAMY, Alex J. (2014), Williams, Paul ve Griffin, Stuart. Understanding Peacekeeping, Cambridge: Polity Yayınevi.

BERNSTEIN, Barton J. (1980), The Cuban Missile Crisis: Trading the Jupiters in Turkey?, *Political Science Quarterly*, Vol. 95, No. 1.

BOULDING, Kenneth E. (1978), Stable Peace, Austin: Teksas Üniversitesi Yayınevi.

COULON, Jocelyn. (1999), Soldiers of Diplomacy: The United Nations, Peacekeeping, and the New World Order, Toronto: Toronto Üniversitesi Yayınevi.

DIEHL, Glen ve MAJOR, Solomon. (2015), "White hull or white elephant? Soft power and the Chinese hospital ship, the Peace Ark", *Defense & Security Analysis*, Vol. 31, No. 4.

HENRY, Jérôme. (2016), "China's Military Deployments in the Gulf of Aden: Anti-Piracy and Beyond", *Ifri, Asie Visions*, No.89.

HERMAN, Fanie. (2015), China's African Peacekeeping Decision-Making in the Hu Jintao Era, New Delhi: Vij Books.

JINPING, Xi. (2015), Çin'in Yönetimi, Ankara: Kaynak Yayınları.

KARADAĞ, Haluk. (2016), "Forcing the Common Good: The Significance of Public Diplomacy in Military Affairs", *Armed Forces & Society*, 43/1.

LI, Wang ve DOTTIN, Paul. (2015), Çin'in Afrika'daki Barışı Koruma Misyonlarının Ardındaki Nedenler: Pekin'in Stratejik Düşüncelerini Yorumlama, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Yıl 7, Sayı 14.

LIU, Guoli. (2011), Politics and Government in China, California: ABC-CLIO Yayınevi.

MASUDA, Masayuki. (2010), China's "Military Diplomacy" and Expanding Military Power Projection Capability, (ed.) FAURE, Guy. New Dynamics Between China and Japan in Asia, Singapore: World Scientific Yayıncılık.

ÖZERDEM, Alpaslan. (2013), Barış İnşası Kuram ve Uygulamaları. Ankara: Nobel Yayınevi.

Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları

PEARCE, J. (1982), The Falkland Islands Dispute, *World Today*, Vol. 38 No. 5.

PETTERSSON, Therese ve WALLENSTEEN, Peter. (2015), Armed Conflicts, 1946–2014, *Journal of Peace Research*, Vol. 52(4).

RK, Betts. (1979), Incentives for Nuclear Weapons: India, Pakistan, Iran, *Asian Survey*, Vol. 19 No. 11.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

BBC News, Chinese Peacekeeper Among Four Killed in Mali Attacks, <http://www.bbc.com/news/world-africa-36424583>, (Erişim: 01.09.2017)

BENSLIMANE, Ghita. China's Major General Wang Xiaojin Appointed Commander of MINURSO, *Morocco World News*. <https://www.moroccoworldnews.com/2016/12/203447/china-s-major-general-wang-xiaojin-appointed-commander-minurso/> (Erişim: 11.10.2017)

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararı, [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/50\(1948\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/50(1948)) (Erişim: 18.10.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, "Background", <https://unmil.unmissions.org/background> (Erişim: 18.11.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, Birlik ve Polis Katılım Miktarları,

<https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors> (Erişim: 31.12.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, BM Operasyonlarına Katılan Personel Miktarları,

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/summary_of_contributions_to_un_peacekeeping_by_country_mission_and_post.pdf (Erişim: 31.12.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, Mandate, <https://unama.unmissions.org/mandate> (Erişim: 19.09.2017)

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, Ülkelere Göre Kayıplar,

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/statsbynationalitymission_2_5.pdf (Erişim: 31.12.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sayfası, UN Mandate, <https://unmiss.unmissions.org/mandate> (Erişim: 21.11.2017)

Birleşmiş Milletler Resmi İnternet Sitesi, Birleşmiş Milletler Acil Durum Kuvveti,

<https://peacekeeping.un.org/mission/past/unefi.htm>

(Erişim: 23.11.2017)

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Bölüm 1, Madde 1, Amaçlar ve Prensipler,

<http://www.un.org/en/sections/un-charter/chapter-i/index.html> (Erişim: 23.09.2017)

BM Barışı Koruma Harekatı Aylık Özet Toplam Görevli Personel Listesi,

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/msr_30_november_2017.pdf (Erişim: 02.01.2018)

BM Genel Kurulu'nun 28 Aralık 2015 tarihli ve 55/235 ile 55/236 sayılı kararına ekli liste.

www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/331/Add.1 (Erişim: 07.09.2017)

BM Resmi İnternet Sitesi, Barışı Koruma Harekâtlarına Personel Katkısı Sağlayan Ülke Listesi,

https://peacekeeping.un.org/sites/default/files/ranking_0.pdf

(Erişim: 02.12.2017)

Cambridge Online Dictionary, "Peace",

<https://dictionary.cambridge.org/tr/sözlük/ingilizce/peace>

(Erişim: 05.09.2017)

Conference Paper, China's Role in Peacekeeping and Counter Terrorism and Countering Violent Extremism in Mali.

<https://www.icct.nl/wp-content/uploads/2015/05/Mali-China-Final.pdf> (Erişim: 11.10.2017)

*Karadağ, Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin
Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları*

DIBIE, Michael Ike. "China's Helicopter Unit Joins Peacekeeping Mission in Darfur", *Africa News Agency*, <http://www.africanews.com/2017/06/11/china-s-helicopter-unit-joins-peacekeeping-mission-in-darfur/> (Erişim: 10.11.2017)

Harmonious Mission 2011 Voyage, http://eng.chinamil.com.cn/special-reports/node_50862.htm (Erişim: 21.11.2017)

LUSHER, Adam. "At Least 10,000 People Died in Tiananmen Square Massacre...", *Independent*, <http://www.independent.co.uk/news/world/asia/tiananmen-square-massacre-death-toll-secret-cable-british-ambassador-1989-alan-donald-a8126461.html> (Erişim: 24.12.2017)

TIEZZI, Shannon. "China Triples Peacekeeping Presence in South Sudan", *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2014/09/china-triples-peacekeeping-presence-in-south-sudan/> (Erişim: 15.10.2017)

TIEZZI, Shannon. China's \$3 Billion Message to the UN: Yes, We Are a Responsible Power, *The Diplomat*, <https://thediplomat.com/2015/09/chinas-3-billion-message-to-the-un-yes-we-are-a-responsible-power/> (Erişim: 17.10.2017)

ZHANG, Zhihao. "140 Chinese Peacekeepers Return From UN Mission in Liberia", *China Daily*, http://www.chinadaily.com.cn/china/2017-03/13/content_28534937.htm (Erişim: 17.11.2017)

ZHANG, Zhihao. "Navy's Peace Ark makes stop in Angola", *China Daily*, http://www.chinadaily.com.cn/kindle/2017-10/29/content_33851189.htm (Erişim: 08.11.2017)

ÇİN ULUSLARARASI İLİŞKİLER AKADEMİSİNDEKİ ULUSLARARASI SORUMLULUK TARTIŞMALARI

Nilgün ELİKÜÇÜK YILDIRIM*

Öz: Bu çalışmada Çinli Uluslararası İlişkiler akademisyenlerinin uluslararası sorumluluk kavramı ile ilgili görüşleri ele alınmıştır. Uluslararası sorumluluk Xi Jinping'in 'başarı için mücadele' stratejisinin temel taşlarından biridir. Fakat akademideki sorumluluk tartışması ilk olarak Robert Zoellick'in 2005 yılındaki konuşmasıyla birlikte gündeme gelmiştir. Akademik tartışmanın temel problematiği uluslararası sorumluluğun ulusal çıkarı mı yoksa uluslararası kamu yararına mı hizmet etmesi gerektiğidir. Bu bağlamda, akademideki fikirler milliyetçilik ve uluslararasılık perspektifleri olarak iki kategoride ele alınmıştır. Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifi, inisiyatifte yer alacak ülkelerin ekonomik kalkınmasında yapıcı rol oynayacağı düşünüldüğü için Çin'in uluslararası sorumluluğu kapsamında değerlendirilmektedir. Fakat milliyetçiler bu girişimin Çin'in ulusal çıkarına hizmet etmesi gerektiğini düşünürken, uluslararasılık taraftarları uluslararası kamu yararını daha önemli görmektedir. Çünkü bu proje Çin için uluslararası alanda hem statü hem de bir prestij meselesidir.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası Sorumluluk, Ulusal Çıkar, Uluslararası Kamu Yararı, Bir Kuşak Bir Yol Girişimi.

International Responsibility Debates in Chinese International Relations Academy

Abstract: In this study, it is discussed that Chinese International Relations' scholars views on the concept of international responsibility. International responsibility is one of the cornerstones of Xi Jinping's strategy of strive for achievement. But the discussion of responsibility in the Academy came first with the speech of Robert Zoellick in 2005. The main problematic of the academic debate whether international responsibility must serve the national interest or the international public interest. In this regard, the ideas in the Academy are considered in two categories as the perspectives of nationalism and internationalism. The one belt one road initiative is evaluated within

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, İ.İ.B.F, Uluslararası İlişkiler Bölümü,
nilgun_elikucuk@hotmail.com, Gönderim Tarihi: 20.11.2017, Kabul Tarihi:
22.12.2017

the scope of international responsibility as it is thought to play a constructive role in the economic development of countries involved in this initiative. However, while nationalists considers that this initiative should serve China's national interest, the internationalists regards international public interest as significant. Because this project is a matter of status and prestige for China in the international field.

Keywords: International Responsibility, National Interest, International Public Interest, One Belt One Road Initiative.

Giriş

ABD Dış İşleri Bakan Yardımcısı Robert Zoellick 2005 yılında ABD-Çin İlişkileri Ulusal Komitesinde yaptığı konuşmada Çin'in "sorumlu paydaş" (responsible stakeholder) kimliğini benimsemesini önermiştir. Çünkü dünyada etki sahası artan Çin uluslararası sistemin artık sadece bir üyesi değil, aynı zamanda bu sistemin güçlendirilmesinde sorumluluk alması gereken bir güçtür (Zoellick, 2005: 94). Zoellick'in bu konuşması Çin akademisinde büyük çapta bir uluslararası sorumluluk tartışması başlatmıştır. ¹ Tsinghua Üniversitesi Modern Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün Başkanı Yan Xuetong, uluslararası sorumluluk tartışmasına ilişkin farklı görüşleri, kavramı ABD tarafından ileri sürüldüğü için tuzak olarak görenler ile Çin'in statüsü ve gücü gereği uluslararası sorumluluk alması gerektiğini düşünenler olmak üzere iki ana kategoriye ayırmaktadır (Yan, 2011a). Tuzak kampı, Çin milliyetçiliğinin de uç kısımlarında yer almaktadır. Bunlara göre, sorumlu paydaşlık ABD'nin çevreleme stratejisinin bir parçası olabilir. Ayrıca uluslararası sorumluluk almak Çin'in yükselişine ekstra yükler getirecektir (Mao, 2017: 189). Çin Uluslararası Çalışmalar Enstitü'nde uzman olan Ma Zhengang, Batı tarafından ileri sürülen "Çin'in sorumluluğu" teorisinden üç

¹ 2005 öncesi uluslararası sorumluluk tartışmaları için bk. Chen, 2009.

farklı çıkarım yapmaktadır. Bu teoriye göre öncelikle Çin sorumsuz bir devlettir. Bu yüzden Çin'e sorumluluk öğretme gibi bir anlayış benimsenmektedir. İkincisi, dünyadaki bazı problemlerin kaynağı bizatihi Çin olarak görülmekte ve ondan sorumluluk alması istenmektedir. Üçüncüsü ve temel nedeni ise, Çin'den mevcut sistemi devam ettirmesinin bekleniyor oluşudur (Ma, 2007: 8-9). Zhengang'ın bu fikirleri akademideki hâkim görüşü yansıtmaktan ziyade, ülke içinde televizyon ve gazetelerde sıkça yer bulan popülist söylemlerin bir yansımasıdır. Uluslararası ilişkiler akademisinde ise sorumluluk fikri Batı'dan gelen bir öneri olsun ya da olmasın önemli bir konu olarak görülmüştür. Yani temel tartışmalar kavramın kaynağı değil içeriğinin nasıl doldurulacağı üzerine yapılmıştır. Zhu Liqun, akademinin diğer tartışmalarındaki çeşitliliğinin aksine, uluslararası sorumluluk alınması konusunda hem fikir olduğunu söylemektedir (Zhu, 2010: 47). Çin'in uluslararası alanda sorumluluk alması üzerinde bir konsensüs sağlanmışken, bu sorumluluğun kapsamının ne olacağı ya da ne olması gerektiği ayrı bir tartışma alanı yaratmıştır. Bu akademik tartışmalar ise yukarıda belirtildiği üzere genellikle uluslararası sorumluluğun ulusal çıkarı mı yoksa küresel kamu yararını mı gözetmesi gerektiği konusuna ilişkin olup sırasıyla milliyetçilik ve uluslararasıılık (internationalism) perspektifi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Mao, 2017).

Çinli Uluslararası İlişkiler akademisyenlerinin sorumluluk kavramını ele alış biçimleri bir bakıma onların ülkenin Çin'in uluslararası stratejisine bakışlarını da yansıtmaktadır. Çin resmi söyleminde takip edilen düşük profil stratejisi (tao guang yang hui/ 韬光养晦) ve prensipleri Deng Xiaoping döneminden Xi Jinping'e kadar açık ya da üstü kapalı şekilde bir uluslararası strateji olarak kullanılmıştır. Aslında Xi Jinping, iktidara geldiği günden bu yana yapmış olduğu konuşmalarda düşük profil

terimini kullanmamıştır. Onun yerine politika, ekonomi, güvenlik ve kültür alanında yeni oluşumlar, ortaklıklar ve arkadaşlıklar için çaba gösterilmesi gerektiğini içeren başarı için mücadele stratejisini (fen fa you wei/ 奋发有为) ön plana çıkarmıştır. Xi Jinping'in başarı için mücadele stratejisinin temel taşları genel itibariyle şunlardır; yeni tip büyük ülke ilişkileri, Üçüncü Dünya ve komşu ülkelerle ahlak ve adaletin ağır bastığı bir ilişki biçimi, daha fazla uluslararası sorumluluk alma, bölgesel güvenlikte işbirliği ve dost/düşman ayırımına dayanan bir politika izlenmesi (CCICED, 2013). Akademideki düşük profil tartışması Xi Jinping'in başarı için mücadele stratejisini ortaya atmasıyla bitmemiştir. Aksine düşük profil stratejisinin devamını destekleyenler, kendi fikirlerinin hükümetin yeni politikasıyla tutarlı olduğunu iddia ederek, tartışmayı devam ettirmektedirler. Bu bakımdan uluslararası sorumluluk tartışması aynı zamanda Çin'in hangi uluslararası strateji ile yönetileceğini de kapsayan daha genel bir tartışmanın parçasıdır. Çalışmanın geri kalanında bu tartışmanın tarafları uluslararasılar ve milliyetçiler olarak iki ayrı kategoride ele alınmıştır.

Uluslararasılık Perspektifi

Uluslararasılık perspektifini savunan önemli bir akademisyen Çin Dış İlişkiler Üniversitesi'nden Qin Yaqing'dir (秦亚清). Uluslararası sorumluluğu kimlik açısından ele alan Qin Yaqing, ulusal kimliği bir devletin uluslararası sistemde oynadığı rol perspektifiyle açıklamaktadır. Bir devletin uluslararası sistemdeki tanınırlığının derecesi temel olarak üç kimlikle ifade edilir: pozitif kimlik, sıfır kimlik, negatif kimlik. Pozitif tanınma, devletin uluslararası toplumun bir üyesi olarak, meselelere aktif katılımı ve bu sisteme bağlılığı ile sağlanır. Sıfır tanınma ise bir devletin uluslararası toplum tarafından

tanınmaması ve bu devletin aktif olarak dünya meselelerinde yer almamasıdır. Fakat bu devlet uluslararası sistemin avantajlarından yararlandığı için, uluslararası topluma karşı başkaldıran hareketlerde bulunmaz. Negatif tanınma ise, bir devletin uluslararası toplumun dışında kaldığı ve bu sistemin üyesi olmadığı manasına gelmektedir (Qin, 2003: 10). Uluslararası sistemde pozitif kimlik “statüko devletidir”. Statüko devletleri uluslararası toplumun meselelerinde aktif yer alan ve sorunlara çözüm arayan devletlerdir. Sıfır tanınma ise bağlantısız ülkelere tekabül eder. Bu ülkeler kamu yararı yerine kendi çıkarları doğrultusunda davranmayı tercih ederler. Negatif kimlik ise devrimci ülkelere tekabül eder. Bu ülkeler uluslararası toplumun temel kurallarını değiştirmek isterler. Qin’e göre Çin’in ulusal kimliği devrimci devletten statüko devletine doğru uzun bir evrim süreci geçirmiştir. Çin uluslararası toplumun meselelerinde ne kadar aktif olursa, bu topluluğa o kadar çok dâhil olur. Çin’in kimlik değişimiyle uluslararası toplumda oynadığı rolün artması aynı zamanda sorumluluğu da beraberinde getirmiştir. Bu yüzden sorumluluk Çin’in uluslararası stratejisinin yapı taşlarından biri olmalıdır (Qin, 2003: 12). Qin, Çin’in uluslararası sistemde statüko gücü olarak pozitif tanınırlığını arttırmasının temel koşulunu kamu yararı gözecek bir sorumluluğa bağlamaktadır. Xi Jinping döneminde düşük profil stratejisinin terk edilmediğini süreklilik yoluyla değişim üzerinden açıklayan Qin’in değişim olarak gördüğü noktalardan biri de bu bağlamda uluslararası sorumluluktur (Qin, 2014). Çünkü uluslararası sorumluluk alma aynı zamanda pasif diplomasiden aktif diplomasiye geçişin bir sembolüdür.

Uluslararası sorumluluk tartışmalarında uluslararasıılık perspektifinin diğer önemli ismi Pekin Üniversitesi Uluslararası Çalışmalar Okulu’ndan Wang Yizhou’dur. Düşük profil

stratejisinin bazı özel koşullar altında ortaya çıktığı ve Çin diplomasisinin yeni çağın gereklerine uygun şekilde yenilenmesi gerektiğini savunan Wang, yaratıcı katılım kavramını ortaya atmaktadır. Yaratıcılık, problemlerin çözümünde yeni ve orijinal yolların benimsenerek daha verimli sonuçlar alınmasını ifade etmektedir (Wang, 2017: 1). Katılım (involvement) ise, müdahale (intervention) kavramından üç noktada farklılaşmaktadır. Bir, yaratıcı katılım eylemleri uluslararası meşruiyete dayanır. İki, katılım stratejisi, devletlerin kapasitesi doğrultusunda yönetilir. Üç, yaratıcı katılım askeri müdahaleden ziyade diplomatik arabuluculuk ve ekonomik yardımı ön plana alır. Bu yüzden yaratıcı katılım, diğer milletleri kendi çözümlerini kabul etmeye zorlayan Batılı devletlerin hegemonya modelinden oldukça farklıdır. (Wang, 2012) Çin'in uluslararası sistemdeki yükselen statüsü, artık ulusal çıkar ile dış dünyayı birbirinden ayıramaz hale getirdiği için, uluslararası sorumluluk almak yaratıcı katılım stratejisinin önemli bir bileşenidir (Wang, 2017: 6).

Wang'ın yaratıcı katılım fikri, askeri müdahaleye karşı olsa da eğer bölgesel ve küresel seviyede bir kamu yararı sağlanacaksa, diğer devletlerin içi işlerine karışmama prensibinin terk edilebileceğinin altını çizmektedir. Örneğin, Büyükelçi Liu Guijin'in Çin'in Sudan Büyükelçiliği'ne özel temsilci olarak atanmasını ve farklı kabile liderleri arasında arabulucu rolü oynamasını yaratıcı katılım olarak değerlendirmektedir. Wang, 2012 yılında Çin'in Suriye'deki şiddet olaylarını durdurmak için BMGK'ne sunulan tasarıya çifte veto hakkını kullanmasını ise tasarı askeri müdahale içerdiği için olumlu bulmaktadır. Çünkü burada Pekin'in temel amacı Batılı güçler tarafından teşvik edilen bir dış müdahaleyle rejim değişikliğinin gayri meşru olduğunu göstermektir. Fakat bu meselede hükümetin pasif kalışından da rahatsız olan Wang,

yaratıcı katılım strateji izlenebilirdi demektir. Çin daha aktif bir politika izleyerek meseleye kendi çözüm önerisini getirebilir, farklı siyasi oluşumlar arasında diyaloglar kurabilir ya da Arap Liginin dışındaki Ortadoğu ülkelerinin de katılımıyla kapsayıcı bir gözlemci grubu oluşturabilirdi. Wang'a göre, bu tarz çabalar Çin'in daha fazla uluslararası destek kazanmasına ve sorumlu güç statüsünü daha kolay muhafaza etmesine katkı sağlayabilirdi (Zheng, 2016, 364-365). Wang, düşük profil stratejisinin, lider olmama ya da iç işlerine karışmama gibi ilkelerinin uluslararası sorumluluk ve yaratıcı katılımı güncellenebileceğini düşünürken, aslında kamu yararını gözeten, askeri müdahalenin olmadığı diplomatik ve ekonomik girişimleri kastetmektedir.

Milliyetçilik Perspektifi

Uluslararası sorumluluğu ulusal çıkar perspektifinden değerlendiren Yan Xuetong'a göre, Çin eski tarihsel büyük güç statüsünü tekrar kazanmak istiyorsa, büyük güç gibi davranmak zorundadır. Antik Çin felsefesinde materyal kapasite ve ahlaklılık güçlü ve sürekli bir dünya liderliği inşa etmek için gerekli koşullardır. Yükselişin dünyanın geri kalanı tarafından iyi karşılanması için, Çin'in insancıl otoriteye dayalı eylemlerde bulunması ve stratejik güvenilirliğini geliştirmek için daha fazla uluslararası sorumluluk alması gerekmektedir. Yan, Çin'in BM'nin Libya'ya yönelik askeri operasyon kararında çekimser kalıp, yaptırım kararına olumlu oy vermesini düşük profil stratejisinden kopuş olarak değerlendirmektedir. Ret yerine çekimserliği Çin dış politikasındaki yeni bir yönelim olarak tanımlayan Yan, Çin'in uluslararası krizlerde sorumluluk almayı artık sadece fakir ülkelere ekonomik yardımda bulunma perspektifinden değil siyasi ve güvenlik boyutlarıyla da ele aldığını ifade etmektedir (Yan, 2011a). Çin dış politikasında dost

ve düşman ülkelere farklı muamele yapılmalıdır diyen Yan, Çin'in yükselişinde yapıcı rol oynayacak devletleri dost olarak tanımlamaktadır. Buna göre, Çin'in yükselişi düşman ve dost ayrımının olmadığı bir dış politikayla yönetilemez. Yani küresel ya da bölgesel yönetim yerine askeri ve siyasi ortalıkların kurulmasından yana olan Yan, Çin'in yanında olan devletlere ödül, karşısında olanlara ceza verilmesini savunmaktadır (Yan, 2014). Yan, uluslararası sorumluluğu insancıl otoritenin (humane authority) bir gereği olarak değerlendirirken, hegemon liderlik biçiminin dost-düşman ayrımına bağlı olarak çifte-standart² normu benimsenmesi gerektiğini söylemektedir. Aynı minvalde Çin'in BMGK Suriye tasarısını veto etmesini yükselişte yapıcı rol oynayacak dost ve düşman devletler açısından analiz etmektedir. Çin'in Suriye'ye müdahale etmesinin herhangi bir kazanç getirmeyeceğini vurgulayan Yan, vetoların Pekin'in uluslararası imajına da bir zarar verdiğini düşünmemektedir. Suriye'deki isyancılar, Pekin askeri müdahale kararına çekimser kalsa ya da olumlu oy verse dahi, Çin'i takdir etmeyecek ve Libya'daki asilerin yaptığı gibi, savaş sonrası yeniden inşa için Batılı devletlerin yardımı isteyeceklerdir. Bunun yanında, Batı dünyası Pekin'i insan haklarını önemsemeyen otoriter bir rejim olmakla itham ederken, Arap ülkeleri daima Washington'un yanında yer almıştır. Yani Çin'in uluslararası alandaki imajı otoriter rejim olarak sadece bir kez daha teyit edilmiştir. Çin'in Suriye kararına veto vermesinde mutlak kaybı olmamasına rağmen, görelî birkaç kazancı vardır. Veto kararı Rusya'yla olan stratejik ortaklığı güçlendirmiştir. Çin için Rusya'nın stratejik desteği diğer 33 Arap ülkesinin kolektif

² Liderlik tiplerini antik Çin filozofu Xunzi'nin devletlerarası ilişkilerdeki güç formları analizinden yola çıkarak tiranlık, hegemonya ve insancıl otorite olarak üç başlıkta ele alan Yan, bu tiplere bağlı oluşan uluslararası normları da sırasıyla, güç normları, çifte-standart normları ve ahlaki normlar olarak sınıflandırmaktadır. (Yan, 2011b)

desteğinden çok daha önemlidir. Rusya'nın desteği Çin'in Doğu Asya'daki konumu için bir avantajken, Arap Ülkeleriyle işbirliğinin bölgede herhangi bir karşılığı yoktur. İkincisi, Suriye krizinin devamı, İran nükleer programının tetiklediği savaş riskini erteleyecektir. Bunun anlamı Çin'in İran'dan aldığı gazın gelecekte sekteye uğramayacak olmasıdır. Son olarak, Batı ve Arap ülkeleri Orta Doğudaki meselelerde Çin'in desteğinin önemini fark etmişlerdir. Pekin'in vetosu Çin'in dünya sahnesinde göz ardı edilmemesi gereken bir güç olduğunu ortaya koymuştur. Suriye vetosunun Çin'i uluslararası alanda sorumsuz bir ülke yapmamış aksine, iç işlerine karışmama gibi ilkeleri olan bir millet imajı çizmesine yardımcı olmuştur (Yan, 2012). Yan'ın düşük profil stratejisinin temel ilkelerinden olan iç işlerine karışmamayı, sorumluluk kapsamında ileri sürmesi, hem uluslararası krizlerde politik duruş sergilemeyi öne süren yaklaşımıyla hem de, insancıl otoritenin ahlakı çıkarın üzerinden tutan liderlik tipolojisiyle çelişmektedir. Bu yüzden iç işlerine karışmama ve askeri müdahalede bulunmama yaklaşımı Wang gibi sorumluluğa küresel kamu yararı perspektifiyle yaklaşanlardan oldukça farklıdır. Yan'ın uluslararası sorumluluk anlayışı, ulusal çıkara hizmet etmektedir. Uluslararası krizlerde Çin'in dünyadaki rolüne yapıcı katkıları bulunmayan devletler için uluslararası sorumluluk almak kazanç getirmeyecektir.

Yan'ın yanında ulusal çıkarın önemine vurgu yapan diğer bir isim Renmin Üniversitesi Amerika Çalışmaları Merkezi Başkanı Shi Yinhong'dur. Shi'ye göre, dış dünya Çin'den sadece barışçıl yükselmesini değil aynı zamanda sorumlu bir güç olarak yükselmesini istemektedir. Bu yüzden Çin uluslararası sorumluluk alanını büyük ölçüde arttırmalıdır. Fakat bu sorumluluk Çin'in hayati çıkarlarını ihlal etmemeli ve kendi kapasitesini aşmamalıdır. Çin'in uluslararası sorumluluk

alanları dışarıdan bir baskı ya da dikte ile belirlenmemelidir. Ayrıca bu alanlar Çin'in uluslararası hak ve imtiyazlarıyla örtüştüğü sürece arttırılmalıdır (Shi, 2011).

Sonuç

Bu çalışmada, Çin uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin ABD tarafından önerilen ve sonra Xi Jinping'in başarı stratejisinin temel taşlarından biri olan uluslararası sorumluluk kavramına hangi perspektiften baktıkları ele alınmıştır. Milliyetçi perspektif uluslararası sorumluluğun, Çin'in ulusal çıkarlarına hizmet ettiği ölçüde ve dost-düşman ülkeler ayrımı temelinde alınması gerektiğini savunmaktadır. Uluslararasılık perspektifi ise, sorumluluk almayı doğrudan ulusal çıkarla özdeşleştirmek yerine uluslararası alanda Çin'in statüsü ve prestiji ile bağlantılı bir konu olarak değerlendirmektedir. Çin akademisinde dış politika tartışmaları hükümetin çizdiği çerçeveden daha dinamik ve karmaşıktır. Akademi de birbirine zıt görüşte fikirlerin olması başlı başına bu camianın her zaman partiyle aynı şeyi düşünmediğini göstermektedir. Uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin dış politika yapımındaki önemi, sadece hükümetin politikalarını desteklemelerinden değil, aynı zamanda alternatif politika üretebilmelerinden kaynaklanmaktadır. Çin dış politikasını analiz ederken ortaya çıkan temel sıkıntı liderlerin fikir ve algılarını doğrudan ölçecek bir mekanizma olmamasıdır. Bu yüzden çalışmada uluslararası ilişkiler akademisyenlerinin tartışmaları karar alıcıların zihinlerini okumak için bir "dolaylı ölçü" (proxy measure) olarak kullanılmıştır (Feng ve He, 2016: 14). Uluslararası sorumluluk tartışmaları da bu bakımdan, Çin'de dış politika karar alıcılarının bu konuda nasıl bir yol izleyeceklerini tahmin edebilmek için önemli bir fikri temel sağlamaktadır.

Çin akademisindeki uluslararası sorumluluk tartışmaları Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifi ile yeni bir zemin kazanmıştır. İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu projelerini kapsayan Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifi, Xi Jinping tarafından 2013 yılında Kazakistan ve Endonezya'ya yaptığı ziyaretler sırasında dile getirilmiştir (Zhang, 2015: 8). Bu inisiyatifle kurulması planlanan üç alt-bölgesel ekonomi kuşağı vardır. İlki, Orta Asya ipek yolu ekonomik kuşağı, ikincisi, Güney Asya'da Çin, Hindistan, Bangladeş ve Myanmar ekonomik koridoru, üçüncüsü ise Güneydoğu Asya deniz ipek yoludur. Projenin mali giderlerinin karşılanması için Asya Altyapı Yatırım Bankası kurulmuştur. Çin, bugüne kadar inisiyatif kapsamında 40'tan fazla ülke ile anlaşma imzalamıştır. Ayrıca, Bir Kuşak Bir Yol ülkeleri dünya nüfusunun %60'ına tekabül etmektedir (Cong ve Na, 2017).

Bir Kuşak Bir Yol kapsamında yer alan ülkeler ile geliştirilecek ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkiler, Çin'in uluslararası alanda daha aktif bir rol oynaması ve proje ülkelerinin kalkınmasındaki sorumluluğu paylaşması olarak yorumlanmıştır. Bu proje aynı zamanda Çin'in ekonomik teşviklerle hem siyasi etkisini arttıracak hem de güvenlik problemlerini azaltacak bir stratejinin parçası olarak görülmektedir (Pu, 2015, 122). Proje ülkelerinin ekonomik problemlerinin azaltılması ve Afganistan, Pakistan gibi ülkelerin barış ve güvenliğinde yapıcı rol oynanması, Çin'in bu girişimle alacağı uluslararası sorumluluklar kapsamında değerlendirilmektedir (Wang, 2016, 72). Bu bağlamda, Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifi uluslararası perspektifinden küresel kamu yararı güden bir proje olarak düşünülmektedir. Fakat bu inisiyatifi, Çin merkezli bir dünya düzeni ima ettiği için eleştiren Batılı düşünürlerin yanı sıra (Noesselt, 2016) Çin'in ulusal dirilişine sekte vuracak boyutta bir uluslararası sorumluluk

olduğunu düşünen Çinli akademisyenlerde vardır. Shi Yinhong, Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifinde, stratejik ekonomi araçlarının ihtiyatlı bir şekilde kullanılması gerektiğini vurgulamaktadır. Çin bu inisiyatifte bir ahlak modeli ya da diğerkâmlık ima etmekten kaçınmalıdır. Pekin, ekonomi, refah, güvenlik ve kalkınmaya vurgu yaparken bunun karşılıklı bir alışveriş olduğunu diğer ülkelere belli etmelidir. Bu inisiyatifle verilecek ekonomik teşviklerin bir hayır ya da bağış olmadığı açıkça belli edilmeli ve büyük birader rolü de oynanmamalıdır (Shi, 2016:205-206). Bir Kuşak Bir Yol İnisiyatifinin sadece Çin'in ulusal çıkarına mı hizmet edecek yoksa uluslararası kamu yararı mı gözetecek bir uluslararası sorumluluk projesi olacağı ise uzun vadede yaşanacak gelişmelerle daha kolay analiz edilebilecektir. Fakat bu inisiyatifte Çin'in ulusal çıkarlarının ön plana alınması gerektiğini vurgulayan milliyetçi akademik yazın, dış politikanın yönünü belirlemede daha önemli bir rol oynayacak gibi görünmektedir.

KAYNAKÇA

CHEN Zhimin (2009). International responsibility and China's foreign policy, Masafumi Lida (Ed.) China's shift: global strategy of the rising power, National Institute for Defense Studies.

FENG Huiyun, HE, Kai (2016), Why Chinese IR scholars matter: understanding the rise of China through the eyes of Chinese IR scholars, Griffith-Tsinghua Conference, 11-12 Aralık, Pekin.

MA, Zhengang (2007), China's responsibility and the China responsibility theory, China International Studies, Sayı 7, Sayfa: 5-12.

MAO, Weizhun (2017), Debating China's international responsibility, The Chinese Journal of International Politics, 10(2), Sayfa: 173-210.

PU, Xiaoyu (2016), One belt and one road: visions and challenges of China's geoeconomic strategy, *Mainland China Studies*, 59(3), Sayfa: 111-126.

QİN, Yaqing (2003), Ulusal kimlik, stratejik kültür ve güvenlik çıkarları: Çin ve uluslararası toplum ilişkisi üzerine üç hipotez/ Guojia shenfen, zhanlue wenhua he anguan liyi: guanyu zhongguo yu guoji shehui guanxi de sange jiashe, *Dünya Ekonomisi ve Politikası/ 世界经济与政治*, Sayı 1, Sayfa: 10-15.

QİN, Yaqing (2014), Continuity through change: background knowledge and China's international strategy, *Chinese Journal of International Politics*, 7(3), Sayfa: 285-314.

SHİ, Yinhong (2011, July), The roles China ought to play in the world, *Stockholm China Forum Paper Series*.

SHİ, Yinhong (2016), Prudence crucial for the one belt one road initiative, Shao Binhong (Ed.) *Looking for a road China debates its and the world's future*, BRILL Publishing, Sayfa: 203-210.

WANG, Jin (2016), The US withdrawal and one belt one road: Chinese concerns and challenges in Afghanistan, *Strategic Assessment*, 19(3), Sayfa: 69-79.

WANG, Yizhou (2017), *Creative involvement: a new direction in China's diplomacy*, Routledge.

YAN, Xuetong (2011b), International leadership and norm evolution, *The Chinese Journal of International Politics*, 4 (3), Sayfa: 233-264.

ZHANG, Yunling (2015), One belt, one road: a Chinese view, *Global Asia*, 10(3), Sayfa: 8-12.

ZHENG, Chen (2016), China debates the non-interference principle, *The Chinese Journal of International Politics*, 9(1), Sayfa: 349-374.

ZHU, Liqun (2010), *China's foreign policy debates*, Institute for Security Studies, Chaillot Papers.

ZOELLICK, Robert (2005), Whither China: from membership to responsibility? , NBR Analysis, 16(4), Sayfa: 5-14.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

CCICED, (2013, October 30), Important Speech of Xi Jinping at Peripheral Diplomacy Work Conference, http://www.cciced.net/cciceden/NEWSCENTER/LatestEnvironmentalandDevelopmentNews/201310/t20131030_82626.html (Erişim: 11.12.2017)

CONG, W., NA, M. (2017, May 13), Xinhua Insights: Xi's Belt and Road Vision Points Way to Global Prosperity, Xinhuanet, http://news.xinhuanet.com/english/201705/13/c_136279798.htm (Erişim: 09.01.2018)

NOESSELT, Nele (2016, October 20), One Belt, One Road: A New Roadmap for a Sinocentric World? , The Asan Forum, <http://www.theasanforum.org/one-belt-one-road-a-new-roadmap-for-a-sinocentric-world/> (Erişim: 13.12.2017)

YAN, Xuetong (2011a, April 1), How Assertive China Should a Great Power Be? , New York Times, <http://www.nytimes.com/2011/04/01/opinion/01iht-edyan01.html> (Erişim: 11.12.2017)

YAN, Xuetong (2012, February 8), China's Veto on Syria: A View From China, Carneige-Tsinghua Center, <http://carnegietsinghua.org/2012/02/08/china-s-veto-on-syria-view-from-china-pub-47217> (Erişim: 11.12.2017)

YAN, Xuetong (2014), China's New Foreign Policy: Not Conflict But Convergence of Interests, Huffington Post, https://www.huffingtonpost.com/yan-xuetong/chinas-new-foreign-policy_b_4679425.html (Erişim: 12.11.2017)

WANG, Yizhou (2012, March 5), New Direction for China's Diplomacy, Bjrreview, http://www.bjrreview.com.cn/world/txt/2012-03/05/content_439626.htm (Erişim: 13.12.2017)

THE STANDING OF CHINA IN INTERNATIONAL DEVELOPMENT AID FIELD AND CHINA'S UNIQUENESS

Ceren URCAN*

Abstract: *This study focuses on a prevalent topic named development aid system that almost all the actors in international system consider. The transformation from being development aid tool to being a part of development cooperation became more important after some turning points in the countries' history. For this reason, firstly the history and transformation of Chinese development aid are explained with the key changes in China's history. The Beijing Consensus, some declarations and agreements are considered while explaining historical transformation. In this context, the features and the uniqueness of Chinese aid are explained in details. As indicated in the title of this study, China shows uniqueness in development aid field. While China get advantages of these features, these features may also create challenges in international arena for China. In the last part of the study, the challenges and critics that China faces are analyzed in the process that lasts from the beginning of being a recipient country to be an active donor country. The reports and international policies announced by official authorities and articles are used to analyze this process. The untypical form of Chinese aid is seen at the end of the study. The China's implementations of the aid policies show the way China goes. To better understand and realize the study, the overall evaluation of the paper is situated in the last part of the study.*

Keywords: Chinese aid, development cooperation, aid system, institutions of development aid, challenges of Chinese aid policy.

Çin'in Uluslararası Kalkınma Yardımları Alanındaki Konumu ve Eşsizliği

Öz: *Bu çalışma uluslararası sistemdeki hemen hemen tüm aktörlerin dikkate aldığı kalkınma yardımı sistemine odaklanmaktadır. Kalkınma yardımı aracı olmaktan kalkınma işbirliğinin bir parçası olmaya giden dönüşüm süreci, birtakım dönüm noktaları ile birlikte daha önemli hale gelmiştir. Bu sebeple öncelikle Çin tarihindeki önemli değişiklikler ile Çin kalkınma yardımlarının tarihi ve dönüşümü açıklanmıştır. Süreci açıklarken Pekin Konsensusu, Çin'in dahil olduğu bazı bildiriler ve anlaşmalar göz önüne alınmıştır. Bu bağlamda Çin yardımlarının özellikleri ve eşsizliği ayrıntılı şekilde incelenmiştir.*

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, İ.İ.B.F, Uluslararası İlişkileri Bölümü, cerenurcan@hotmail.com. Gönderim Tarihi: 20.12.2017, Kabul Tarihi: 25.12.2017

Urcan, *The Standing of China in International Development Aid Field and China's Uniqueness*

Çalışmanın başlığında da belirtildiği üzere Çin bu alanda birtakım farklı özellikler sergilemektedir. Bu özellikler bir yandan avantajlar sağlarken bir yandan da uluslararası arenada Çin için zorluklar oluşturabilmektedir. Çalışmanın son bölümünde Çin'in alıcı ülke olmaktan aktif bir donör ülke olmaya giden süreçte karşılaştığı zorluklar ve bunlara eleştiriler analiz edilmiştir. Bu analizi yaparken raporlar ve resmi otoriteler tarafından açıklanan politikalar kullanılmıştır. Çin'in sıradan olmayan yardım yapısında çalışmanın sonunda belirtilmiştir. Yardım politikalarının uygulamaları, Çin'in çizdiği yolu göstermektedir. Çalışmayı daha iyi anlamak adına çalışmanın değerlendirmesi de son bölümde yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çin yardımları, kalkınma işbirliği, yardım sistemi, kalkınma yardımı kurumları, Çin yardım politikasının zorlukları.

Introduction

Since development aid accelerated in the second part of 20th century, it has become a crucial issue worldwide. The importance attached to development aid and development cooperation is increasing day by day with the rise of emerging powers. Development aid has many functions such as being a soft power tool, a foreign policy tool, enhancing commercial relations and promoting the ties with the less developed countries.

China is one of the most important country that has been an important development aid player gradually. China's development aid policies have changed over time. In the beginning, development aid was rooted in the ideological motives. However, the policies have transformed to more rationale and pragmatic policies by time. With the help of economic transformation inside the country, the improvements on development aid have been rapid. Through the last years of 20th century, China has been engaged in international economy with its high growth rates and meets the needs required by being an international actor. This created a major advantage to China.

China has crucial impact on today's development cooperation with its power to route international goals and rules. China's principles and rules helps China to get over the problems in both international and domestic arenas.

The co-operations with international organizations and the institutions in partner countries are highly important for China to have successful results in development aid field. Besides the outer actors, the institutions and organization mechanism inside the country are also very crucial factor. China attaches importance to its institutions. Since the institutions in China are too many, the interaction among them is inevitable. The operation of interaction mechanism in a proper way is vital for development aid implementations' effectiveness. In China, development aid mechanism functions well. However, due to the lack of accountability, it does not function properly. Moreover, the lack of information about some needed issues and statistics influence the mechanism adversely.

The development aid system of China and the reflections on China's foreign policy sometimes bring advantages and disadvantages. All these challenges make Chinese development aid different from others'. However, the effects of all differences are debatable in international community. Even if China changes or not these features, it has unique structure.

History of Development Aid in China

The duration starting as a donor country in 1953 and continuing as a "recipient country" has finally transformed China to a "donor country," which means being an emerging donor especially in 21st century's concepts (Kobayashi, 2008: 2). Countries in international aid system either as donor country or as recipient country may be either a traditional donor or an

emerging donor. China is generally labeled as emerging donor by virtue of its characteristics that do not entirely suit to traditional donors. The differences that cause China not to be included in traditional donors system make China an emerging donor. By virtue of this considerable feature, the history of China in development aid system can be explained in chronological methodology. China has been both recipient and donor country in historical process.

The history of development aid in China goes back to the mid-1950s. In 1953, China gave support to the North Korea for the construction of the country after Korean War. The other destination for Chinese aid was to the Asia region such as Vietnam (Kobayashi, 2008: 4). Bandung Conference that took place in 1955 set out the key principles of development aid worldwide. The principles also guided China through its Africa policy under the "Five Principles of Peaceful Coexistence" motto that are;

- 1- Mutual respect for sovereignty and territorial integrity;
- 2- Mutual non-aggression;
- 3- Non-interference in each other's internal affairs;
- 4- Equality and mutual benefit;
- 5- Peaceful coexistence (MFA of the PRC)

When it came to 1960, owing to be African Year, Chinese target countries were mostly the ones which have gained their independence. In 1960s, ideological differentiation made China more isolated in international system (Kobayashi, 2008: 4). The hidden target behind supporting development aid projects was to play a leadership role among non-alignments against Russian ideology. During this period, the Tanzania- Zambia railroad was the largest project ever that China was included in. (Chin- Frolic, 2007: 5). The first and foremost argument about Chinese

development aid is about the ideology behind the aid system in the early 1970s. In the beginning of this period, firstly the aim of Chinese development aid was to advance Communist and Maoist model with considering national interests. To be a socialist state and to care about the Third World's interests are underlying reasons of this aim. Besides, China needed to compete for the natural resources in developing world and this was a part of its national interests. By 1979, China adopted pragmatic policies such as opening to new markets (Brautigam, 2008: 7). In this respect, in 1970s, the Latin American and the Middle Eastern countries got advantage of the Chinese aid depending on ongoing good relations with the USA. Since this policy made China economically powerful, the standing of China in international area has been more powerful. When the government changed and Deng Xiaoping came to the leadership, the stance of China in this field has changed and the policies regarding this change was named as "reform and opening up policy". Then China turned from being a donor to being a recipient (Kobayashi, 2008: 4-6). Almost until 1976, the Ministry of Economic Cooperation with Foreign Countries was in charge of the management of Chinese development aid with the guidance of "Eight Principles" (Chin-Frolic, 2007: 5). When it came to the mid-1980s China shifted its policy from competing about resources to development projects that may provide economic advantages both for China and recipient countries (Chin- Frolic, 2007: 4). The other major policy in this term is the need to build up domestic economy and to attract foreign direct investments. In 1995, China reached the peak as aid recipient and from that time on, it shifted to be a donor country again and started to increase the amount of aid which is given (Kobayashi, 2008: 7). The process have started from these years and went by promoting competitiveness of China. By the 21st century, China

has started to step globally. China has implemented “mutual benefit” policy from the last decade of 20th century to present.

Despite the evolution of Chinese development aid policies, there have been eight cardinal principles that were introduced by Premier Zhou Enlai in 1964. According to these principles, development aid should promote international friendship, peaceful relations and international cooperation. While ensuring such improvements, it should be based on support, equal relations and respect demands of partner countries. At this point, mutual support becomes a necessary feature. The approach in real perspectives also shows the necessity to offer aid within the country's capacity. The ultimate goal of China also requires making real win-win cooperation. When all the principles are successfully implemented, it contributes to building of international community (Chin- Frolic, 2007: 5). While adopting these principles, it must be appropriate to the principles which China adopted with Beijing Consensus in 1976. The policy about the development and security issues under the foreign policy and domestic policies was to create a Chinese model that is different than the Western model which was adopted by Monterrey Consensus (Ramo, The Beijing Consensus). It must be highlighted that development cooperation is an essential part of Chinese growth and development in some aspects. The reason why Beijing Consensus is weighty is hidden in the Chinese model of development. A new principle named “diversity in forms” was also considered in 1982. From that time on China went through a reconstruction process on development aid which made it to consider trade, cooperation and aid relations together (Defraigne- Bellogoli, 2012: 15-17).

When it comes to 21st century, China's development aid policies have started to be interpreted on “White Paper”. The

policies written on the White Paper are also parallel to Millennium Development Goals¹ that includes policies for both the least developed countries and donors of development aid. China made great progress on MDGs in the Asia- Pacific region and China has been a driving force in this system (Fenny- Clarke, 2008: 198).

The "Aid" System of China

In this section, first of all the institutional mechanism of Chinese foreign aid is explained. Since it has multi-track institutional system, it is important to understand the coordination and operation among the institutions. Following this mechanism, the features of Chinese aid including the types of aid, countries that are given aid and the policies regarding delivering aid are explained. To explain all these features, philosophy and ideology behind being a part of aid system and China's focuses while delivering aid are indicated.

Institutional Mechanism of Chinese Aid

The mechanism whereby China delivers aid and controls the aid mechanism has some processes. There are many institutions included in this process. However, there are major institutions that cannot be skipped over. Some institutions are responsible for some specific kinds of aid. However, the functions of these institutions are mixed in some conditions. The lack of coordination among these institutions may cause not to

¹ The Millennium Development Goals which were indicated at the United Nations Millennium Summit in September 2000 are following: i) eradicating extreme poverty and hunger, ii) achieving universal primary education, iii) promoting gender equality, iv) reducing child mortality, v)improving maternal health, vi)combating HIV/AIDS, malaria and other diseases, vii) ensuring environmental sustainability, viii) developing a global partnership for development. Available at: <http://www.un.org/millenniumgoals/>.

Urcan, The Standing of China in International Development Aid Field and China's Uniqueness

be able to reach accurate numbers of aid volume and aid effectiveness.

Delivering of Chinese aid is a process that Sarah Langeuer defines it as a complex top-down management system which includes many actors. These actors are several ministries and some institutions (Lengauer, 2011: 37). These ministries and other institutions are stated below with their functions in the aid system:

Ministry of Commerce	Management of foreign aid grants and zero interest loans also bilateral aid. Promotion of diplomatic targets. Manages over 90% of bilateral funding. Drafts the aid budgets and regulations. Manages foreign aid joint ventures. Programs zero interest loans and grants. Coordinates concessional loans with China Eximbank (OECD DAC)
China Eximbank	Operation of concessional foreign aid loan programs ² that aims economic development and improving the living standards in recipient. Development, diplomacy and business objectives.
Ministry of Finance	Measurement of budget management of foreign aid. ³
Ministry of Health and Education	Shares a part of their budgets.
State Owned Enterprises	Provide aid-like transfers abroad and does not count by government.

² Concessional loans are parallel with Official Development Assistances (ODA) that means that concessional loans are extended under the designation of the Chinese government, to the government of the borrowing country with the nature of official assistance.

³ As Kobayashi indicated in his study in 2008 titled "Evaluation of China's Aid Policy", list of activities that are included in budget is as following: (i) costs of turn-key projects, general and military goods and cash; (ii) expenses for trainees from recipient countries and salaries of experts sent to recipient countries; (iii) interest subsidies for concessional loans; (iv) rebates for some specific expenses for Chinese firms involved in foreign aid-financed joint investment and cooperation projects; and (v) fees and administrative expenses for firms implementing aid projects. For detailed info: Kobayashi, 2008: 2.

Urcan, *The Standing of China in International Development Aid Field and China's Uniqueness*

China Development Bank	Providing large lines of credits to overseas besides contributing to China's own development
Ministry of Foreign Affairs	Request based aid programs by communicating with Chinese ambassadors and diplomats

According to the chart above, different types of foreign aid are seen. Since the Chinese foreign aid is analyzed in this study, it is proportionate to define the terms according to Chinese interpretation that is written on Chinese White Paper. According to White Paper that is about foreign aid of China, there are three types of aid that China delivers:

“Grant is mainly offered to help recipient countries build small or medium-sized social welfare projects, and to fund human resources development cooperation, technical cooperation, material aid and emergency humanitarian aid.

Interest-free loan is mainly used to help recipient countries construct public facilities and launch projects to improve people's livelihood.

Concessional loan is mainly used to help recipient countries undertake manufacturing projects and large and medium-sized infrastructure projects with economic and social benefits, or for the supply of complete plants, machinery and electronic products.” (China White Paper, 2014).

As it is seen, China has multi institutional aid structure. The continuation of the process depends on these institutions. In this structure, the institutions seem independent from each other but actually are dependent in terms of the functions of each element. This shows us the interconnected structure of Chinese foreign aid. Among all the institutions, the Ministry of Commerce has the major importance. The think tank of aid allocation and coordination process of China seems as the Ministry of Commerce. According to MOFCOM statements, the works of before projects' activation, their implementation and after their completion are included in evaluation reports.

However, this shows the lack of proper assessment system, because numeral conclusions are not included in (Cabria, 2013: 26-27). While using this classification, another classification made by Chin and Frolic must be indicated. Their claim is that: there are four main institutions which manage the huge proportion of Chinese aid. They are the Ministry of Commerce, the Ministry of Foreign Affairs, some line ministries (Ministry of Science and Technology- Agriculture- Health- Education- Communications) and the International Liaison Office of the CCP Central Committee. While these institutions manage the portion of aid, there are other institutions and organizations which are involved in the aid delivery system and coordination of aid such as Ministry of Finance, some service organizations such as International Cooperation Centre, the National Development Reform Commission and the Ministry of National Defense. (Chin-Frolic, 2007: 7-8).

The Main Features of Chinese Development Aid

China's development aid has some features which come from its historical traditions and philosophy such as non-interference of the others' politics, sovereignty, equality and mutual respect. As indicated in the first part of study, these traditions are related to some official papers and have functioned in this mentality for years (ECOSOC, 2008: 22). China shares some similarities with countries which are in the same path. However, it has also some differences which makes China to be in another path. First of all, it is important to highlight the Chinese point of view on the "foreign aid" term. The emerging markets' aid allocation is similar to each other. The countries which are members of South-South cooperation tend to call foreign aid as "development cooperation". China also does not prefer to be called as donor and prefers the term of "cooperation"

and “partnership” (Brautigam, 2008: 30). The denotation issue is more complex than it seems. Because when China changes its label in development aid field, it might be a part of another classification and this may cause some changes in the balance of power in international system. As a country which seems a powerful part of South-South cooperation and also part of G77, it may also danger its position (Binder- Meier- Steets, 2010: 13) The conceptual definition of development cooperation is to help the needed countries in their development process. While this basic definition explains the substance, the components of the term should be analyzed here.

China does not have any specific recipient selection criteria. Its grant aid goes to more than 121 countries today. Talking about quantitative statistics is dispensable at this point since the statistical data already shows high quantity. On the one hand, there seems no detailed official development aid statistics on China as donor country. On the other hand, there are many reports indicating the scope of Chinese aid. According to OECD reports, the main sectors that China concentrated on are public facilities, industrial and economic infrastructure. While it is providing aid in these sectors, cooperation with turnkey projects are also have importance in Chinese aid. In addition to these, China provides humanitarian aid.⁴ On the humanitarian aid issue, China is willing to cooperate with international organizations especially about the humanitarian aid. While this type of cooperation and involving in trilateral cooperations especially in Africa make him similar to traditional donors, China is not a traditional donor because it is not transparent

⁴ In this field, it may be seen the roots of Confucianist philosophy that includes such ideas regarding human relations: 1) Ruler to the ruled, 2) father to son, 3) husband to wife, 4) older brother to younger brother, 5) friend to friend. Look at: Lengauer, 2011: 43.

enough (Brautigam, 2011: 753). The types of aids are also indicated in White Paper on foreign aid which includes complete projects by focusing on agriculture and infrastructure, goods and materials, technical cooperation, human resources development cooperation, medical teams, volunteer programs, emergency humanitarian aid, debt relief (China White Paper, 2014). As it is seen in focusing points in cooperation fields, the targets of these cooperation are reducing poverty, improving livelihoods of people, developing agriculture, enhancing education level, improving medical and health services, building public welfare facilities in developing countries. Focusing points are implemented with reference to targets. Besides these targets, another important consideration about giving aid is to strengthen capacity building and trade development. However, the basis of the aid is a debated issue by the international community. While providing aid in such ways, China also considers the recipient countries' political stability, because the political stability effects the economic stability of the countries and in turn this effect the feasibility of long-term relations (Gabas, 2009: 201).

There are some ways to channel foreign aid and China is mostly engaged in bilateral aid. However, China has become engaged in triangular cooperation in recent years partnering with international organizations and the members of OECD DAC. The United Nations is primary partner channeling the development cooperation. The World Bank and regional development banks are also supporters of multilateral partnership. While engaging in many organizations, China also closely cooperates with DAC on triangular cooperation and aid for trade. (China's Development Cooperation, OECD). Since China attaches great importance to group mechanisms, it has strong regional ties with both to Africa and the East Asia.

The Advantegous Sides, Challenges and Critics about Chinese Aid

The concepts of “donor”, “recipient”, “foreign aid” are debated issues. Instead of these concepts, “aid provider” is more preferable by China. China’s providing aid is interactive and based on mutual benefit with the recipient country. This relation makes China to accept the partnership in the cooperation process. The reason why the concepts of “donor” and “recipient” are used is because of making some comparative analyses in historical perspective.

The new sensibility that China encounters is economic consideration which may offer advantages for both China and the “partner” country. These considerations include seeking new markets since China has growing potential and needs potential to growth. Reducing in productivity, growth and development in China may cause slowdown in its region. Hence, China has to increase its sources to grow (Davies, 2008: 4). This dual relation between growth and resources is due to the need of new markets. For this reason, China prefers the regions which have difficulties on their development. One of the most advantageous feature that China has helps China to integrate easily especially in African continent. This feature is that China does not consider the principle of conditionality as the West does. It makes China prominent figure firstly in African continent and the East Asia region. The other major advantage is China’s non-intervention principle. With the help of this principle, the countries which receive aid are more prone to cooperate with China. The last advantage shaping China’s effective influence on partner countries is not to have democratization targets in recipient countries. While these advantages increase the China’s penetration, it has also some risks. China does not postulate any

conditionality such as democratization, so the possibility to deliver aid to rogue states increases. Besides the not intervention to corruption, the already corrupted states may get worse (Brautigam, 2008: 5).

By the main principles that China adopts, the way of delivering aid also shows the professionalism of China on this issue. The mechanism that clusters the types of aids and projects functions properly. Since China offers wide range of in kind and in cash aid (McCormick, 2008: 73-92). This shows that the logic behind the mechanism fits to the implementations of aid. For all these reasons, both structural and institutional mechanisms need to be functioned properly. However, the banks which are both organizes the commercial relations between China and the partner country and give credits to traders may have negative impacts on the accountability of Chinese aid system. Somehow pragmatic approach of China to development aid may also damage the mentality of "helping the poor". There are some countries who report OECD even if they are not members of DAC. Non-DAC countries may also report to OECD, however China is not one of these countries. For the transparency of the projects and aid programs, the statistical data needs to be published. Otherwise the credibility of China in development aid scene may decrease.

The other issue can be accepted both as a good mark and debated issue: trade-aid. Stressing openly its aid as a trade relation, China holds an honest position. This approach is prestigious in some ways such as accountability and reliability. The other countries which cannot adopt a manner such this may also enhance development cooperation or partnerships via trade relations. At this point, implementing this policy and explaining it as a strategy or policy is advantageous for China. The

underlying factor which pushes China to behave in this way is the understanding of “mutual benefit” (Li, 2007: 78- 79). According to some scholars, this understanding may block the development target in partner country. However, it may also help the partner country to utilize its resources in a good way. This debatable issue is more prone to be a positive aspect for China.

Conclusion

Since all the cooperation and partnerships are not accepted as “aid” in China, the numerical statistics may change. However in this study, all the monetary and non-monetary aid are accepted as development aid since it is believed that any cooperation which helps the development of a second country can be accepted as aid because there is a need situation. Less developed countries always need to cooperate or receive aid from more developed countries. China cares a lot of country both in its region and in the other continents with the understanding of mutual benefit. As my opinion when benefit goes to the both partners, it is almost impossible to call it as one partner’s “interests”. Because when there is needer, it is the most important point to satisfy one’s need. The needs of country which is developed cannot be same as the needs of an underdeveloped or a developing country.

REFERENCES

- BINDER, Andrea, Meier, Claudia and Steets, Julia (2010), *Humanitarian Aid: Truly Universal? A Mapping Study of Non-Western Donors*, Research Paper No:12, Global Public Policy Institute, pp.1-41.
- BRAUTIGAM, Deborah (2008), “China’s African Aid: Transatlantic Challenges”, *GMF Report*, pp.1-32.

Urcan, *The Standing of China in International Development Aid Field and China's Uniqueness*

BRAUTIGAM, Deborah (2011), "Aid with Chinese Characteristics: Chinese Foreign Aid and development finance meet the OECD-DAC Regime", *Journal of International Development*, Vol: 23, Iss: 5, pp. 752-764.

CHIN, T. Gregory and FROLIC, B. Michael (2007), "Emerging Donors in International Development Aid- The China Case", *PBDD*, pp.1-22.

DAVIES, Martyn (2008), *How China delivers development aid to Africa*, Centre for Chinese Studies, Beijing.

FENNY, Simon and CLARKE, Matthew (2008), "Achieving the Millennium Development Goals in the Asia- Pacific Region: The role of International Aid", *Asia Pacific Viewpoint*, Vol: 49, No:2, pp.198-212.

GABAS, Jean Jacques (2009), "Emerging Countries and International Cooperation", in *The Emerging States. The Wellspring of a New World Order*, pp. 197-208.

LENGAUER, Sara (2011), "China's Foreign Aid Policy: Motive and Method", *Centre for East-West Cultural and Economic Studies*, Vol:9, Iss:2, pp.35-81.

LÌ, Anshan (2007), "China and Africa: Policy and Challenges", *China Security*, Vol:3, Iss:3, pp.69-93.

MCCORMICK, Dorothy (2008), "China & India as Africa's New Donors: The Impact of Aid on Development", *Review of African Political Economy*, Vol:35, Iss:115, pp. 73-92.

ELECTRONIC REFERENCES

CABRIA, Nicola (2013), *Does China Plan and Evaluate Foreign Aid Projects Like Traditional Donors?*, Stellenbosch University, available at: http://www0.sun.ac.za/ccs/wp-content/uploads/2013/12/CCS_DP_Chinese_Foreign_Aid_Cabria_2013_ONLINE_and_PRINT.pdf, (Accessed: 25.12.2017).

CHINA WHITE PAPER (2014), *China's Foreign Aid- 2014*, available at

Urcan, *The Standing of China in International Development Aid Field and China's Uniqueness*

http://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7209074.htm, (Accessed: 25.12.2017).

DEFRAIGNE, Jean- Christophe and BELLOGOLI, Serena (2012, June 28), "Ties between business and aid programs in Africa- A comparative analysis between the European and the Chinese", *EBHA Conference*, , 2010, August 26-28, Glasgow, pp. 1-33. Available at http://pairault.fr/sinaf/doc_importes/detb.pdf, (Accessed: 28.12.2017).

ECOSOC (2008), *Background Study for the Development Cooperation Forum: Trends in South- South and Triangular Development Cooperation*, pp. 1-54, available at: http://www.un.org/en/ecosoc/docs/pdfs/south-south_cooperation.pdf, (Accessed: 27.12.2017).

KOBAYASHI, Takaaki (2008), "Evolution of China's Aid Policy", *JBIC Institute*, pp.1-56, available at: https://www.jica.go.jp/jica-ri/IFIC_and_JBICI-Studies/jica-ri/english/publication/archives/jbic/report/working/pdf/wp27_e.pdf, (Accessed: 27.12.2017).

MFA of the PRC, *China's Initiation of the Five Principles of Peaceful Co-Existence*, available at: http://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/ziliao_665539/3602_665543/3604_665547/t18053.shtml, (Accessed: 26.12.2017).

OECD, *China's Development Cooperation*, available at <http://www.oecd.org/dac/dac-global-relations/chinas-development-co-operation.htm>, (Accessed: 26.12.2017).

RAMO, Joshua Cooper, "The Beijing Consensus", *The Foreign Policy Centre*, available at: <http://www.xuanju.org/uploadfile/200909/20090918021638239.pdf>, (Accessed: 26.12.2017).

UN, *Millennium Development Goals*, available at: <http://www.un.org/millenniumgoals/>, (Accessed: 26.12.2017)

YAYIN TANITIMI / BOOK REVIEW

ARİF DİRLİK'İN TÜRKÇE'YE ÇEVİRİLMEMİŞ KİTAPLARI

Ulaş Başar GEZGİN*

Öz: Bu derleme ve çeviri çalışmasında Arif Dirlik'in Türkçe'ye çevrilmemiş 21 kitabı için tanıtım paragraflarıyla içindekiler sayfalarının çevirileri yer almaktadır.¹ Çalışmada Arif Dirlik'in bu kitaplarının Türkiyeli okurlara tanıtılması ve yayınevlerini bilgilendirerek bu yapıtların en azından bir bölümünün Türkçe'ye çevrilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Metinde görüleceği üzere, Arif Dirlik'in yapıtlarının içeriği ve kapsamı çok geniş bilgi alanlarına karşılık gelmektedir. Dirlik'in burada tanıtılan kitaplarının ilgili akademisyenlerin yeni araştırmaları için kalkış noktası olması umulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Arif Dirlik Külliyyatı, Çinbilim, Çin araştırmaları, Dirlik, Disiplinlerarası Çalışmalar, Düşünce Tarihi

Books Not Translated into Turkish of Arif Dirlik

Abstract: In this work of compilation and translation, introductory paragraphs and table of contents pages of Arif Dirlik's 21 books that are yet to be translated into Turkish are presented. This work aims to introduce Arif Dirlik's books to Turkish readers and to contribute towards publication of some of these works in Turkish by informing the publishers. As seen in the text, the content and coverage of Arif Dirlik's summa correspond to diverse areas of knowledge. It is hoped that Dirlik's books that are introduced here would be a springing board for the academics in the field for their new research studies.

* Prof. Dr., Duy Tan Üniversitesi, Vietnam, ulasbasar@gmail.com; *Gönderim tarihi: 20.12.2017, Kabul Tarihi: 25.12.2017*

¹ Arif Dirlik'in düşünsel portresi için bkz. GEZGİN, Ulaş Başar (2018), "Arif Dirlik (1940-2017): Marksist Bir Düşün İnsanı İçin Bir Portre Denemesi", *Bilim ve Gelecek Dergisi*, Ocak 2018 sayısı.

Keywords: Arif Dirlik's Summa, Sinology, Chinese Studies, Dirlik, Inter-Disciplinary Studies, History of Ideas.

Giriş

Bu tanıtım yazısı çeşitli kitap ve internet sitelerinden alıntılar yapılarak hazırlanmıştır. Alıntı yapılan siteler dipnotlarda gösterilmiştir. Bu yazılar Türk okurlar ve ilgilenebilecek yayıncılar için Türkçe 'ye çevrilmiştir. Ayrıca, her bir kitabın içindekiler bölümü daha iyi bir fikir vermesi için çeşitli sitelerden ve kütüphane sayfalarından derlenip çevrilmiştir. Bunlar dışında Arif Dirlik'in şu kitapları Çin'deki kitapçılarının raflarında yer almaktadır: *Quanqiu xiandaixing zhi chuang: Shehui kexue wenji (Windows on Global Modernity: Social Scientific Essays)*, tr. by Lian Xu, Zhang Wenbo and Yang Deai (Beijing: Zhishi chanquan chuban she, 2013); *Quanqiu xiandaixing: quanqiu ziben zhuyi shidaide xiandaixing*(Chinese tr: *Global Modernity: Modernity in the Age of Global Capitalism, with an additional chapter: "Revisioning Modernity: Modernity in Eurasian Perspective"*), tr. Hu Daping and Fu Qingsong (Nanjing: Nanjing University Press, 2012) ; *Wuzhengfu zhuyi yu Zhongguo geming (Chinese translation of Anarchism in the Chinese Revolution)* (Guilin: Guangxi shifan daxue chubanshe, 2006); *Lishi yu Geming: Zhongguo Makesi zhuyi lishixuede qiuyan, 1919-1937 (Chinese tr. of Revolution and History: Origins of Marxist Historiography in China, 1919-1937)*, tr. By Weng Hekai (Nanjing: Jiangsu People's Publishing Press, 2005) ; *Kuaguo ziben shidaide houzhimin piping (Postcolonial Criticism in the Age of Transnational Capital)*, ed. and tr. by Wang Ning (Beijing: Beijing University Press, 2004)[in Chinese]; *Hougeming fenwei (The Post-Revolutionary Aura)*, [A collection of Essays by Arif Dirlik, ed. By Wang Ning](Beijing: Chinese Social Sciences Press, "The Intellectuals' Library," 1999).

THE ORIGINS OF CHINESE COMMUNISM (1989)**[ÇİN KOMÜNİZMİNİN KÖKENLERİ]**

Bu kitap Mao'nun ölümünden sonra kamuya açılan arşivlik malzeme hazinesine dayanarak Çin'e Marksizm'in girişinin ve ülkedeki zaferinin revizyonist ² bir anlatımını sunuyor. Dirlik, 1919'da, 4 Mayıs Hareketi'nin başlangıcında anarşizmin devrimciler ve aydınlar arasında [en] yaygın ideoloji olduğunu ve Marksizm'in neredeyse hiç bilinmediğini gösteriyor. Ancak, 3 Çin Komünist Partisi [yalnızca] 3 yıl sonra, Sol'un tartışmasız lideri olarak ortaya çıkacaktı. Dirlik, Çin komünizminin yerli kökenlerine ilişkin uzun süredir kabul gören görüşleri komünist düşüncenin ve örgütlenmenin köktenci çevrelere Komintern tarafından getirildiğini tartışmak üzere tartışma konusu yapıyor. Çinli köktenciler, Komintern'in yardımı olmadan komünizme yönelmeyecek olsa da, Dirlik, Marksist ideolojinin dışarıdan getirildiğinden [bu nedenle] kolaylıkla yaygınlık kazandığı biçiminde bir sonuca varıyor. Bu kitap, Çin tarihi ve siyaseti, Asya çalışmaları, Marksizm ve karşılaştırmalı komünizm araştırmacıları için olmazsa olmaz olduğunu [kısa sürede] kanıtlayacak .³

İçindekiler

1. Bakış Açıları ve Algılar: 4 Mayıs Sosyalizmi ve Çin'de Komünizmin Kökenleri

Ana Bölüm I. Çinli Köktenciler ve Rusya'da Ekim Devrimi

2. Algılanan Devrim: Çinliler Gözüyle Ekim Devrimi
3. Çin'de Ekim Devrimi ve Marksizm: Li Dazhao Örneği

Ana Bölüm II. 4 Mayıs Düşüncesi'nde Aydınlanmadan Sosyalizme. Köktenci Aydınlar, Emek ve Toplumsal Köktencilik

² Farklı bir bakış anlamında revizyonist, Sovyetçi ya da Brejnev'ci anlamında değil.

³ Bkz. <http://www.oupcanada.com/catalog/9780195054545.html> <erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

4. Toplumsal Bilinç ve Sosyalizm: 4 Mayıs Düşüncesinde Sınıf, Toplum ve Toplumsal Devrim
5. Köktenci Kültür ve Toplumsal Eylemlilik: 4 Mayıs Köktencilğinde Anarşizm
6. Sınıfın Dili: 4 Mayıs Sosyalizminde Marksizm
7. Devletçi Kararlar: Sınıf Mücadelesiz Sınıf Siyaseti

Ana Bölüm III. Araştırma Grubundan Siyasal Hücreye: Çin Komünizminin Kökenlerindeki İdeoloji ve Örgütlenme

8. Yol Ayrımındaki 4 Mayıs Köktencilği: Araştırma Grupları, Komünler ve Toplumsal Devrim İçin Arayışlar
9. Komintern ve Çin'de Komünizmin Örgütlenmesi
10. Yol Ayrımı: Komünizmin İdeolojik Olarak Ortaya Çıkışı
11. Geleceğe Giden Yolaklar: Komünist Örgütlenme ve Marksist İdeoloji⁴

MARXISM AND THE CHINESE EXPERIENCE: ISSUES IN CONTEMPORARY CHINESE SOCIALISM (STUDIES ON CONTEMPORARY CHINA) (1989)⁵

[MARKSİZM VE ÇİN DENEYİMİ: ÇAĞCIL ÇİN SOSYALİZMİNE İLİŞKİN KONULAR (ÇAĞCIL ÇİN İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR)]

Bu makaleler Kültür Devrimi'ne yönelik reddiyenin Çin sosyalizmi ve Mao Zedong'un mirası üzerinde olduğu kadar Mao'nun ardıllarının sosyalizme verdiği yeni tanım ve yönün anlamı üzerindeki yansımalarını ele alıyor. Konular, bir sosyalist toplumsal değişim sorunsalı içerisinde kavramsal tutarlılık sağlamak üzere seçiliyor. Antropoloji, sanat tarihi, ekonomi, tarih, yazın ve siyaseti temsil edecek biçimdeki çeşitli sorgulamalar iki katmanlı bir yöne -Çin için sosyalizmin anlamı ve Çin sosyalizminin küresel bir görüngü olarak sosyalizm için anlamına işaret ediyor: Soyut anlamıyla bir 'anlam' değil [burada söz konusu olan], onun yerine siyasal ideolojik etkinlik

⁴ Bkz. <https://vufind.carli.illinois.edu/all/vf-tiu/Record/901261/TOC><erişim: 08/01/2018>

⁵ Eş-editör

sürecinde oluşturulma biçimine ilişkin – ki bu Çin'in kendi içindeki toplumsal ilişkileri ve Çin'in dünyayla olan ilişkisini anlaşılır kılıyor ve tanımlıyor.⁶

İçindekiler

Ana Bölüm I. Giriş

1. Siyaset, Araştırma ve Çin Sosyalizmi / Arif Dirlik ve Maurice Meisner
2. Devrimci Hegemonya ve Devrimin Dili: Şimdiki Zamanla Gelecek Arasındaki Çin Sosyalizmi / Arif Dirlik

Ana Bölüm II. Politik Ekonomi

3. Mao Zedong ve Çin'in Gelişiminin Politik Ekonomisi / Mark Selden
4. Sosyalizmde Üretimin Örgütlenmesi Üzerine / Peter Schran
5. Marx, Mao ve Deng'den Tarihte İş Bölümü Üzerine / Maurice Meisner
6. Mao, Bilim, Teknoloji ve İnsanlık / Bill Brugger
7. Sosyalizm ve Ekonomik Gelişim: Çin'de Birikimin Siyaseti / Penelope B. Prime
8. İşçi Sınıfının Yeniden Yapılandırılması: Mao Sonrası Çin'de Emek Reformu / Gordon White

Ana Bölüm III. Toplumsal İlişkiler, Siyasal İktidar ve Kültür

9. Çin'in Leninist Devletinin Demokratikleşmesini Kuramsallaştırmak / Edward Friedman.
10. Devrimci ve Sosyalist Çin'de Yapısal Değişim ve Toplum Yararının Siyasal Olarak Dile Getirilişi / Marc Blecher
11. Zenginlik ve Karşı Zenginlik: Mao Sonrası Çin'inde Varlığa İlişkin Ahlaksal Söylem / Ann Anagnost
12. Hegemonya ve Üretkenlik: Mao Sonrası Çin'inde İşçiler / Lisa Rofel
13. Çin'de Minik Tavuklar: Kadınlar Üstüne Çeşitli Düşünceler / Marilyn Young
14. Feminist İnsancılık: Zhang Jie'nin Yazılarında Sosyalizm ve Yeni-Feminizm/ Roxann Prazniak

⁶ Bkz. <https://www.abebooks.com/9780873325462/Marxism-Chinese-Experience-Issues-Contemporary-087332546X/plp><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

15. Astrofizikçi Fang Lizhi'nin Ağzı: Küresel Bir Bağlamda Çinli Aydınlar / Richard C. Kraus

16. Praksis ve Öz Arasında: Çin Devrimi'ndeki Kültürel Dışavurum Arayışı / Ted Hutters

Ana Bölüm IV. Sonuçlar

17. Çin Sosyalizminin Köktencilikten Arındırılması / Maurice Meisner

18. Post-sosyalizm?: "Çinli Nitelikli Sosyalizm" Üstüne Düşünceler / Arif Dirlik.⁷

REVOLUTION AND HISTORY: ORIGINS OF MARXIST HISTORIOGRAPHY IN CHINA 1919-1937 (1990)

[DEVİRİM VE TARİH: ÇİN'DE MARKSİST TARİHYAZIMININ KÖKENLERİ 1919-1937]

'Devrim ve Tarih'te Arif Dirlik, Marksist düşüncelerin Çin düşünsel çevrelerinde ilk dolaşıma girdiği dönemde tarihin materyalist olarak kavramsallaştırılmasının Çin tarihi çözümlemelerine uygulanmasını inceliyor. İleri sürdüğü iddia, görüşlerini 1949 sonrasında yazılanlara dayandıran araştırmacıların Marksist tarihyazımına ilişkin erken dönem yorumlarına dair soru işaretleri uyandırıyor.⁸

İçindekiler

Önsöz

Ana Bölüm I. Giriş

1. Sorun

2. Bağlam

Ana Bölüm II. Toplumsal Tarih Tartışması ve Çin Tarihinin Marksist Açından Çözümlemesi

3. Devrim ve Toplumsal Çözümleme

4. Çin Tarihinde Derebeylik

⁷ Bkz. <https://libweb.grinnell.edu/vufind/Record/.b13952389/TOC><erişim: 08/01/2018>

⁸ Bkz. <https://www.ucpress.edu/book.php?isbn=9780520067578><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

5. Kuo Mo-Jo ve Çin Tarihinde Kölelik

6. Çin Tarihinin Dönemlendirilmesi

Ana Bölüm III. Sonuç

7. Devrim, Marksizm ve Çin Tarihi

8. Sonsöz: Toplumsal Değişim ve Tarih⁹

ANARCHISM IN THE CHINESE REVOLUTION (1991)

[ÇİN DEVRİMİ'NDE ANARŞİZM]

Arif Dirlik'in son yapıtı, 20. yüzyıl Çin köktencilğine ilişkin revizyonist¹⁰ bir bakış açısı sunuyor. Anarşizm tarihinin Çin köktencilğinin temel izleklerini anlamak için olmazsa olmaz olduğunu ileri sürüyor. Anarşizm, bugün Çin'de sosyalist hareketler tarihi içerisindeki bir demokratik ülkeler kaynağı olarak özellikle önemlidir.

Dirlik, bu alanda bir Batı dilinde var olan tek kapsamlı tarihi oluşturmak üzere son araştırmalara ve daha yalnızca geçen onyılıda erişime açılan tarihsel malzemelere dayanıyor. Devrimci söyleme yönelik anarşist katkıyı vurguluyor ve bu izleği hem anarşist polemiklerin hem de toplumsal pratiğin ayrıntılı bir çözümlemesiyle aydınlatıyor. Çin devriminin değişen koşulları [en] yakın bağlamı sağlıyor ancak yazar bu çalışma boyunca Çin anarşizmini bir yandan da dünya anarşizmi ile bağlantılı olarak inceliyor.¹¹

İçindekiler

1. Giriş

Ana Bölüm I. Kökenler

⁹Bkz. <https://books.google.com.vn/books?id=AXJ3AQAACAAJ&lpg=PP7&pg=PP7#v=onepage&q&f=false><erişim: 08/01/2018>

¹⁰ Bkz. ilgili dipnot.

¹¹ Bkz. <https://www.ucpress.edu/book.php?isbn=9780520082649><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

2. Çin Sosyalist Düşüncesinde Sosyalizm ve Kapitalizm: Kökenler
3. Erken Dönem Çin Marksist Düşüncesinde Ulusal Gelişim ve Toplumsal Devrim

Ana Bölüm II. Marksizm'i Çinlileştirmek: Mao Zedong

4. Mao Zedong ve "Çin Marksizmi"
5. Mao Zedong Düşüncesinde Modernizm ve Modernizm Karşıtlığı
6. Marksist Devrimci Bilincin Zorlandığı Yer: Mao Zedong, Antonio Gramsci ve Marksist Devrimci Kuramın Yeniden Formüleştirilmesi

Ana Bölüm III. Tarihsel Bir Bakışla Kültür Devrimi:

7. Şimdiki Zamanla Gelecek Arasındaki Çin Sosyalizmi
8. İki Kültür Devrimi: Küresel Kapitalizm Açısından Çin Kültür Devrimi
9. Tarihteki ve Bellekteki Devrim: Tarihsel Açından Kültür Devrimi Siyaseti

Ana Bölüm IV. Devrimden Sonra:

10. Post-Sosyalizm?: "Çinli Nitelikli Sosyalizm" Üstüne Düşünceler
11. Küresel Sermaye Çağında Geriye Bakmak: Üçüncü Dünya Kültürel Eleştirisindeki Tarih Üstüne Düşünceler
12. Pazarlar, Kültür, İktidar: Çin'de 'İkinci Bir Kültür Devrimi'nin Oluşumu¹²

¹² Bkz. <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/ecip057/2005003075.html><erişim: 08/01/2018>

SCHOOLS INTO FIELDS AND FACTORIES: ANARCHISTS, THE GUOMINDANG, AND THE NATIONAL LABOR UNIVERSITY IN SHANGHAI, 1927-1932 (1991)¹³

[OKULLAR TARLALARA VE FABRİKALARA: ANARŞİSTLER, GUOMİNDANG VE ŞANGHAY ULUSAL EMEK ÜNİVERSİTESİ, 1927-1932]

İki önde gelen çağdaş Çin tarihi araştırmacısının ortak emeği olan bu çalışmada, Ming K. Chan ve Arif Dirlik, kısa bir ömrü olmuş olan Şanghay Ulusal Emek Üniversitesi'nin nasıl bir yandan zamanının devrimci ilgilerinin bir yansıması olması bir yandan da eğitimde gelecek köktenci deneyler için bir sıçrama tahtası niteliği kazanması sürecini araştırıyor.

Varlığının ilk beş yılında Emek Üniversitesi, yüzyılın ilk onyılında anarşistler tarafından geliştirilip 1920'lerde çeşitli devrimci gruplar tarafından da benimsenen, öğrenen emek ülküsünün 20. yüzyıl Çin'indeki en etkileyici kurumsal ete kemiğe bürünüşüydü. Bu ayrıntılı çalışma, Emek Üniversitesi'ni onu esinleyen anarşist toplumsal ülküler ve devrimci deneyler bağlamında da Avrupa'daki emek eğitimi içerisinde Emek Üniversitesi kurucularının kendilerine örnek aldıkları karşılaştırılabilir sosyalist deneyler gibi geniş bir bağlam içerisinde yerli yerine oturtuyor. Yazarlar, üniversitenin yapısı ve işleyişine ilişkin incelemelerinde üniversitenin eğitim kadrosu, müfredatı, fiziksel ortamı ve tarihini sunarak kurumsal ve düşünsel tarih bakışını bu alana getirmiş oluyorlar.¹⁴

İçindekiler

1. Giriş
2. Çin Devrimci Söyleminde Anarşizm ve Öğrenen Emek Ülküsü

¹³ Eş-yazar.

¹⁴ Bkz. <https://www.dukeupress.edu/schools-into-fields-and-factories><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

3. Anarşistler ve Guomindang: Emek Üniversitesi'nin Kuruluşu ve Amaçları
4. Emek Üniversitesinin Yapısı: Fiziksel Ortam ve Müfredat
5. Emek Üniversitesi Eğitim Kadrosu ve Araştırmacılığı
6. Laoda Öğrencileri, Örgütlenme, Yerleşke Yaşamı ve Siyaset
7. Emek Eğitimi Programları ve Dışarıya Yönelik Etkinlikler
8. Laoda'nın Siyaseti, Mali Durumu ve Çöküşü
9. Günümüzden Geriye Bakıldığında¹⁵

AFTER THE REVOLUTION: WAKING TO GLOBAL CAPITALISM (1994)

[DEVİRİMDEN SONRA: KÜRESEL KAPİTALİZME UYANMAK]

Arif Dirlik, yükselen ulus-aşırı ekonomiler ve sosyalist devletlerin çöküşü bağlamında Marksist düşüncenin temel öncüllerini ve eleştirilerini ele alıyor.¹⁶

ASIA/PACIFIC AS SPACE OF CULTURAL PRODUCTION (1995)¹⁷

[BİR KÜLTÜREL ÜRETİM UZAMI OLARAK ASYA-PASİFİK]

Avro-Amerikalı tüketim için uzun süredir büyük bir fantezi kaynağı olan ve Avro-Amerikalı üretimin gelişimi için deneme yanılma tahtası olan Pasifik, Batı tarafından her zaman tek-boyutlu ve kültürel olarak tekparçaymış gibi yanlış temsil ediliyor. Asya-Pasifik bölgesi, jeo-politik düşüncede öne çıkan bir yer işgal etse de, bölge dışındaki okurların Pasifik ve Asya halklarının direngen topluluklarıyla ve kültürleriyle ilgili olarak

¹⁵Bkz. <https://books.google.com.vn/books?id=OOAQq7ilXikC&lpq=PP15&pg=PP15#v=onepage&q&f=false> <erişim: 08/01/2018>

¹⁶ Bkz. <https://www.barnesandnoble.com/w/after-the-revolution-arif-dirlik/1103814011> <erişim: 08/01/2018>

Bu kitapla ilgili erişilebilir bilgiler oldukça eksik.

¹⁷ Eş editör. <erişim: 08/01/2018>

okuyabileceği çok az şey var. 'Bir Kültürel Üretim Uzamı Olarak Asya-Pasifik' çeşitli yerli kültürlerin Asya-Pasifik'i kendi kültürel üretimleri için bir uzam olarak yeniden düşünme [amaçlı] çabalarını gözler önüne sererek bu boşluğu dolduruyor.

Yeni Zelanda'dan Japonya'ya, Tayvan'dan Hawaii'ye, bu yenilikçi kitap, uluslar-aşırı kapitalizmin kültürel kendine mal etmelerine özerk yerel kimliklerini ve yer ve topluluk karşı-tarihlerini oluşturarak direnen önde gelen Asya-Pasifikli yazarların denemelerini, şiirlerini ve anılarını sunuyor. Ek olarak, çeşitli coğrafyalara ve disiplinlere uzanan kültürel eleştiriler, Pasifik'in Avro-Amerika'nın bir fantezi alanı olarak kalmasını sağlayan temsilleri -özellikle filmlerdeki ve romanlardakileri- yapışökümüne uğrattıyor.

Bu yazı derlemesi, Pasifik'i bir cennet ya da devasa bir boşluk yerine, yaşayan, direnen insanların uzun bir hegemonya ve direniş tarihi boyunca çağdaş kimliklerini oluşturdukları bir yer olarak gören yeni bir Asya-Pasifik algısı sunuyor. 'Bir Kültürel Üretim Uzamı Olarak Asya-Pasifik' Asya-Pasifik bölgesine ilgi duyan okurlara ve Asya, Amerika, Pasifik, sömürgecilik sonrası çalışmaları ve kültürel çalışmalar alanlarındaki araştırmacılar için büyük ilgi uyandıracak. (Yukarıdaki notun aynısı geçerli)

İçindekiler

Giriş: Bir Kültürel Üretim Uzamı Olarak Asya-Pasifik / Rob Wilson and Arif Dirlik

Eşleştirmeler

Amerikalı Pasifik İmgisinin Temelleri / M. Consuelo León

Pasifik Kıyısı Söylemi: Soğuk Savaş'ın Son Döneminde A.B.D. Küresel Düşlemi / Christopher L. Connery

Güney Pasifik'te Kimyasal Silahlar Söylemi / William A. Callahan and Steve Olive

Pasifik'in Suyunu Çekmek / Lawson Fusao Inada

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Bellek / Lawson Fusao Inada

Tersine Çevirmek / Lawson Fusao Inada

Adalar Denizimiz / Epeli Hau'ofa

Hareketler

Kutsal Yerler ve Kent: Kentsel Yerlilik, Belirsizlik ve Modernlik
/ John Fielder

Kimlik Siyasetinden Alternatif Bir Kültürel Siyasete: Tayvan'ın
En Eski Yerleşimcilerinin Sistemik Olmayan Hareketleri
Üzerine / Chiu Yen Liang (Fred)

Geçmişler ve Gelecekler

Kültürel İnşa ve Yerli Ulusalılığı: Hawaii Cephesi Raporu /
Jeffrey Tobin

Hawai'i / Haunani-Kay Trask

Bana Göre Anakara / Joseph P. Balaz

Kurmaca Olarak Çocukluk / Subramani

Kenzaburo Oe İçin 3 Şiir / Albert Wendt

Yerli Pasifiği Boyunca Okumalar: Patricia Grace'in 'Potiki'si,
Bir İnceleme / Miriam Fuchs

Son Cephe: Keri Hulme'un 'Kemik İnsanlar'ında Sömürgecilik
Sonrası Gelecek Anıları / Chris Bongie

747 Şiiri / Terese Svoboda

Küçük Saz Ev / Terese Svoboda

Akıntılar

Bu Adalarda Düşleme Olanağı / Tsushima Yuko (çeviri:
Geraldine Harcourt; giriş: Masao Miyoshi)

Güneş İmparatorluğu'nda Düşlemeler: Asya'da Kitle Kültürü
/ Leo Ching

Hong Kong Göçmeni ve Kent Manzarası: Pasifik Kıyı
Başkentliğinde Ulusaşırı Çokkültürcülüğü Biçimlendirmek /
Katharyne Mitchell

Postmodernizm ve Amerikalı Kültürel Fark: Gönderiler,
Gizem Treni ve Japon Yönetim Sanatı / Thomas Carmichael

Amerika'nın Hiroşiması, Hiroşima'nın Amerikası / Peter
Schwenger and John Whittier Treat

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Olap'ın Kanosunun Çekilmesi / çeviri: Theophil Saret Ruoney¹⁸

CRITICAL PERSPECTIVES ON MAO ZEDONG'S THOUGHT (1997)¹⁹

[MAO ZEDONG DÜŞÜNÇESİNE ELEŞTİREL BAKIŞLAR]

Geçen onyılıda uluslararası komünist dünyada yaşanan dramatik gelişmeler, Mao düşüncesinin eleştirel bir sol bakış açısıyla değerlendirilmesini acil bir görev durumuna getirdi. 'Mao Zedong Düşüncesine Eleştirel Bakışlar', bir yandan Çin çalışmaları alanındaki tutucu bakışların baskınlığına itiraz ederek bir yandan da sol araştırmacılığın söylem özelliklerine ilişkin kavramlardan ve biçimlerden güç alan alternatif inşa çabalarını sunarak bu görevi üstleniyor.

Kitapta, çeşitli disiplinlerden gelme üst düzeyde nitelikli araştırmacılar, genel olarak Marksizm'deki ve özel olarak Çin Marksizmi'ndeki Mao sonrası dönemi gelişmeleri ışığında Mao Zedong düşüncesine yönelik eleştirel bir değerlendirme sunuyorlar. Kavramsal olarak, bu denemeler, Mao'nun Marksizmi'ni bir 3. dünya devrimci Marksizmi olarak değerlendirmek gibi ortak bir zemini paylaşıyorlar ve bunlar genel olarak iki kategori altında toplanabilirler: Mao Zedong düşüncesinin Marksist gelenekle ilişkisi ve Mao Zedong düşüncesinin 3. Dünya devrimci söylemi içerisindeki yeri. Bu kitabın en geniş anlamdaki amacı, bir Avrupa tarihsel deneyimi ürünü olan Marksizm ile onun kapitalizmin küreselleşmesiyle birlikte küresel genişlemesi arasındaki ilişkiyi incelemek biçimindedir.

¹⁸ Bkz. <https://www.dukeupress.edu/asia-pacific-as-space-of-cultural-production><erişim: 08/01/2018>

¹⁹ Eş editör.

Ele aldığı izlekler ve katkı sunan araştırmacıların kapsama alanı genişliği açısından çok önemli olan bu kitap, Çin, Marksizm ve 3. Dünya devrimci hareketleri konularında araştırma yapanlar arasında ilgi uyandıracaktır. Çin'in hızlı ekonomik gelişimi ve dünya ekonomik evresinde en etkili aktör olarak yükselişi düşünüldüğünde, bu kitabın genel olarak her kesimden eğitilmiş okurlara ilginç geleceğini rahatlıkla söyleyebiliriz.²⁰

İçindekiler

1. Mao Zedong Düşüncesi ve Eleştirel Araştırmalar / Paul Healy and Nick Knight
2. Yeşil Siyaset Çağında Mao ve Kadın Sorunu: Kimi Eleştirel Düşünceler / Roxann Prazniak
3. Mao Zedong Düşüncesinde Modernizm ve Modernizm Karşıtlığı / Arif Dirlik
4. Mao Zedong Düşüncesinde Eytışimsel Materyalizm Yasaları: "Ortodoksluk" Sorunu / Nick Knight
5. Marksist Ortodoksluğun En İyi Örneği: Mao Zedong'dan Toplumsal Oluşum ve Toplumsal Değişim Üstüne / Paul Healy
6. Mao, Marx, Politik Ekonomi ve Çin Devrimi: Güzel Sorular, Yetersiz Yanıtlar / Richard Levy
7. Çin Komünist Partisi Tarihinde Stalincilik / Maurice Meisner
8. Sonsuzun Özeti: Mao Zedong Felsefesinde Siyasal Amacın Uygulamaya Dökülmesi / Richard Johnson
9. Mao ve Althusser'in Mirası: Eytışim, Alternatif Modernlik ve Kültür Devrimi Sorunsalları / Liu Kang.
10. And Dağları'ndaki Maoizm: Peru Komünist Partisi-Aydınlık Yol ve Tarihin Reddi / Orin Starn
11. Hint Maoizmi: Naxalbari'nin Önemi / Sanjay Seth
12. Ejderha Tohumları: Vietnam'da Maoist Modelin Etkileri / William J. Duiker -

²⁰ Bkz. <https://www.amazon.com/Critical-Perspectives-Mao-Zedongs-Thought/dp/1573925977><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

13. Mao Zedong ve Savaş Sonrası Japon Solu / J. Victor Koschmann

14. Maoizm ve Filipinler Komünist Partisi'nin Gelişimi / Emerita Dionisio Distor.²¹

WHAT IS IN A RIM?: CRITICAL PERSPECTIVES ON THE PACIFIC REGION IDEA (1998)²²

[NE OLA Kİ BİR KIYIDA?: PASİFİK BÖLGESİ DÜŞÜNCESİNE YÖNELİK ELEŞTİREL BAKIŞLAR]

Bu çığır açan, çok disiplinli çalışma, sorgulamadan kabul ettiğimiz 'Asya Pasifik' ve 'Pasifik Kıyısı' gibi terimlere itiraz ediyor. Yazarlar, gizli iktidar ilişkilerini ve bölgenin ideolojik inşalarınınca gizlenen hegemonik mücadeleleri gün yüzüne çıkararak, öve öve bitirilemeyen ekonomik canlanmanın altında yatan insan maliyeti ve ilgili sonuçlar gibi temel çelişkileri ortaya çıkarıyor. Kitap 'Asya Pasifik' düşüncesini değerlendirirken, ilgi odağımızı sermaye ve metalar arasındaki soyut ilişkilerden bölgenin oluşumunda kurucu bir rol oynayan insan etkileşimlerine kaydırıyor. Yazarlar Pasifik'i Pasifik yapanın bölgenin fiziksel sınırları değil tam da bu etkileşimler olduğunu kabul ediyorlar. Bu gözden geçirilmiş ve güncellenmiş baskı, Pasifik'in kavramsallaştırılmasına odaklanan ek yazılar da içeriyor, ülkeler arasındaki etkileşimi daha kapsamlı biçimde ele alıyor ve Pasifik'teki 'Kıyı' tartışmalarının çoğunda sık sık yok sayılan halkların varlığına vurgu yapıyor.²³

İçindekiler

Giriş: Kavram ve Fantezi Olarak Pasifik

²¹Bkz. <http://searchfirst.library.unsw.edu.au/primolibrary/libweb/action/dIDisplay.do?vid=UNSW&docId=dedupmrg1303656&fromSitemap=1&afterPDS=true><erişim: 08/01/2018>

²² Editör.

²³ Bkz. <https://www.amazon.com/What-Rim-Arif-Dirlik/dp/0847684695><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Pasifik Çelişkileri

Asya-Pasifik Düşüncesi: Küresel Bir Yapının İcadındaki Gerçek ve Temsil

Bir Harekete Geçirme Söyleni Olarak Asya-Pasifik / Alexander Woodside

Kıyıcı²⁴ ya da 'Pasifik' Kıyısı Söyleni / Bruce Cumings

Üretimi Yeniden Yapılandırmak: Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması Bağlamında Meksika Makiladoraları ve Doğu Asya'nın Dışsatım İşleme Bölgeleri / Victor M. Castillo ve Ramón de Jesús Ramirez Acosta

Çin'in Asya-Pasifik Ekonomisiyle Hızlanan Bütünleşmesi / Xiangming Chen

Kıyı'ya Uyum Sağlamak: ABD'de Japon Şirketlerinin Sosyal Sorumluluğu / Tomoji Ishi

Küresel Tedarik ve Pasifik Kıyısı'nda Bölgesel İşbölümü / Gary Gereffi

ABD-Doğu Asya İlişkilerinde Pazar Bağımlılığı / Meredith Woo-Cumings

Kıyı'da Dışarıda Olmak Üzerine: "Asya-Pasifik" Düşleminin Etnografik Açıdan Temellendirilmesi / Donald M. Nonini

Asya-Pasifik Topluluğunda Cinsel Ekonomiler / Neferti Xina M. Tadiar

"Türdeş" Bir Durumdaki Azınlıklar: Japonya Örneği / Edward Fowler

ABD ve Fransız Hegemonyasına Karşı Pasifik Adaları'ndan Tepkiler / Glen Alcalay

Asya-Pasifik Bakışıyla Latin Amerika / Evelyn Hu-DeHart

Mavi Hawaii: "Eleştirel Bölgeselcilik" Olarak 'Bamboo Ridge' [Dergisi] / Rob Wilson

Asyalı-Amerikalı Bakışıyla Asya Pasifik / Arif Dirlik²⁵

²⁴ Kıyı Dili anlamında.

²⁵ Bkz. <https://rowman.com/ISBN/9780847684687/What-Is-in-a-Rim?-Critical-Perspectives-on-the-Pacific-Region-Idea><erişim: 08/01/2018> ve <https://library.villanova.edu/Find/Record/412284/TOC><erişim: 08/01/2018>

POSTMODERNISM AND CHINA (2000)²⁶**[POSTMODERNİZM VE ÇİN]**

Geçen onyıllarda, çok az ülke, Çin kadar dönüşüm geçirmiştir. Çin, dinamik olarak büyüyen ekonomisi ve hızla değişen toplumsal yapısıyla, kendi modernleşmesinin doğasını anlama noktasında Batı'ya meydan okumaktadır. Bu kitabın geniş yazar kadrosu, postmodernizmi hem bir küresel dönemlendirme çerçevesi hem de modernlik olarak Batılılaşma'nın katı ideolojisinden kopmanın bir yolu olarak kullanarak, Çin deneyiminin postmodernizmi anlamak için can alıcı olduğunu ileri sürüyor.

Toplamda, bu çalışmalar, yazın, mimari, rak (rock?) müziği ve film gibi özgül görüngülerin sosyalizm sonrasındaki bir toplumdaki yansımalarını sorguluyor. Kimi çalışmalar, Çin'in küresel kapitalizm kültüründeki suç ortaklığını -ve direnişini- konu alıyor. Diğerleri, ulusal kültürü yeniden tanımlama çabaları üstündeki etkilerini günlük yaşamdaki genişletilmiş düşünme özgürlükleri ve ifadeleri anlamında değerlendiriyor. Diğerleri ise, Mao sonrası Çin'inde siyasal toplum üstündeki denetimin hafiflemesini ve piyasanın, tüketim toplumunun, modanın ve nostalji söyleminin ortaya çıkışını tartışmaya açıyor. Yazarlar dünya ölçeğinde postmodernliğin durumunu iyice kavramak için hem Çin postmodernizminin tarihsel eşsizliği için hem de onun özgüllüğünü anlamak üzere sağlam bir noktada duruyorlar. Odak noktası, anakara Çin'i olsa da, kitap, -Çince'de de İngilizce konuşan dünyalarda da- şimdiye dek postmodernlikleri siyasal ve kültürel dinamikleri yerine ekonomik etkinlikleri ve tüketici etkinlikleri ile sınırlı kalmış olan Hong Kong ve Tayvan'daki toplumsal ve kültürel gerçeklikler üstüne önemli gözlemler içeriyor.

²⁶ Eş editör.

'Postmodernizm ve Çin'de 17 çalışma yer alıyor. Kitap postmodernizm ile post-sosyalizmi biraraya getirerek ve Çin'i postmodern olanın kültürünün yalnızca bir tüketicisi değil üreticisi olarak konumlandırarak, küreselleşme, modernlik ve politik ekonomiye yönelik olduğu kadar kültürel çalışmalar ve Asya çalışmalarına yönelik olan eleştirel söylemlere de katkıda bulunuyor.²⁷

İçindekiler

Giriş: Postmodernizm ve Çin, Arif Dirlik

1. Çinli Postmodernliğin Ana Hatlarının Çizilmesi, Wang Ning
2. Dünyada Beijing/Varoluş²⁸ Üzerine: "Postmodernizm", "Küreselleşme" ve Çin'de Ulusaşırı Uzamın Oluşumu, Anthony D. King
3. Tayvan'da Postmodern Yazınsal Söylem ve Güncel Halk Kültürü, Ping-hui Liao
4. Hong Kong, Çin ve Sömürge Sonrasılık Hali Sorunu, Xiaoying Wang
5. Günümüz Çini'nde Popüler Kültür ve Kitlelerin Kültürü, Liu Kang
6. Küresel POSTmodernLEŞME:²⁹ Aydın, Sanatçı ve Çin'in Koşulları, Sheldon Hsiao-peng Lu
7. Siborglaşmak: Günümüz Tayvan'ında Postmodernizm ve Ulusalçılık, Sebastian Hsien-hao Liao
8. Düşlenen Nostalji, Dai Jinhua
9. Gizemli Öteki: Çin Filminde Post-Politika, Chen Xiaoming
10. "Kasığımın Altındaki Yeşil Dumanı Görsün": Çin Rak Müziği Mitolojisi, Jeroen de Kloet
11. Ödünç Alınan Modernlik: Ödünç Bir Yaşamda Tarih ve Konu, Chao-yang Liao
12. Postmodernizm ve Hong Kong Sineması, Evans Chan

²⁷ Bkz. <https://www.dukeupress.edu/postmodernism-and-china-1><erişim: 08/01/2018>

²⁸ Yazar İngilizce'de bir söz oyunu yapmış: Be(ij)ing.

²⁹ Yazar küçük ve büyük harfleri bu biçimde kullanmış.

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

13. Postmodernizm ve 90'ların Çin Romanları, Zhang Yiwu
14. Devrim Sonrası Çini'nde Kadın ve Arzu Söylemi: Chen Ran'ın Derme Çatma Modernizmi, Wendy Larson
15. İstenmeyen Melankoli: Wang Anyi'nin 'Keder Hikayeleri'nde Postmodernlik, Xiaobing Tang
16. Postmodern/Post-Mao-Deng Nereden Nereye:³⁰ Modern Çin'de Tarihsel Öznellik ve Yazınsal Öznellik, Xiaobin Yang
17. Sonsöz: Postmodernizm ve Postsosyalist Toplum – Şimdiki Zamanı Tarihsileştirmek, Xudong Zhang³¹

POSTMODERNITY'S HISTORIES: THE PAST AS LEGACY AND PROJECT (CULTURE AND POLITICS SERIES) (2000)

[POSTMODERNLİĞİN TARİHLERİ: MİRAS VE PROJE OLARAK GEÇMİŞ (KÜLTÜR VE POLİTİKA DİZİSİ)]

Tarihe ilişkin alışlagelmiş çalışmalara yönelik itirazlar, yeni küreselleşme paradigması ve postmodernizm ve post-sömürgecilikle³² bağlantılı olan yeni düşünsel dönüşümler eliyle ortaya çıktı. Bu kitapta önde gelen bir tarihçi olan Arif Dirlik tarihsel araştırma pratiğine ilişkin olarak yeni bir yaklaşım ileri sürüyor. Yalnızca eleştiri yapmanın ötesine geçerek geleneksel

³⁰ Ya da daha serbest bir çeviriyle 'Ne İdi Ne Oldu?'

³¹ Bkz. <https://libweb.grinnell.edu/vufind/Record/.b1404397x/TOC><erişim: 08/01/2018>

³² Post-colonialism için neden post-sömürgecilik karşılığını kullanıyoruz? Çünkü post-kolonyalizm sözü, kavramın sömürgecilikle ilişkisini görünmezleştirip sanki sömürgecilik dışı başka bir kavrama gönderme yapıyormuş gibi yanlış bir izlenim uyandırıyor. Osmanlıcası, 'müstemlekecilik'. İstimlak'tan türetme. O da 'imar'dan türetme. Sömürgeciliğe müstemlekecilik demek de, sömürgecilerin bakış açısından bir çeviri oluyor. Sömürgeci açısından, yaptığı sömürü değil 'imar'dır, kalkındır. Oysa sömürülen açısından yapılan, basbayağı sömürüdür. Ayrıca post-kolonyalizm sözü, sömürgeciliğin bittiğini varsayar ki bu doğru değildir. İyi niyetli ise dikkatsizlikten kaynaklanan bir yanlış kullanım, kötü niyetli ise, ideolojik bir yalandır. Sömürgecilik başka biçimlerde sürmektedir, kesinlikle bitmiş değildir. Bu konudaki çeşitli tartışmalar için bkz. Gezgin, U. B. (2017). Ötekiler Açısından Tarih. Özellikle şu bölümlere bakılabilir:

Yeni Sömürgecilik: Eski Sömürgeciliğin Torunu

Yeni Sömürgecilik Notları: Klasik Sömürgeciliğin Yeni Formları

tarihsel yöntemlerle tarihsel bellek, yerli (tarih?) yazımı, yer-
tabanlı tarih ve küreselleşmiş bir dünyadaki bütünleşme ve
parçalanma biçimindeki ikili sürece vurgu yapan yeni
yaklaşımları birleştiriyor.³³

İçindekiler

1. Grinch Canavarı³⁴ Köktenciligi Nasıl Çaldı: Devrim Sonrası Tarihler
 2. Tarihteki ve Bellekteki Devrimler: Tarihsel Açından Kültür Devrimi Politikaları
 3. Avrupa-merkezcilikten Sonra Tarih [Diye Birşey] Kaldı mı?: Küreselleşme, Post-Sömürgecilik ve Tarihin Reddi
 4. Kuram, Tarih, Kültür: 20. Yüzyıl Çin'inde Kültürel Kimlik ve Kuram Siyaseti
 5. Ashis Nandy'yi Okumak: Geçmişin Dönüşü ya da Öç Duygusuyla Dolu Bir Modernlik
 6. Küreselliğin Oluşumları ve Köktenci Siyaset
 7. Tarihi Geri Getirip İçeri Almak: Diasporalar, Hibridlikler, Yerler ve Tarihler Üzerine
 8. Miras ve Proje Olarak Geçmiş: Yerli Tarihsiciliği Açısından Sömürgecilik Sonrası Eleştiri
 9. Yerler ve Topluluk-Aşırılık: John Brown Childs'ın Topluluk-Aşırı Kavramı Üzerine Bir Yorum
- Ek: Topluluk-Aşırılık Üstüne- John Brown Childs³⁵

HISTORY AFTER THE THREE WORLDS (2000)³⁶

[3 DÜNYADAN SONRA TARİH]

Bir disiplin olarak tarih, Avrupa-merkezciliğin küreselleşmiş uzgörüleri tarihsel süreçleri açıklamak için birbirleriyle yarış halinde oldukları bir dünyada etkisini

³³ Bkz. <https://www.whsmith.co.uk/products/postmodernitys-histories-the-past-as-legacy-and-project-culture-and-politics-series/9780742501676><erişim: 08/01/2018>

³⁴ Grinch, bir çocuk kitabı ve filmi kişiliği.

³⁵ Bkz. <http://www.inth.ugent.be/bibliography/51592><erişim: 08/01/2018>

³⁶ Eş editör.

kaybetmesi dolayısıyla bir kimlik bunalımıyla karşı karşıyadır. Asya, Afrika ve Latin Amerika uzmanlarını içeren bu kitap, bu itirazları kafa kafaya karşılamak üzere, dünyanın çeşitli bölgelerindeki tarih çözümlemelerinin hallerini açıklıyor ve tarihsel bilgiyi tanımlayanlara ve ona itiraz edenlere ilişkin güncel görüşleri değerlendiriyor. Avrupa-merkezciliğin, ötekilerin kendi geçmiş ve gelecek kavramsallaştırmalarını yeniden öne sürdüğü bir dünyada artık geçer akçe olmadığı yaygın bir biçimde kabul görüyor. Hem tarihsel çözümlemeye hem de tarih araştırmalarındaki işbölümüne yön veren 2. Dünya Savaşı sonrasında uzamsallıkları, daha küreselleşmiş uzgörlere yer açmak üzere buharlaşıyor. Geçmişte tarih tarafından dışarıda bırakılmış olan [çeşitli] bölgeler, tarihsel varlıklarının tanınmasını talep ediyor. Bilgi felsefesi olarak tarih, Avrupa-merkezli modernliğin bir pazarı olarak tarih, hem tarihsel olmayan düşünme biçimlerinden hem de tarihin gerçeği temsil etme iddiasının geçersizliğine işaret eden postmodernizm ideolojileri üzerinden gelen bir saldırı altında. Zaten alandaki son durum, üst düzey bir tarihçi tarafından akortsuz seslerden oluşan bir kafa karışıklığı olarak betimleniyor. Tarihçilerin hesaplaşması gereken itirazlar, tarih yazmanın bu kafa karışıklığının üstesinden geçmişin sorunlarını başka kisveler altında yeniden üreten ideolojik ve yöntembilimsel önyargulara düşmeden gelecek yeni bir biçimini düşünmek noktasında. Kitabın bölüm yazarları, bu itirazların değişik uzmanlık alanlarında nasıl dile getirildiklerini ve karşılandıklarını tartışıyorlar. Yazarlar, küreselleşmenin, postmodernizmin ve post-sömürgeciliğin ortaya attığı itirazları değerlendirme noktasında farklı görüşlere sahipler -ki bu, çok çeşitli bölgeleri ve yalnızca teknik olarak tarihyazımına ilişkin olmayıp içten içe kültürel ve siyasal da olan konuları kapsayan bir kitap için şartıca değil. Yine de, bilmenin tarihsel yollarının geçerliliğini kabul etmeleri ve tarihin güncel kültürel ve siyasal sorunları

kavramadaki önemini bir kez daha olumlamaları dolayısıyla ortaklaşıyorlar. Tarih, Avrupa-merkezci modernlikle iç içe geçtiğinden, postmodern bir dünyada, Avrupa-merkezciliğin ve tarihin kendisinin alternatiflerini oluşturmak için bir araç sunuyor.

Bu iddialı kitap, Avrupa-merkezcilik dünyayı görmek için kullanılan bir lens olarak etkisini kaybederken tarih disiplininin karşı karşıya olduğu itirazlara ilişkin olarak karşılaştırmalı bir bakış açısı sunuyor. Yazarlar, tarihin hallerini ve dünyanın dört bir yanındaki tarihsel failik anlamındaki mülkiyet mücadelesini açımlayarak kültürel çalışmalar için önemine ve tarihle bağlantılarına karşın sahadaki tarihçiler tarafından nadiren çalışılan küreselleşme, postmodernizm ve post-sömürgecilik gibi konuları ele alıyorlar. Kitap Avrupa-merkezciliğin çok sert bir eleştirisine girişerek aynı zamanda bilmenin tarihsel biçimlerinin önemini de bir kez daha olumlamış oluyor.³⁷

İçindekiler

Avrupa-merkezcilikten Sonra Tarih [Diye Birşey] Kaldı mı?: Küreselleşme, Post-Sömürgecilik ve Tarihin Reddi / Arif Dirlik
Arkeologlar ve Tarihçiler, Geç 20. Yüzyıldaki Uygarlığa, Göreliliğe ve Post-Yapısalcılığa Meydan Okuyor / Thomas C. Patterson

Said'in 'Oryantalizm' Kitabından Sonra Batı Asya ve Kuzey Afrika Çalışmalarında Tarihyazımı / R.A. Abou-El-Haj
Çalışan Sınıf Tarihini Yazmak için Aşağıdakiler Araştırmalarının Yerli Yerine Oturtularak Yeniden Düşünülmesi / Vinay Bahl

Geriye Dönüşler, Alaysılamalar, Hegemonyalar: Çağdaş Çin'e İlişkin Güncel Tarihyazımı Üstüne Notlar / Arif Dirlik

Çatışma ve Bağlantı: Sömürge Dönemi Afrika Tarihini Yeniden Düşünmek / Frederick Cooper

³⁷<https://searchworks.stanford.edu/view/4487658> <erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Aşağıdakiler Araştırmalarının Sözverisi ve İkilemleri: Latin Amerika Tarihinden Bakışlar / Florencia E. Mallon

Dünya Tarihi Mümkün mü?: Bir Sorgulama / Roxann Prazniak

Tarih Nereye?: Tarihselcilik, Postmodernizm ve Post-sömürgecilik ile Yüzleşmeler / Arif Dirlik.³⁸

GLOBAL MODERNITY: MODERNITY IN THE AGE OF GLOBAL CAPITALISM (2001)

[KÜRESEL MODERNLİK: KÜRESEL KAPİTALİZM ÇAĞINDA MODERNLİK]

Bu kısırtıcı ölçüde ilgi uyandırıcı kitapta Arif Dirlik, şimdiki zamanın küreselleşmenin başını değil sonunu temsil ettiğini ileri sürüyor. Biz, bunun yerine kapitalizmin yavaş yavaş genişlediği 'küresel modernlik' adlı yeni bir dönemdeyiz. 1980'lerde komünizmin düşüşü, modernliğe yönelik kültürel olarak şekillenmiş karşı-iddialar doğurdu. Küreselleşme, neyin 'modern' olduğuna ilişkin anlayışımızı paramparça etti. Dirlik'in 'küresel modernlik' kavramı, geçmişin şimdiki zamana biçim vermedeki can alıcı önemini yadsımayarak şimdiki zamanı onun Avrupa-merkezci geçmişinden ayırmamıza olanak sağlayan bir kavram.³⁹

İçindekiler

1. Giriş: Küresel Modernlik
2. Küreselleşmeyi Tarihsel Olarak Düşünmek
3. Küreselliğin Kavramsal Alan(lar)ı
4. Miraslar: Küresel ve Sömürgecilik
5. Alternatifler? Çin Halk Cumhuriyeti ve Küresel Güney

³⁸ Bkz. <https://library.villanova.edu/Find/Record/540083/TOC><erişim: 08/01/2018>

³⁹ Bkz. <https://searchworks.stanford.edu/view/6756569><erişim: 08/01/2018>

6. Sonuç: Küreselleşmeden Sonra Bir Gelecek Var mı?⁴⁰

CHINESE ON THE AMERICAN FRONTIER (PACIFIC FORMATIONS: GLOBAL RELATIONS IN ASIAN AND PACIFIC PERSPECTIVES) (2001)⁴¹

[VAHŞİ BATI'DA⁴² ÇİNLİLER (PASİFİK'İN OLUŞUMU: ASYA VE PASİFİK BAKIŞIYLA KÜRESEL İLİŞKİLER)]

Çinli göçmenler Vahşi Batı'da dinamik bir rol oynadılar; ancak Asyalı Amerika araştırmacıları çoğunlukla yalnızca Pasifik Kıyısı'na özellikle de Kaliforniya'ya odaklandılar. Bu çalışma, diğer Batı eyaletlerine - Cascade Sıradağları'ndan Büyük Ovalar'a- ait hatıratlar, belgeler ve tarihsel çözümlerle 19. yüzyıl Amerika'sındaki Çinlilere kapsamlı bir bakış atarak bu boşluğu dolduruyor. Dirlik, birincil ve ikincil elden malzemeler arasından seçme yaparak, Batı'da Çinli varlığının ve Vahşi Batı'da Çinli kültürel oluşumunun gelişiminin anlaşılmasına yönelik çabaları genişletecek çalışmalara yer veriyor. Yalnızca ABD'nin Vahşi Batı toplumuyla yönelik bir içgörü kazandırmakla kalmayıp o zamanların ABD-Çin ilişkileri için de içgörü sağlayan bu kitap, Çin, Batı tarihi ve Asyalı Amerika'nın tarihine ilgi duyan tüm okurlar için paha biçilmez bir kaynak.⁴³

İçindekiler

Önsöz

Giriş: Vahşi Batı'dan Çinli Varlığını Ana Hatlarıyla Çizmek - Arif Dirlik

⁴⁰ Bkz. <https://www.routledge.com/Global-Modernity-Modernity-in-the-Age-of-Global-Capitalism/Dirlik/p/book/9781315634401> <erişim: 08/01/2018>

⁴¹ Editör.

⁴² Kitabın 'American Frontier' diyerek kast ettiği, 'Vahşi Batı'. Bu nedenle, 'Amerikan Sınırı' demek yerine 'Vahşi Batı' olarak çevrilmiştir.

⁴³ Bkz. <https://www.abebooks.com/9780847685332/Chinese-American-Frontier-Pacific-Formations-0847685330/plp> <erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Ana Bölüm I – Doğu Bölgesindeki Çinliler

1. Altına Hücumdan Sonra: Uzak Batı'da Çinlilerin Maden Aramaları, 1850-1890 - Randall E. Rohep
2. Sierra'nın Yücelerinde Kanton Ordusu - Alexander Saxton

Ana Bölüm II - Güneybatı'daki Çinliler (Arizona, Nevada, New Mexico, Texas)

3. Gezginler ve Yerleşimciler: Arizona'daki Çinlilerin Deneyimleri - Lawrence Michael Fong
4. Prescott Dolaylarındaki Çinli Gezginler - Florence C. Lister ve Robert H. Lister
5. Nevada'daki Çinliler: Tarihsel Bir Kuşbakışı, 1856-1970 - Loren B. Chan
6. Virginia Kenti'nin Çinli Topluluğu, 1860-1880 - Russell M. Magnaghi
7. 'Roughing It'in 13. Bölümü - Mark Twain
8. New Mexico Bölgesi'ne Karşı Yee Shun (1882): Mississippi Aşırı Batı'da Çin Hukuksal İlişkilerinde Bir Dönüm Noktası - John R. Wunder
9. Texas'taki Çinliler - Edward J. M. Rhoads

Ana Bölüm III - Kuzeybatı'daki Çinliler (Oregon, Washington, Idaho)

10. 'Doğu Oregon'daki Çinliler'den Parçalar, 1860-1890 - Christopher Howard Edson
11. İç İmparatorlukta Çinli Kültürü - Nancy K. Feichter
12. Çinli Madencilere Yönelik Yılan Irmağı Katliamı, 1887 - David H. Stratton
13. Rocky Dağları Maden Bölgesi'nde "Bir Çinli Adamın Şansı" - Liping Zhu
14. Polly Bemis, Efsanevi Kahraman Bacı - M. Alfreda Elsensohn
15. Pierce Kenti Olayı, 1885-1886 - Kenneth Owens

Ana Bölüm IV - Rocky Dağları'ndaki Çinliler (Utah, Colorado, Wyoming, Montana, Güney Dakota)

16. Utah'ın Çin Mahalleleri: Yitip Gitmiş Etnik Bölgelerin Gelişimi ve Düşüşü - Daniel Liestman
17. Utah'ın Öncü Çinlileri - Don C. Conley
18. Gilpin Bölgesi'ndeki Çinliler - Gerald E. Rudolph

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

19. Denver'daki Çinliler: Konumları ve İşleri - Gerald E. Rudolph
20. Denver'daki Çinli Karşıtı İsyân, 1880 - Roy T. Wortman
21. Çinli Romansı: Bir Kanton Öyküsü, San Francisco ve Denver Daily, Denver Tribune
22. Güneybatı Wyoming'deki Çinli Göçmenler, 1868-1885 - A. Dudley Gardner
23. David G. Thomas'ın Çinli İsyânı Anıları - J. H. Goodnough
24. Rock Springs Olayı - Yen Tzu-kuei
25. Kwangtung'dan Yüce Göklere: Montana'daki Çinliler, 1864-1900 - Robert R. Swartout, Jr.
26. 'Dinsiz Çinliler' - Larry Barsness
27. Butte'de Boykot: Örgütlü Emek ve Çinli Topluluğu, 1896-1897 - Stacy A. Flaherty.
28. Deadwood'un Çin Mahallesi - Grant K. Anderson
29. Deadwood Vadisi: Son Çin Mahallesi - Joe Sulentic⁴⁴

PLACES AND POLITICS IN AN AGE OF GLOBALIZATION (2001)⁴⁵

[KÜRESELLEŞME ÇAĞINDA YERLER VE SİYASET]

Bu iddialı çalışma, yer-tabanlı eylemcilik ve bunun uluslararası sermayenin büyük güçleriyle ilişkisi sorunu üstüne eşsiz bir açıklama sunuyor. Bölüm yazarları, dünyadaki belli yerlerin hızla yaygınlaşan küresel teknolojiler ve yatırım seçenekleri bağlamında günlük yaşamı savunma ve zenginleştirmek uzamları olduklarını ileri sürerek sürdürülebilir, insancıl kültürleri destekleyen bir toplumsal gelişim uzgörüsüne ulaşıyorlar. Bu çalışma, yerel olan ile küresel olanı bir araya getirerek diasporadaki etnik gruplarla dünya sermayesinin kaçınılmaz bir biçimde en yerel deneyimleri bile dolayımlayan makrokozmetik süreçleri arasındaki ilk sürekli bağlantıyı kuruyor.

⁴⁴ Bkz. https://vufind.carli.illinois.edu/vf-col/Record/col_202103/TOC<erişim: 08/01/2018>

⁴⁵ Eş editör (eşiyle).

Los Angeles ve New York'tan Yeni Zelanda ve Endonezya'ya dek uzanan yer tartışmalarını içeren kitap bölümleri, yerel deneyimin küresel sermayenin daha büyük ölçekli süreçleri ve diasporasal görüngü ile etkileşimine ilişkin mantıklı tartışmalar ve güvenilir bilgiler sunuyor. Kitap, etnik çalışmalar ve kimlik çalışmaları alanındaki araştırmacılar için paha biçilmez bir kaynak ve başlama noktası ve yerin üretimi ve özdeşleşmeyi açımlayan her okurun ilgisini çekecektir.⁴⁶

İçindekiler

İlk Söz: M'li Sözcüğe Dikkat/ Russell C. Leong

1. Giriş: Kültürel Kimlik ve Yer Siyaseti / Arif Dirlik ve Roxann Prazniak
2. Yer-Tabanlı Düşlem: Küreselcilik ve Yer Siyaseti / Arif Dirlik
3. Yerli Mücadeleleri ve Burjuvazinin Tedbiri Elden Bırakmayan Çekiciliği / Jonathan Friedman
4. Kıyıdağı Asyalılar: Güncel Asyalı Amerika'nın Oluşumunda Ulusaşırı Sermaye ve Yerel Topluluk / Arif Dirlik
5. Kayıtdışı Çinli İşçiler Amerikalı Emekçilerdir / Peter Kwong
6. Emegi Farklılıklar Üzerinden Örgütlemek: İrk/Etnik Köken, Yurttaşlık ve Toplumsal Cinsiyetin İşçi Sınıfı Dayanışması Üzerindeki Etkisi / Margaret M. Zamudio
7. Yerliler ve Uluslar: Sömürgecilik Sonrası Melanezya'da Kimlik Oluşumu / Geoffrey M. White
8. Etnik Kökenin Yerlileştirilmesi / Elizabeth Rata
9. Gelişme Sonrası Çağda Yer, Ekonomi ve Kültür / Arturo Escobar
10. Küreselleşme ve Çevresel Direniş Siyaseti / James H. Mittelman
11. Yüce Ruh'un Toprağı [olan] Tunkaşıla'da Siyasal Örgütlenme: Joann Tall'la Bir Söyleşi / Roxann Prazniak
12. Birliğin Ötesinde: Haudenosaunee (Iroquois) Türü Eşgüdüm ve Çeşitlilik Modeli İçinde Eşgüdümün Topluluk Aşırı Kökleri / John Brown Childs

⁴⁶ Bkz. <https://www.amazon.com/Places-Politics-Globalization-Roxann-Prazniak/dp/074250039X><erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

13. Farklılığı ve Eşitliği Yeniden Düşünmek: Kadınlar ve Yer Siyaseti / Wendy Harcourt⁴⁷

MARXISM IN THE CHINESE REVOLUTION (STATE & SOCIETY IN EAST ASIA) (2005)

[ÇİN DEVRİMİ'NDE MARKSİZM (DOĞU ASYA'DA DEVLET VE TOPLUM)]⁴⁸

Dünyanın önde gelen tarihçilerinden olan Arif Dirlik'in yaşam boyu araştırmalarından ve yazılarından seçmeler içeren bu kitap, son 30 yılda Çin sosyalizmindeki gelişmeleri ve Çin devriminin tarihçilerini meşgul eden konuları ele alıyor. Dirlik Çin sosyalizmiyle, eleştirel bir mesafeye ancak kapitalizmin komünist alternatifinde toplumsal, siyasal ve kültürel kurtuluş umudunu kuran devrimcilerin tutkularıyla ve umutlarını Marxist kuramda gerçekleştirmek yönündeki tutkularıyla duygudaşlık içerisinde ilişkilendiriyor. Kitabın Marksist kurama yönelik tarihsel bakışı, onun dogmatik ve Avrupa-merkezci kısıtlılıklarını göz ardı etmeden küresel anlamlılığını vurguluyor. Bu keskin çalışmalar, sosyalizmin 20. yüzyılın ilk yıllarındaki kökenlerinden komünistlerin yüzyıl ortasındaki zaferine ve oradan yüzyıl sonunda Çin Komünist Partisi önderliğinin sosyalist devrim projesini gerçekleştirecekmiş gibi yapmayı bile fiilen bırakmasına uzanıyor. Tarihsel "bunun olacağı belliydi" anlayışı içerisinde devrimden kalan tek şey, başarısızlıklara ve kötü uygulamalara ilişkin anılar oluyor, ancak Dirlik yalnızca geçmişe yönelik olarak değil şimdiki zamanın ideolojik hegemonyası için de eleştirel bakış açısını korumayı biliyor. Birlikte değerlendirildiklerinde bu çalışmalar, çağdaş Çin

⁴⁷Bkz. <https://trove.nla.gov.au/work/35508014?selectedversion=NBD21601648> <erişim: 08/01/2018>

⁴⁸ Bu kitabın içeriği, 'Çin Devrimi'nde Anarşizm' kitabının içeriğiyle aynı.

Bkz. <http://catdir.loc.gov/catdir/toc/ecip057/2005003075.html> ya da

<http://bvbr.bib->

bvbr.bib-bvb.de:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/VMP86IEFNGMY358L4HRS2RQLRFYGGGR.pdf <erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

tarhinde devrimin merkeziliğini bir kez daha doğrulamış oluyor. Ayrıca, sosyalist tepki, kapitalizmin toplumsal ve ideolojik ufkunu aşamamış olsa da, Marksizm'in temel önemini aydınlatmış oluyorlar.⁴⁹

PEDAGOGIES OF THE GLOBAL: KNOWLEDGE IN THE HUMAN INTEREST (2006)⁵⁰

[KÜRESEL OLANIN PEDAGOJİLERİ: İNSAN YARARINA BİLGİ]

Bu derleme kitabındaki çalışmalar, 20. yüzyılın sonlarında kapitalizmin rakipleri karşısında zafer kazanmalarıyla küresel bir nitelik taşıyan modernlik dolayısıyla ortaya atılan soruları konu alıyor. Kapitalist modernlik, küresel bir nitelik kazandıkça, aradaki farkları herkesi Avro-Amerikalı modernlik normlarına döndürerek silmek yerine, bir zamanlar ön-modernliğe ya da geleneğe hapsolma cezası verilen toplumlara, tam da bu geleneklere dayanarak, [fakat] sömürgecilik ve yeni sömürgecilik deneyimlerinin ya da küreselleşme güçlerinin basit dışlama düzeneklerinin süzgecinden geçirilerek, modernlikle ilgili kendi iddialarını ortaya atmak üzere güç verdi. Küresel modernlik, şu an küresel benzerlik olarak ortaya çıkmıyor, bunun yerine uluslar içerisinde ve arasında benzerlik ve benzemezlik güçleri arasındaki çatışma alanı olarak öne çıkıyor. Bu çatışmadaki dikkate değer bir nokta, dünyayı bilme ve düzenlemenin farklı biçimlerine ilişkin olan çatışmadır. Bu kitaptaki, çoğunlukla ABD'deki eğitimle ilgili konuları işleyen çalışmalar, bilmeye ilişkin hegemonik yollara dair eleştirelere müdahil oluyor ve toplumsal, etnik ve yerli bakış açılarını kapsayan geniş bir yelpazeden değişim için duyulan hegemonya karşıtı sesleri eleştirel bir biçimde değerlendiriyor. Kitaptaki

⁴⁹ Bkz. <https://www.amazon.com/Marxism-Chinese-Revolution-State-Society/dp/0742530698><erişim: 08/01/2018>

⁵⁰ Editör.

çalışmalarda yer alan güncel pedagojideki hegemoninin eleştirisinin can alıcı noktası, kendi alanlarında önde gelen araştırmacılar olan bölüm yazarlarının alan ve disiplin sınırlarını aşmak ve günlük yaşamın bütünlüğünü hareket noktası olarak almak gibi bir çabada ortaklaşmalarıdır.

İçindekiler

Ana Bölüm I: Pedagojiye Bakışlar

- (1) Giriş: Bizim Bilme Yollarımız ve Onlarla Ne Yapılacağı (Arif Dirlik);
- (2) Eğitimcileri Kim Eğitecek? Küreselleşme Çağı'nda Eleştirel Pedagoji (Peter McLaren ve Ramin Farahmandpur);
- (3) Köktenci Pedagoji ve Neo-Liberalizm Terörü: Kültürel Siyasetin Önemi Üstüne Yeniden Düşünmek (Henry A. Giroux);
- (4) Ulus-aşırıılık, Teknoloji, Kimlik: İnternet Dünyası Ne Kadar Yeni? (Alexander Woodside)

Ana Bölüm II – Bilme Yollarımız

- (5) Antropoloji, Tarih ve Yerli Hakları: Kuzey Amerika'da Siyaset ve Etno-Tarihin Yükselişi (Arthur Ray);
- (6) Hapishane-Endüstriyel Kompleksi Çağında Etnik Çalışmalar: "Özgürlük" ve Yakalanma, Praksis ve Güçten Düşürme Üzerine Düşünceler (Dylan Rodriguez and Viet Mike Ngo);
- (7) Uyuşturucu Savaşı Yeni Jim Crow: Yurttaşlık Hakları Çağı Sonrasında Siyahların Eğitimdeki Dışlanmışlıklarının Yasalaştırılması (Susan Searls Giroux);
- (8) Tezahüratınız Kimin İçin? Ulusaşırıılık, Dünya Kupası ve Savaş (Robert Chang);

Ana Bölüm III – Karşı-Bilgiler

- (9) Sınırsız Bir Dünyadaki Sınırlar ve Topluluk: Siyah Tarih Haftası Odağında, Elbirliği ve Köklüleşmek Üzerine Öneriler (John Brown Childs);
- (10) Stratejik Darkafalılık (Lily Mendoza);
- (11) Geçmişe Takılıp Kalarak Neden Bunca Çok Vakit Harcamalı? Kwakwaka'wakw Bölgesindeki Somon

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

Çiftliklerine Karşı Direnişi Anlamak (Dorothee Schreiber and Dianne Newell);

(12) Yanılmaz Tarihler İtiraz: Ölü Kızılderililerin Mucizevi Dirilişi (Jason Younker);

(13) Kaliforniya Sömürge Tarihleri: Arkeoloji, Tarihsel Belgeler ve Yerli Sözlü Tarihlerinin Bütünleştirilmesi (Kent G. Lightfoot);

Ana Bölüm IV – Topluluk için Eğitim

(14) Gandhi, Tarih ve Toplumsal Bilimler (Vinay Lal);

(15) Topluluğa Doğru Eytışimsel Düşünmek (Grace Lee Boggs).⁵¹

CULTURE AND HISTORY IN POSTREVOLUTIONARY CHINA: THE PERSPECTIVE OF GLOBAL MODERNITY (2012)

[DEVİRİM SONRASI ÇİN'İNDE KÜLTÜR VE TARİH: KÜRESEL MODERNLİK BAKIŞI]

Bu kitaptaki makaleler 1970'lerin sonlarında, 'reform' ve 'açılım' (gaige kaifang) denilen dönemin ilk yıllarından başlayarak Çin düşünsel söyleminde sık sık yer alan kimi ideolojik konulara yönelik eleştirel bakışlar sunarak, konu olarak Çin'de Marksist tarihyazımından sosyolojiye ve antropolojiye, guouxue/ulusal çalışmalara kadar geniş alanlara uzanıyor. Bir arada değerlendirildiklerinde aynı temel soruna yönelik farklı pencereler olarak [şu şekilde] kavramsallaştırılmaları olanaklı: Devrim sonrasında Çin düşüncesinde kültür ve tarihin işe koşulması. Arif Dirlik 1978'den sonra devrimci geçmişin daha sonra kültürel milliyetçiliğin yükselişine neden olacak reddi gibi konuları da içermek üzere çeşitli konulara giriyor. Dahası, bu gelişmeleri küresel bağlamda yerli yerine oturtuyor, böylelikle sonul olarak Çin'i "dünyalılaştırın" yöntembilimsel bir

⁵¹ Bkz. <https://eric.ed.gov/?id=ED489491> <erişim: 08/01/2018>

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

girişimde bulunuyor: Çin'i dünyaya getirmek ve dünyayı Çin'e getirmek.⁵²

İçindekiler

Giriş: Modernlik, Küresellik, Tarih: Yöntembilimsel Düşünceler
Bilme Yollarımız
Küreselleşme
Evrenselciliğin Sonu mu?
Modern'in Zaferi
Marksizm ve Çin Toplumsal Tarihi
Sınır Bölgelerinde Konfüçyüs
Küreselleşme, Gelişimsel Devlet ve Konfüçyüs'ün Yeniden Keşfi
Zaman-uzam, Toplumsal Uzam ve Çinli Kültürü Sorunu
Zhongguohua
Çin'i Dünyalaştırmak: 20. Yüzyıl Çini'nde Sosyoloji ve Antropoloji Örneği
Guoxue
Küresel Modernlik Çağında Ulusal Öğrenme
Küresel Modernlik Üstüne Daha Fazla Düşünce
Küresel Kapitalizm Çağında Modernlik⁵³

SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY IN TWENTIETH-CENTURY CHINA: BETWEEN UNIVERSALISM AND INDIGENISM (2012)

[20. YÜZYIL ÇİNİ'NDE TOPLUMBİLİM VE İNSANBİLİM: EVRENSELÇİLİKLE YERLİCİLİK ARASINDA]

Bu kitapta, bölüm yazarları, 20. yüzyılın ilk yıllarında Çin düşüncesine ve eğitimine getirildiği zamandan başlayarak, özellikle 1930'lar ile 1980'ler arasını vurgulayarak insanbilim ve

⁵² Bkz. <https://cup.columbia.edu/book/culture-and-history-in-postrevolutionary-china/9789629964740><erişim: 08/01/2018>

⁵³Bkz. <https://trove.nla.gov.au/work/164341256?q&versionId=179165788><erişim: 08/01/2018>

toplumbilimin gelişimi üzerine tarihsel bir bakış sunuyor. Yazarlar, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki ve Tayvan'daki insanbilimcilerin ve toplumbilimcilerin, siyasal bağlamdan olduğu kadar disipline özgü eğitimden de çokça etkilenen kuramsal gündemlerine ve araştırma gündemlerine doğru değişik pencereler açıyorlar. Çeşitli araştırmacıların çalışma yaşamını gözden geçirirken onların yalnızca yaratıcı katkılarını kayıt altına almakla kalmıyorlar, aynı zamanda onların düşünsel dertlerinin toplumbilimdeki ve insanbilimdeki güncel konulardaki (kültürelcilik, sınırlar, kadınlar) yankısını da kaydediyorlar. Son olarak, kitap, gevşek bir biçimde, bu disiplinlerin Çin bağlam(lar)ına nasıl çevrileceği sorunu ve 1930'lardaki kuruluşlarından başlayarak, ürettikleri çelişkili beklentiler nedeniyle iki disiplini hafakanlar gibi basan 'yerleştirme' (bentuhua) ve 'Çinleştirme' (Zhongguohua) konuları üstüne kuruluyor. Bu, Çin örneğinin disiplinlerin Avro-Amerikalı kapitalist modernliğin bir ürünü olarak dışarıdan alındığı, böylelikle kendi yerel alternatif modernliklerini yaratma tutkusuyla çatıştığı başka toplumlarda benzer dertlerle yankısını bulduğu yerdir.⁵⁴

GLOBAL CAPITALISM AND THE FUTURE OF AGRARIAN SOCIETY (2013)⁵⁵

[KÜRESEL KAPİTALİZM VE TARIM TOPLUMUNUN GELECEĞİ]

Bu kitap, kapitalizmin küreselleşmesiyle tarım toplumuna zorla dayatılan değişimlerin ve bunların küresel olarak insan gönenci üzerindeki etkilerinin tarihsel ve karşılaştırmalı bir çözümlemesini sunuyor. Kitap, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki

⁵⁴ Bkz. https://www.amazon.com/Sociology-Anthropology-Twentieth-Century-China-Universalism/dp/9629964759/ref=sr_1_27?s=books&ie=UTF8&qid=1513701599&sr=1-27&refinements=p_27%3AArif+Dirlik<erişim: 08/01/2018>

⁵⁵ Eş-editör.

küresel olarak çağcıl dönüşümler üzerinde büyük etkisi olan son dönem ekonomik gelişime ve kentleşmeye özel önem veriyor. Güney ve Güneydoğu Asya'dan, Afrika'dan ve Latin Amerika'dan gelen örnek olaylar, bu dönüşümleri karşılaştırmalı küresel bir bakış açısı içerisine yerleştiriyor. Bölüm yazarları, Birleşmiş Milletler, Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Zimbabve ve Latin Amerika'dan üst düzey araştırmacılarıdır ki onlar aynı zamanda siyasal konularda da etkindirler.⁵⁶

İçindekiler

Ana Bölüm I - Giriş

1. Giriş: Köylünün Sonu mu? Küresel Kapitalizm ve Tarım Toplumunun Geleceği - Arif Dirlik ve Roxann Prazniak
2. "Köylülüğün Sonu" Senaryosu: Düş ve Kabus - Alexander Woodside
3. Köylünün Dönüşü: Olanaklı mı? Arzulanır mı? - Immanuel Wallerstein

Ana Bölüm II - Çin Halk Cumhuriyeti

4. Tarih, Kapitalizm ve Sosyalizm Sonrası Çin Köylüsünün Oluşumu - Alexander Day
5. Çin Deneyimi, Karşılaştırmalı Üstünlük ve Kırsal Yeniden İnşa Deneyi - Wen Tiejun Dong Xiaodan Yang Shuai Qiu Jiansheng Lau Kin Chi
6. Çin'deki Uzamsal Eşitsizliğin Politik Ekonomisi-Shaoguang Wang
7. Toprağı Aile Çiftçiliği İçin Ayırın: Çin'de Çiftlik Arazisi Kullanımı ve Köylülüğün Geleceği-Dong Zhenghua
8. Kentleşmeyi Beklerken: Kentli Kıyı Çini'nde Kentli Köylerin Yeniden Geliştirilmesi - Leslie Shieh
9. Özel İlişkilerin Kamusal Olarak Düzenlenmesi: Çin'de Mülkiyet Üstündeki Düzenlemelerin Değişen Koşulları - Pitman B. Potter

⁵⁶ Bkz. <https://www.amazon.com/Global-Capitalism-Future-Agrarian-Society/dp/1612050379><erişim: 08/01/2018>

Ana Bölüm III – Üç Kıtalı Bakışlar

10. Günümüzün Neo-liberalizm Çağında Hint Deneyimiyle İlişkili Olarak İlkel Birikim ve Köylülük - Utsa Patnaik
11. Endonezya'da Köylüler ve (Yarı)Kentleşme Siyasaları - Abidin Kusno
12. Zimbabve'de Toprak İşgalleri ve Toprak Reformu: Ulusal Demokratik Devrime Doğru - Sam Moyo Paris Yews
13. Zihnin Çoklu Kültürleri: Köylünün 'Son'u ve Agro-ekolojinin Doğuşu - Alejandro Rojas
14. Topluluk Kapasitesi ve Ekvadorlu Tarımsal Çiftçi Örgütlerinin Tarım İlacı Kullanımına Karşı Alternatifler Üretme Yolunda Karşılaştıkları Zorluklar: Fabio Cabarcas Örneği

Ana Bölüm IV – Son Söz

15. 2008 Dünya Gıda Bunalımından Ders Çıkarmak-Jomo Kwame Sundaram⁵⁷

COMPLICITIES: THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA IN GLOBAL CAPITALISM (2017)

[SUÇ ORTAKLIĞI: KÜRESEL KAPİTALİZMDE ÇİN HALK CUMHURİYETİ]⁵⁸

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ekonomik gücü artarken, kendisinin sürekli büyümesinin ve artan küresel etkisinin var olan küresel düzen için ne anlamına gelebileceğine ilişkin kaygılar da büyüyor. Bu değişen dinamiğin günlük haberlerde ve son dönem araştırmalarda açılanması, ÇHC'nin (Çin Halk Cumhuriyeti) başarısızlıklarında da başarılarında da küresel kapitalist sistemden kaynaklanan güçlerin oynadığı rolü gözden geçiriyor.

⁵⁷ Bkz. <https://www.barnesandnoble.com/w/global-capitalism-and-the-future-of-agrarian-society-arif-dirlik/1124383932><erişim: 08/01/2018>

⁵⁸ Ya da daha serbest bir çeviriyle 'Küresel Kapitalizmde Çin Halk Cumhuriyeti'nin Rolü'.

Çin araştırmacısı Arif Dirlik 'Suç Ortaklığı'nda Tiananmen Meydanı ağlatısından Konfüçyüs Enstitülerinin, dünya ölçeğinde ABD'deki yaklaşık 100 kadar yerleşkeyi de içermek üzere 400'ü aşkın yerleşkede yaygınlaşmasına kadar çok geniş kapsamlı kaygılarını dile getiriyor. Dirlik'in tartışmaları yaygın kalıp yargılardan ve basit açıklamalardan kaçınarak, ÇHC'nin emperyal heveslerini ve insan haklarını küçümsemesini cesaretlendiren yabancı suç ortaklığına vurgu yapıyor. Ekonomik kazanç için oldukça istekli olan ABD, Avrupa ve diğer Batı ülkeleri, ÇHC'nin otoriteryen kapitalizmini destekleme noktasında suç ortağı oldular. Bu destek, ÇHC'nin hegemonik tutkularını besleme noktasında anahtar bir etmen oldu. ÇHC'nin küresel kapitalizme eklenmesine duyulan hayranlık, Komünist Parti liderlerinin Tiananmen'e ilişkin tüm anıları ve değerlerini bastırma becerileri için de sürgit insan hakları ihlalleri için de büyük önem taşıyordu. Son zamanlarda ÇHC'nin odağı, Konfüçyüs Enstitüleri gibi kuruluşlar üzerinden devletin siyasal hedeflerini ileri taşımak üzere yabancı eğitim kurumlarını sömürerek küresel etkisini arttırmak için bir araç olarak "yumuşak güce" yöneldi.⁵⁹

Sonuç ve Değerlendirme

Görüldüğü gibi, Arif Dirlik, araştırmalarında çinbilimin ötesine geçerek, tarih, siyasetbilim, uluslararası ilişkiler ve toplumbilim gibi alanlara da katkı sağlamıştır. Katkının ötesinde, eleştirel duruşunu ve mesafesini her zaman koruması dikkat çekicidir. Gençliğinde radikal olup orta yaşla birlikte ana-akım bilgi üretimine yönelen akademisyenlerin tersine, Arif Dirlik, gençliğinde ne tür bir bakış açısına sahipse, son nefesinde de aynı açığa sahipti. Türkiye kökenli olup da dünya ölçeğinde bu

⁵⁹ Bkz. <http://press.uchicago.edu/ucp/books/book/distributed/C/bo26613819.html><erişim: 08/01/2018> Bu kitabın içindekiler sayfasına erişilemiyor.

Gezgin, Arif Dirlik'in Türkçe 'ye Çevrilmemiş Kitapları

kadar değerli ürünler veren bir akademisyenin Türkiye'de bu kadar az tanınması düşündürücüdür. Bu çalışma, bu nedenle kaleme alındı. Umarız bu metindeki tanıtım çabası, Arif Dirlik'in çoğu Türkçe'ye çevrilmemiş çalışmalarının Türkçe'ye çevrilmesini sağlar ve onun bıraktığı bayrağı devralacak genç akademisyenlerin desteklenmesine ön ayak olur.

DOĞU ASYA ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

YAYIN ŞARTLARI

1. Yazılar Doğu Asya bölgesinde bulunan ũlke ve toplumlar ile sınırlandırılacak veya Doğu Asya bölgeleri ile çevre bölge, ũlke toplumlar arası iliŐkilere, sorunlara odaklanmış olması gerekecektir.
2. Yazıların daha önce başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak için kabul edilmemiŐ olması gerekir.
3. Bilimsel toplantılarda sunulmuş bildiriler, toplantı ve niteliği belirtilmek Őartıyla kabul edilebilir.
4. Yazılar, önce yayın kurulu tarafından yayın ilkelerine; amaç, konu, muhteva, yazım kurallarıyla ilgili hususlar ağıısından incelendikten sonra, uygun görũlürse, Danışma Kurulu'nun önerisi doğrultusunda, bilimsel çalışmalarıyla o alanda tanınmış iki hakeme gönderilir. Hakemlerden olumlu rapor alan yazılar, basılmak üzere sıraya konur. Hakemlerin isimleri gizli tutulur; raporlar beş yıl süreyle saklanır. Yazarlar; hakemlerin ve yayım kurulunun istek, öneri ve uyarılarını dikkate alırlar. Ancak katılmadıkları hususlara ve hakem kararlarına, gerekçelerini belirtmek kaydıyla itiraz edebilirler. Bu durumda editör, başka bir hakemin görüşüne başvurabilir.
5. Yayın Kurulu, biçimle ilgili olarak düzeltmeler ve değişiklikler yapabilir. Hakem görüşleri alındıktan sonra yazarın mũracaatı hâlinde yazısının yayımlanıp yayımlanmayacağı kendisine bildirilir.

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazın Kuralları

6. “Yayın Tanıtım ve Değerlendirme” yazıları hakeme gönderilmez. Ancak makale kurallarına uyulur.
7. Yayına kabul edilmeyen yazıların bir sureti istek hâlinde yazara iade edilir.

YAYIN İLKELERİ

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi (DAAD), sosyal bilimler alanında yılda iki kez (Bahar ve Güz) yayımlanır. Dergi, özellikle disiplinler arası yaklaşım ile Doğu Asya'nın çeşitli sorunlarını konu edinen bilimsel çalışmalara yer verir. Dergide yayımlanacak makalelerin Doğu Asya'daki ülke ve toplumların tarihî, kültürü, iktisadi hayatı, siyasal yaşamı; güvenlik ve dış politikası başta olmak üzere ülkeler, milletler ve etnik gruplar arası ilişkileri, güncel sorunları ile medeniyet tasavvurlarını ilmî bir bakış açısıyla ele alması beklenir. Dergide, Doğu Asya'yla ilgili önemli eser ve kişileri tanıtip değerlendiren yazılar ile önemli görülen çeviri yazılar da yayımlanabilir.

Makalelerin Dergide yayımlanabilmesi için, başka bir yerde yayımlanmamış olması ya da yayın için değerlendirme aşamasında bulunmaması gerekir. Herhangi bir kongre ya da bilgi şöleninde sunulan makalelerde kongre ya da bilgi şöleni adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu ya da fonu tarafından desteklenen çalışmalarda, desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.

Makalelerin Değerlendirilmesi

Aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak hazırlanmış yazılar, ileti (elektronik posta) yoluyla daad@daadtr.com veya 2017daad@gmail.com adresine gönderilebilir. Klasik postayla göndermek isteyenler üç (bir adet isimli, iki adet

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

isimsiz) nüsha çıktı ve YD (Yoğun Disk)'si ekli olduğu hâlde büyük boy bir zarf içerisinde gönderilmelidir.

Gelen makale Yayın Kurulu tarafından ön incelemeye alınır. Ön incelemede makale, Dergi'nin yayın ilkeleri ve politikası ile önceliklerine uygunluğu, alana katkısı; ayrıca konu, yazım kuralları ve şekil açısından değerlendirilir. Bu yönleriyle uygun bulunan makaleler ilmî açıdan değerlendirilmek üzere, alanında eser ve çalışmalarıyla kabul görmüş iki hakeme gönderilir. Hiçbir şekilde hakemlere yazarın kimliği ile ilgili bilgi gönderilmediği gibi, yazarlara da hakem adı açıklanmaz. Hakem raporlarından biri olumlu, diğeri olumsuz olduğu takdirde makale, üçüncü bir hakeme gönderilebilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen makaleler gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Belirli bir süre içinde istenilen düzeltmelerin yapılması beklenir. En az iki olumlu rapor alamayan, düzeltilmesi için yazarına yeniden gönderilen ve belirlenen süre içinde düzeltmeleri yapılmayan makaleler yazarlarına bilgi verilerek yayım sürecinden elenir. İki hakemden "yayımlanabilir" değerlendirmesi alan makaleler yayım sırasına yerleştirilir. Yayına hazır yazılar yayımlanmak üzere sıraya konur. Hakem adları ve yazar adları karşılıklı olarak dergimizde mahfuzdur ve açıklanmaz. Hakem süreci olumlu tamamlanan her yazı yayımlanacaktır. Bu nedenle yazı sahiplerinin yazılarının akıbetini öğrenmek için ayrıca aramalarına gerek yoktur.

Yazıların bilimsel ve hukukî sorumluluğu yazarına aittir.

Yazım Dili

Dergi'nin yazım dili Türkiye Türkçesi, İngilizce ve Çince'dir.

ETİK İLKELER

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi (DAAD), yayın gönderen yazarlardan aşağıda belirtilen etik kurallara uymaları beklenmektedir.

- Dergiye gönderilen makaleler başka bir yerde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır,
- Yazarlar makalelerinde kullandıkları tüm alıntılarında referans vermiş olmalıdır,
- Yazarlar makaleye bilimsel katkı verdiklerini garanti etmelidir,
- Yazarlar makalenin başka bir kişi ya da kurumun fikri mülkiyet haklarını ihlal etmediğini, intihal içermediğini ve kendi çalışmaları olduğunu garanti etmelidirler,
- Makalede adı geçen tüm yazarlar, gönderilen ve yayınlanan makaleler üzerinde eşit sorumluluğa sahiptir,
- Yazışmadan sorumlu yazar adı geçen tüm ortak yazarların yayına ve ortak yazar olarak adlandırılmaya razı olduğunu garanti etmelidir. Çalışmaya önemli bilimsel ve yazınsal katkı sağlayan tüm kişiler ortak yazar olarak adlandırılmalıdırlar,
- Yazarlar gerekli görülmesi halinde makalede yer alan veri setlerine ulaşımı sağlamalıdırlar,

YAYIN ÜCRETİ YOK

Makale gönderimi, makale incelemesi veya yayını herhangi bir ücrete tabi değildir

TELİF VE YAYIN HAKLARI

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

Dergide yayınlanması kabul edilen ve yayınlanan yazıların yazılı ve elektronik ortamda tüm yayın hakları **Doğu Asya Araştırmaları Dergisi'**ne aittir.

Yayına kabul edilen makalenin yazışmadan sorumlu yazarı elektronik posta yoluyla aldığı elektronik lisans anlaşmasını tüm yazarlar adına imzalamaktadır.

Gizlilik Beyanı

Bu dergi sitesindeki isimler ve elektronik posta adresleri bu derginin belirtilen amaçları doğrultusunda kullanılacaktır. Diğer amaçlar veya başka bir bölüm için kullanılmayacaktır.

YAZIM KURALLARI

- 1. Başlık:** Yazının içeriğini yansıtır nitelikte olmalı, büyük harflerle ve koyu karakterlerle 11 punto ile yazılmalıdır.
- 2. Yazar adı ve adresi:** Başlıktan sonra sağa dayalı şekilde, soyadın tamamı büyük harfle olmak üzere unvanıyla (11 punto) birlikte yazılmalıdır. Yazarın kurumu, ileti (el-mek) adresi, dipnot hâlinde (10 punto olarak) gösterilmelidir.
- 3. Öz:** 10 punto ile yazının başında, konuyu kısa ve öz bir biçimde ifade eden en az 150, en fazla 250 kelimelik bir özet bulunmalı; özetin bir satır altına, 3-8 kelimedenden oluşan "anahtar kelimeler" yazılmalıdır. Özde, araştırmanın kapsamı ve amacı belirtilmeli, kullanılan yöntem tanımlanmalı ve ulaşılan sonuçlar kısaca verilmelidir. Öz içerisinde, yararlanılan kaynaklara, şekil ve çizelge numaralarına değinilmemelidir.

Türkçe makalelerde, Türkçe başlık, öz ve anahtar kelimelerin altına yazının İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimeler (key words) eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

İngilizce makalelerde, İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimelerin (key words) altına yazının Türkçe başlık, öz ve anahtar kelimeler eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

Çince makalelerde, Çince başlık, öz ve anahtar kelimelerin altına yazının İngilizce başlık (title), öz (abstract) ve anahtar kelimeler (key words)

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

eklenmelidir. Bu bölüm soldan 1 cm içeride ve 10 punto ile yazılmalıdır.

4. Ana metin:

a. A4 boyutunda kâğıtlara, PS formatıyla, Word 6.0 ve üstü programlarla ve Times New Roman karakterleriyle (Çince makalelerde Microsoft YaHei veya Simsun), 11 punto ve 1 satır aralığı ile paragraf aralarında 6 nk boşluk bırakılarak yazılmış olmalıdır. Metnin gerektirdiği durumlarda, fontlar ayrıca bir dosya hâlinde verilmek kaydıyla, transkripsiyon harfleri kullanılabilir.

b. Konuyu yeterince ifade edebilir, makul ölçüde ve okunabilir olmalıdır. Türkçe ve İngilizce yazılar öz ve kaynakça dâhil 6,500 (altı bin beş yüz) kelimeyi, Çince yazılarda ise 4500 kelimeyi geçmemelidir. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar, koyu değil eğik harflerle yazılmalıdır.

c. “Giriş”, “Sonuç” gibi başlıklar kullanıp kullanmama, yazarın tercihin ve konunun gereğine bağlıdır. Sistematik bir düzen sağlamak maksadıyla ana, ara ve alt başlıklar kullanılabilir. Başlıkların tamamı koyu yazılmalıdır. Ana başlıkların tamamı büyük harfle, ara başlıkların ilk harfleri büyük harfle, alt başlıklar küçük harfle yazılmalı, sonuna iki nokta (:) konularak karşısından devam edilmelidir. Ana, ara ve alt başlıklar aşağıdaki gibi olmalıdır:

ANA BAŞLIK

Ara Başlık

Alt başlık:

ç. Kenar boşlukları 3'er cm. olmalı ve sayfalar numaralandırılmalıdır.

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

d. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar *eğik harflerle*, alıntılar ise *"eğik harflerle ve tırnak içinde"* yazılmalıdır. Üç satırı geçen aynen alıntılar, tırnak içinde eğik harflerle ve soldan bir cm içeriden verilmelidir. Zorunluluk olmadıkça koyu karakter kullanılmamalıdır.

e. Çizelge, tablo, fotoğraf vb. malzeme, bilimsel kurallara uygun olarak hazırlanmalı; kolay anlaşılır ve yalın olmalı, yeterli açıklaması bulunmalıdır. Tablo içindeki yazılar 10 punto karakter ile yazılmalı, ayrıca, tablolar düzenlenmeye elverişli olmalıdır. Dergimizin sayfa marjını aşmamalıdır (genişlik 11,5 cm; yükseklik 16 cm).

A) İMLÂ, DİL VE ÜSLÛP

Özel imlâ gerektirmeyen durumlarda, *TDK Yazım Kılavuzu'*na uyulmalıdır. Dil ve ifade yönünden, bilimsellik dışı unsurlar bulunmamalıdır.

B) KAYNAK GÖSTERME (ATIF):

1. Sadece zorunlu açıklamalarda dipnot kullanılmalı, diğer atıflar metin içinde gösterilmelidir. Metin içinde kaynak gösterirken parantez işareti içinde olacak şekilde, yazarın soyadı, eserin yayımlandığı yıl, iki nokta -boşluk- ve sayfa numarası sırasıyla yazılmalıdır.

Örnek: (Kut, 1999: 16), (Wang, 2017:21)

Yazar eserini Soyadı Kanunu'ndan önce vermişse yazar adı yazılmalıdır.

Örnek: (Muallim Naci, 1297: 213)

2. Aynı konuda birden fazla kaynağa atıf yapılacaksa, aralara noktalı virgül (;) konulmalıdır

Örnek: (Karluk, 2007: 194; Dündar 2011: 87)

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

3. İki yazarlı çalışmalara değinilirken araya tire (-) işareti konularak gösterilmelidir

Örnek: (Karluk-Wang, 2007: 211)

İkiden fazla yazarlı kaynaklarda ise ikinci yazarın soyadından sonra (vd.) kısaltması konulmalıdır.

Örnek: (Kutlar vd. 2012: 99)

4. Aynı yazara ait, aynı yıl içinde birden fazla esere atıf yapılacaksa "1949/1.; 1949/2." biçiminde gösterilmelidir, kaynakçada da aynı şekilde belirtilmelidir.

Örnek: (Yang, 1981/1), (Yang, 1981/2)

5. Atıf yapılan eser -ansiklopedi vb.- birden fazla ciltten oluşuyorsa (:) işaretinden sonra, kaçınıcı cilt olduğu belirtilmelidir.

Örnek: (Köprülü, 1967: 5/213)

6. El yazması bir eser kaynak gösterilecekse yazar adından sonra (yz.) kısaltması verilmeli, iki noktadan sonra gerekiyorsa varak / sayfa numarası belirtilmeli; tam künye kaynakçada gösterilmelidir:

Örnek: (Nef'î yz.: 45b)

7. Arşiv belgeleri kaynak gösterilirken metin içinde kısaltma yapılarak gibi verilip açılımı kaynakçada gösterilmelidir.

Örnek: (BOA Mühimme, 15: 25)

8. Dipnot açıklamalarında atıf yapılacaksa orada da aynı usul takip edilmelidir.

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

Örnek: Bu konuda geniş bilgi için bk. Lin Yutang 1934: 189-207; Karadağ 2017: 220; Şenzo 2000: 93.

C) KAYNAKÇA (BİBLİYOGRAFYA) DÜZENLEME

1. Yazarların soyadına, göre sıralanmalıdır. Soyadı Kanunu'ndan önceki eserlerde yazarın adı esas alınmalıdır.
2. Bir yazarın birden fazla eserine yer verilecekse yayım tarihi eski olandan yeni olana doğru sıralanmalıdır.
3. Kaynağın künyesini verirken sıralama şu şekilde olmalıdır:

a) Kitaplar için: Aralara virgöl işareti konmak üzere; yazar soyadı (büyük harflerle), adı, kaynağın yayım tarihi -yazar adıyla tarih arasına virgöl konulmaksızın- tarih (parantez içinde), kitap adı (*italik*)ve varsa çevirenin adı (parantez içinde), yayınevi veya yayımlayan kurum, yer adı.

Kitap kaynakçası örneği:

Qarluq, Abdureşit C. (2006), *Sarı Uygurların sosyo-Kültürel Yapısı*, Atılım Yay., Ankara.

YU Fuzeng/ 于富增 (2009), "*Reform ve Açılma*" 30 yıllık Süreçte Çin'e Gelen Uluslararası Öğrenci Eğitimi/改革开放 30 年的来华留学生教育, Pekin Dil Üniversitesi Yayınevi/ 北京语言大学出版社.

b) Makaleler, bildiriler ve ansiklopedi maddeleri için: Yazar soyadı, adı, kaynağın yayım tarihi -yazar adıyla tarih arasına virgöl konulmaksızın- tarih (parantez içinde), makale / bildiri / madde başlığı ("*tırnak içinde*"), süreli yayım / bildiri kitabı / ansiklopedi adı (*italik*), belliye cilt

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

(C), sayı (S), sayfa(lar) (s.). Yayımlanmış bildirilerde de bildiri kitabının basım tarihi (yıl) ile birlikte sempozyum / kongre vb. toplantının düzenleniş tarihi de bulunmalıdır. Yayımlanmamış bildirilerde bildirinin sunum tarihi, toplantıyı düzenleyen kurum, toplantının düzenleniş günleri belirtilmelidir.

Makale kaynakçası örneği:

KARLUK, Abdureşit Celil (2001), Çin Halk Cumhuriyeti'nde Sosyo-Ekonomik Kalkınma Girişimleri ve Reformlar, *Kök Araştırmaları, Kök Sosyal ve Stratejik Araştırmaları*, Cilt I, Sayı III, Ankara. S. 265-283.

HU, Angang 胡鞍钢 (2005), Çin Kalkınma Modeli Üzerine Düşünceler/ 关于中国发展模式的思考, *Tianjin Sosyal Bilimler Dergisi/天津社会科学*, Sayı.4/4 期, s. 25-30.

Bildiri kaynakçası örneği:

KOZ, M. Sabri (2004), "Belli Mahlaslar Üzerinden Şiir Söyleme Geleneği ve Türkiye'de Yazılan Alevi-Bektaşî Cönk ve Mecmualarındaki Hatâî Mahlaslı Şiirler", *I. Uluslararası Şah İsmail Hatâyî Sempozyumu Bildirileri*, 9-10-11 Ekim 2003, Haz.: Gülağ Öz, ATO Yayını, Ankara, s. 184-217.

Ansiklopedi maddesi örneği:

PARMAKSIZOĞLU, İsmet (1967), "Kemâl Paşazâde", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 6, MEB Yayını, Ankara, s. 561-566.

Yayın Şartları, İlkeleri ve Yazım Kuralları

c) El yazması eserler için eserin yazarı belliye önce yazar adı, parantez içinde “yazma” kısaltması olarak (yz.) ibaresi, sonra sırasıyla eserin adı (*italik*), bulunduğu kütüphane, koleksiyon ve numarası ve -gerekirse- sayfa numaraları yazılmalıdır.

El yazması eser örneği:

a) *Mecmua-i Eş'âr* (yz), Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, Nu. 5335.

b) Âlî b. Mustafa (yz), *Nasîhatü's-selâtin*, Ali Emiri Millet Kütüphanesi, Şer'iyye, Nu. 611.

DAAD JEAST

Doğu Asya Araştırmaları Dergisi
Journal of East Asian Studies in Türkiye
土耳其东亚研究学刊

İletişim Bilgileri

Haberleşme adresi:

Kardelen Mh.1955. Cad.
Batıstar Sitesi B Blok D.40,
Batıkent, Ankara

E-Posta: editor@daadtr.com
daad2017@gmail.com
kamucam13@gmail.com

www.daadtr.com

ISSN: 2587-1919

Merthan Dündar

İlk Türkçe (Osmanlıca) - Japonca Dilbilgisi Kitabı ve Sözlüğü
Üzerine Notlar
On The First Turkish (Ottoman) - Japanese Grammar Book
and Dictionary

Gürhan Kirilen

Origin of the Term "Barbarian"
"Barbar" Kavramının Kökeni

Abdürreşit C. Karluk

Çinlilerin Millet Düşüncesinin Kökenleri ve Ötekilere Bakışı
Origins of China's Nation Thoughts and Perspective towards
Others

Haluk Karadağ

Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları ve Çin Halk
Cumhuriyeti'nin Uluslararası Barış ve Güvenliğe Katkıları
United Nations Peace Operations and Contribution of China
to the International Peace and Security

Nilgün Eliküçük Yıldırım

Çin Uluslararası İlişkiler Akademisindeki Uluslararası
Sorumluluk Tartışmaları
International Responsibility Debates in Chinese International
Relations Academy

Ceren Urcan

The Standing of China in International Development Aid
Field And China's Uniqueness
Çin'in Uluslararası Kalkınma Yardımları Alanındaki Konumu
ve Eşsizliği

Yayın Tanıtımı/ Book Review

Ulaş Başar Gezgin

Arif Dırlık'ın Türkçe'ye Çevrilmemiş Kitapları
Books Not Translated into Turkish of Arif Dırlık